



«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

**Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары
Шоғырландырылған қаржылық есептілік және
Тәуелсіз аудитордың есебі**

31 желтоқсан 2014 ж.

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБИ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1
Пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	4
Ақша қаражаттарының қозғалысы жөнінде шоғырландырылған есеп	5

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР:

1	Самұрық-Энерго тобы және оның қызметі	7
2	Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері	7
3	Жаңа есептік ережелер	21
4	Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалаулар мен кәсіби ой-пікірлер	26
5	Сегменттер бойынша ақпарат	30
6	Байланысты тараптармен есептеулер мен операциялар	34
7	Негізгі құрал-жабдықтар	38
8	Материалдық емес активтер	39
9	Барлау бойынша активтер	40
10	Инвестициялық меншік	40
11	Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар инвестициялары	41
12	Басқа ұзақ мерзімді активтер	43
13	Тауар-материалдық қорлар	43
14	Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз	44
15	Басқа қысқа мерзімді активтер	45
16	Барлық ақша мен олардың эквиваленттері	46
17	Шығатын топтар санатына жататын ұзақ мерзімді активтер	46
18	Капитал	47
19	Қызметкерлерді мадақтау бойынша міндеттемелер	49
20	Несиелер	50
21	Басқа ұзақ мерзімді міндеттемелер	55
22	Негізгі қызмет бойынша несие қарызы және басқа несие қарызы	56
23	Табыс	57
24	Сатылымдардың өзіндік құны	57
25	Басқа табыстар, таза	57
26	Ортақ және өкімшілік шығындар	58
27	Қаржылық табыстар	58
28	Қаржылық шығындар	58
29	Салықтар	59
30	Тоқтатылған қызмет	62
31	Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер	64
32	Бақыламайтын үлес	67
33	Негізгі еншілес, ассоциацияланған және бірлескен кәсіпорындар	68
34	Бизнесті біріктіру	69
35	Санаттар бойынша қаржылық құралдар	71
36	Қаржылық тәуекелдерді басқару	71
37	Қаржылық құралдардың әділ бағасы	74
38	Есептік кезеңнен кейінгі жаңалықтар	76



ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ Акционерлеріне және Директорлар кеңесіне

Біз «САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі – «Топ») 2014 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есеп, жәнеде жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп, капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп, ақша қаражаттарының қозғалысы жөнінде шоғырландырылған есептерден, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуы және басқа да түсіндірме ақпараты бар ескертпеден тұратын қосымша берілген қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Басшылықтың қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалуына және дұрыс ұсынылуына және алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан айтарлықтай бұрмаланбаған, басшылықтың қаржылық есептілікті жасауға қажетті деп санайтын ішкі бақылауына жауапкершілік алады.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің жауапкершілігіміз біздің жүргізген аудиттің негізінде осы қаржылық есептілік туралы пікірімізді білдіруден тұрады. Біз аудитті халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар этикалық нормаларды орындауды, сондай-ақ қаржылық есептіліктің аса маңызды бұрмаланулары жоқ деген орынды сенімділікке ие болатындай, аудитті жоспарлауды және жүргізуді талап етеді.

Аудит қаржылық есептіліктің сандық көрсеткіштерін және ондағы ақпараттың ашып көрсетілгенін растайтын аудиттік дәлелдер алуға бағытталған рәсімдер жүргізуден тұрады. Рәсімдерді таңдау алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан қаржылық есептіліктің айтарлықтай бұрмалану тәуекелін бағалауды қосқандағы, аудитордың кәсіби пайымдауына байланысты болады. Осы тәуекелдерді бағалау барысында аудитор ұйымның ішкі бақылауының тиімділігі туралы пікірін білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу үшін қаржылық есептілікті жасау және дұрыс ұсынуды ішкі бақылау жүйесін қарастырады. Аудит сонымен қатар қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын бағалаудан және басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаулардың дәлелділігін бағалаудан, сондай-ақ жалпы қаржылық есептілікті ұсынуды бағалаудан тұрады.

Біздің алған аудиторлық дәлелдеріміз өзіміздің пікірімізді білдіруге жеткілікті және лайықты деп есептейміз.



ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ (жалғасы)

2 бет

Аудитордың пікірі

Біздің ойымызша, шоғырландырылған қаржылық есептілік Топтың 2014 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі оның қаржылық нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес барлық маңызды жақтарынан анық көрсетеді.

PricewaterhouseCoopers LLP

Алматы, Қазақстан
2015 жылғы 2 наурыз

Бекітілді және қол қойылды


Дана Инкарбекова
«Прайсуотерхаускоуперс» ЖШС
Басқарушы директоры
(Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігінің
1999 жылғы 21 қазандағы №0000492
Бас мемлекеттік лицензиясы
2000 жылғы 18 қаңтардағы №0000492
Біліктілік куәлігі)



«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп

қазақстандық мың теңгесімен	Еск.	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді АКТИВТЕР			
Негізгі құрал-жабдықтар	7	710,404,916	235,145,703
Инвестициялық меншік	10	882,542	824,943
Материалдық емес активтер	8	2,052,308	1,332,626
Барлау бойынша активтер	9	11,448,375	9,237,988
Қауымдасқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар	11	78,896,702	242,883,017
Басқа ұзақ мерзімді активтер	12	18,665,204	30,723,532
Барлығы ұзақ мерзімді активтер		822,350,047	520,147,809
Қысқа мерзімді активтер			
Тауар-материалдық қорлар	13	12,035,047	8,211,800
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз	14	11,726,504	10,984,506
Басқа қысқа мерзімді активтер	15	42,438,992	61,994,236
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		1,281,982	1,320,560
Ақша қаражаттары және олардың эквиваленттері	16	20,592,055	15,241,998
Сатуға арналған шығатын топ активтері	17	43,984,770	343,557
Барлығы қысқа мерзімді активтер		132,059,350	98,096,657
БАРЛЫҒЫ АКТИВТЕР		954,409,397	618,244,466

Басшылық атынан қол қойылды 2 наурыз 2015 жыл.


 Мақсұтов Қайрат Берікулы
 Басқарма төрағасының орынбасары




 Төлекова Сәуле Бекзадақызы
 Қаржы және салықты есепке алу
 департаментінің директоры – Бас есепші

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп (жалғасы)

Қазақстандық мың теңгесімен	Еск.	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	18	355,364,386	233,946,269
Басқа резервтік капитал	18	54,993,097	75,308,815
Үлестірілмеген табыс		80,553,684	72,276,222
Топ акционерлеріне тиісті капитал		490,911,167	381,531,306
Бақыламайтын акционерлердің үлесі	32	2,138,284	3,021,709
БАРЛЫҒЫ КАПИТАЛ		493,049,451	384,553,015
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Күл қоймаларын қалпына келтіру резерві		1,203,172	508,248
Жұмыскерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелер	19	1,033,125	1,257,622
Несиелер	20	280,326,306	166,109,523
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	21	6,500,623	6,801,835
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелер	29	77,289,181	10,093,806
Барлығы ұзақ мерзімді міндеттемелер		366,352,407	184,771,034
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Күл қоймаларын қалпына келтіру резерві		85,020	-
Несиелер	20	38,840,232	11,297,915
Жұмыскерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелер	19	69,518	82,624
Міндеттемелер мен шығындар бойынша резервтер		-	2,053,593
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық қарыз және басқа кредиторлық қарыз	22	36,239,177	29,768,379
Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да төлемдер бойынша қарыз	29	1,309,377	1,540,131
Төленетін табыс салығы	29	148,636	168,138
Сатуға арналған шығатын топ міндеттемелері	17	18,315,579	4,009,637
Барлығы қысқа мерзімді міндеттемелер		95,007,539	48,920,417
БАРЛЫҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		461,359,946	233,691,451
БАРЛЫҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ КАПИТАЛ		954,409,397	618,244,466

Басшылық атынан қол қойылды 2 наурыз 2015 жыл.

Мақсұтов Қайрат Берікұлы
 Басқарма төрағасының орынбасары

Төлекова Сәуле Бекзадақызы
 Қаржы және салықты есепке алу
 департаментінің директоры – Бас есепші

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

Пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп

<i>Қазақстандық мың теңгесімен</i>	Еск.	2014 ж.	2013 ж.
			(Қайта есептелген)*
Табыс	23	178,084,928	95,919,697
Сатылған өнімнің өзіндік құны	24	(120,997,240)	(74,195,257)
Жалпы пайда		57,087,688	21,724,440
Сату бойынша шығындар		(2,415,531)	-
Жалпы және әкімшілік шығындар	26	(11,287,412)	(8,142,058)
Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындардың кірісіндегі үлес	11	12,957,577	30,105,859
Гудвилдың құнсыздануы	4	(75,875,134)	-
Қаржылық табыс	27	8,665,287	3,284,112
Қаржылық шығындар	28	(23,567,179)	(8,891,473)
Басқа кірістер	25	58,628,812	2,594,937
Басқа шығындар		(3,869,049)	(200,114)
Салық салғанға дейінгі пайда		20,325,059	40,370,755
Табыс салығы бойынша шығындар	29	(10,061,057)	(4,017,733)
Жалғастырған қызметтен түскен жылдық пайда		10,264,002	36,353,022
Тоқтатылған қызметтен болған жылдық пайда	30	2,986,593	5,523,388
Барлығы жылдық пайда		13,250,595	41,876,410
Басқа жиынтық шығын <i>Кейіннен кірістер немесе шығыстар құрамына реклассификацияланбайтын баптар</i>			
Еңбек қызметі аяқталған соң сыйақылар бойынша міндеттемелерді қайта бағалау		(152,764)	(162,072)
Барлығы жылдық жиынтық табыс		13,097,831	41,714,338
Жылдық пайда:			
Топ акционерлеріне		15,946,974	40,853,022
Үлесті бақыламайтын		(2,696,379)	1,023,388
Жылдық пайда		13,250,595	41,876,410
Барлығы тиісті жиынтық табыс:			
Топ акционерлеріне		15,794,210	40,690,950
Үлесті бақыламайтын		(2,696,379)	1,023,388
Барлығы жылдық жиынтық табыс		13,097,831	41,714,338

* - Салыстырмалы ақпарат тоқтатылған операциялар (Ескерту 30) нәтижелерін көрсету үшін түзетілген болатын.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп

Қазақстандық мың теңгесімен	Топ акционерлеріне тиісті				Үлес бақыламайтын	Барлығы капитал
	Акциялық капитал Еск.	Басқа резервтік капитал	Үлестірілмеген табыс	Барлығы		
31 желтоқсан 2013 ж. қалдық	222,868,957	86,622,525	34,236,867	343,728,349	1,998,321	345,726,670
Жылдық пайда	-	-	40,853,022	40,853,022	1,023,388	41,876,410
Басқа жиынтық табыс	-	(162,072)	-	(162,072)	-	(162,072)
Барлығы жиынтық табыс	-	(162,072)	40,853,022	40,690,950	1,023,388	41,714,338
Акция эмиссиясы	18	11,077,312	-	-	-	11,077,312
Акциялармен жүргізілген операцияның нәтижесі және бірігу резерві	18	-	(11,151,638)	-	-	(11,151,638)
Дивидендтер	-	-	(2,813,667)	(2,813,667)	-	(2,813,667)
31 желтоқсан 2013 ж. қалдық	233,946,269	75,308,815	72,276,222	381,531,306	3,021,709	384,553,015
Жылдық пайда			15,946,974	15,946,974	(2,696,379)	13,250,595
Басқа жиынтық табыс		(152,764)	-	(152,764)	-	(152,764)
Барлығы жиынтық табыс	-	(152,764)	15,946,974	15,794,210	(2,696,379)	13,097,831
Акция эмиссиясы	18	21,418,117	-	-	-	21,418,117
Мойнақ СЭС Бақыламайтын акционерлердің үлесін сатып алу	18	-	(20,162,954)	-	1,812,954	(18,350,000)
Самұрық-Қазына несиелерін бастапқы мойындаудан түскен кіріс	19	-	18,922,380	-	-	18,922,380
Самұрық-Қазына несиелерін бастапқы мойындаудан түскен кірісті жоққа шығару	19	100,000,000	(18,922,380)	501,093	-	81,578,713
Дивидендтер	-	-	(8,170,605)	(8,170,605)	-	(8,170,605)
31 желтоқсан 2014 ж. қалдық	355,364,386	54,993,097	80,553,684	490,911,167	2,138,284	493,049,451

7-беттен 76-бетке дейін ұсынылған ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«САМУҒЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп

Қазақстандық мың теңгесімен	Еск.	2014 ж.	2013 ж.
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Жалғастыратын қызметтен түскен салық салғанға дейінгі пайда		20,325,059	40,370,755
Тоқтатылған қызметтен болған салық салуға дейінгі пайда	30	3,980,434	7,127,880
Түзетулер:			
Тозу және амортизация		28,623,006	10,601,853
Негізгі құрал-жабдықтар шығарудан болған шығындар		-	121,225
Негізгі қызмет және басқа дебиторлық қарыз бойынша резервті қалпына келтіру		57,371	(460,743)
Тауар-материалдық қорлар бойынша (резервін қалпына келтіру)/резерві	24	862,654	(278,564)
Қосымша қуаттылықтарды қосу үшін табыстар амортизациясы	25	(379,358)	(438,723)
Ағымдағы қызметтер құны және жұмыскерлерге берілетін сыйақылар бойынша актуарийлік шығындар		(27,840)	(314,619)
Қаржылық шығындар	28	23,567,179	8,891,473
Қаржылық табыс	27	(8,665,287)	(3,284,112)
Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындардың кірісіндегі үлес	11	(12,957,577)	(30,105,859)
Бұрын болған үлесті қайта бағалаудан түскен кіріс	25	(56,682,576)	-
Гудвилдың құнсыздануы	4	75,875,134	-
Ақысыз алынған мүліктен түскен пайда		(131,000)	(238,000)
Негізгі құрал-жабдықтардың құнсыздануы	25	2,785,109	-
Басқа түзетулер		(88,500)	(167,455)
Айналым капиталдағы өзгерістерге дейін операциялық қызметтен түскен ақшалай қаражаттың қозғалысы		77,143,801	32,454,349
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыздың және басқа дебиторлық қарыздың және басқа қысқа мерзімді активтердің ұлғайуы		1,242,296	(3,647,701)
Тауар-материалдық қорларды (ұлғайуы)/азайуы		(936,449)	(2,111,769)
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық қарыздың және басқа кредиторлық қарыздың (азайуы)/ ұлғайуы		(2,018,647)	(3,928,507)
Жұмыскерлерге берілетін сыйақылар бойынша қарыздың (азайуы)/ ұлғайуы		(14,676)	(123,507)
Төленетін салықтың ұлғайуы		(126,510)	235,063
Операциялық қызметтен алынған ақша қаражаттары		75,289,822	22,877,928
Төленген пайда салығы		(4,578,919)	(653,294)
Төленген пайыздар		(20,679,561)	(5,246,529)
Алынған дивидендтер		5,771,472	6,328,126
Операциялық қызметтен түскен таза ақша қаражаты		55,802,807	23,306,231
Тоқтатылған операциялық қызметтен түскен таза ақша қаражаты	30	4,870,923	6,657,225
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Негізгі құрал-жабдықтар алу		(75,246,928)	(44,141,535)
Материалдық емес активтерді алу		(266,694)	(22,693)
Кен орындарын бағалау және барлау бойынша шығындар		(1,708,070)	(532,641)
Еншілес кәсіпорындарды сатып алу	34	(233,037,485)	(15,622)
Мойнақ СЭС АҚ инвестиция	18	(18,350,000)	-
Қауымдасқан компанияларға қатысу үлесін алу	11	(6,059,620)	(554,000)
Алынған пайыздық пайда		-	121,240
Қауымдасқан компаниялардағы қатысу үлесін сатудан түскен түсім		45,500	-
Негізгі құрал-жабдықтар сатудан түскен ақша қаражаты		2,452	82,339
Банк депозиттерін орналастыру, нетто		40,320,275	(49,967,345)
Ұсынылған несиелер		(6,900)	(3,987,819)
Ұсынылған несиелерді қайтару		3,669,540	5,218,612
Қаржы активтерін сатып алу		412,739	(3,589,263)
Шектеулі ақша қаражатын қайтару		1,463,491	-
Басқалары		-	94,943
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты		(288,761,700)	(97,293,784)
Тоқтатылған инвестициялық қызметтен түскен таза ақша қаражаты	30	(6,601,771)	(6,908,652)

7-беттен 76-бетке дейін ұсынылған ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп

<i>Қазақстандық мың теңгесімен</i>	Еск.	2014 ж.	2013 ж.
Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Акция эмиссиясынан түсімдер		21,418,117	-
Облигация эмиссиясынан түсімдер		-	2,956,595
Несиелердің түсуі		230,629,717	17,720,263
Несиелерді өтеу		(11,708,286)	(16,631,663)
Облигацияларды өтеу		(10,030,112)	-
Акционерлерге төленген дивидендтер		(8,170,605)	(2,813,667)
Бақылайтын акционерлердің үлесіне төленген дивидендтер		(121,094)	(356,069)
Тұтынушылардың несиелерін өтеу		(616,518)	(1,205,008)
Акционерлерге басқа да төлемдер		-	(3,991,200)
Басқалары			14,808
Қаржылық қызметте алынған/(пайдаланылған) таза ақшалай қаражаттар		221,401,219	(4,305,941)
Тоқтатылған қаржылық қызметте алынған/(пайдаланылған) таза ақшалай қаражат	30	2,554,153	(2,136,393)
Ақша қаражаттары және олардың эквиваленттеріне валюталардың айырбас бағамдарының өзгеруінің әсері		17,150,531	1,124,402
Жалғастыратын қызметтен түскен ақша қаражатының таза ұлғаюы/(азаяуы)		5,592,864	(77,169,092)
Тоқтатылған қызметтен түскен ақша қаражатының таза ұлғаюы/(азаяуы)		823,305	(2,387,820)
Жыл басындағы ақша қаражаттары	16	15,241,998	94,991,109
Жыл соңындағы ақша қаражаттары	16	20,592,055	15,241,998
Тоқтатылған қызметтің жыл соңындағы ақша қаражаттары		(1,066,112)	192,199

1 Самұрық-Энерго тобы және оның қызметі

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі «Компания») және оның еншілес компаниялары (бұдан әрі бірге «Топ» деп аталады) үшін әзірленді.

Компания 2007 жылы 18 сәуірде құрылды және 2007 жылы 10 мамырда тіркелді. Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлік қоғам формасында құрылды. Топ Қазақстан Республикасының энергетикалық кешен кәсіпорындарын шоғырландыру мақсатында құрылды.

Компания акционері «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі «Самұрық-Қазына») болып табылады (17 ескертпе).

Самұрық-Қазына Компанияның түпкілікті бас компаниясы болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияның түпкілікті бақылаушы тарабы болып табылады.

Негізгі қызметі

Топ қызметінің негізгі түрлері электр- және жылу энергиясын және ыстық су өндіру және оны халыққа және өнеркәсіптік кәсіпорындарға сату, электр энергиясын тасымалдау және желіде электр энергиясын техникалық үлестіру, электр станцияларын салу, сонымен қатар су электр станцияларының мүлкілік кешендерін жалға алу. Негізгі еншілес, қауымдастық және бірлескен кәсіпорындар 33 ескертпеде көрсетілген.

Топтың басымды жағдайдағы немесе берлігілі бір салаларда табиғи монополист болып табылатын еншілес компанияларының және оның бірлескен кәсіпорындарының операциялық қызметі «Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» Қазақстан Республикасының заңнамасымен және «Бәсекелестік және монополистік қызметті шектеу туралы» заңмен (бұдан әрі «Монополияға қарсы заңнама») реттеледі. Электр энергиясын өндіруші компаниялар тарататын электр энергиясының бағасы 2009 жылғы 10 наурыздағы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен бекітілген есептік тарифті айқындау, шекті және жеке тарифтерді бекіту ережесіне сәйкес анықталады, және Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігімен келісіліп, бекітілуі тиіс. Жылу энергиясы мен энергиямен жабдықтау бойынша қызметтер мен электр энергиясын тасымалдау және электр энергиясын желіде техникалық үлестіру тарифтері 2009 жылғы 3 наурыздағы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен бекітілген Реттелетін нарықтардағы бағаны белгілеу ережесіне сәйкес анықталады және Қазақстан Республикасының табиғи монополияларды реттеу комитетімен (бұдан әрі «ТМРК») бекітіледі.

Тарифтер бойынша шешімдер айтарлық дәрежеде әлеуметтік және саяси мәселелердің әсеріне ұшырайды. Қазақстан Республикасы Үкіметінің экономикалық, әлеуметтік және басқа саясаттары Топтың операциялық қызметіне айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

Қызметін жүзеге асыру мекенжайы мен орны

Компанияның бас кеңсесінің мекенжайы мен қызметін жүзеге асыру орны: Қазақстан Республикасы, Астана қ., Қабанбай батыр даңғ., 15А.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері

Қаржылық есептілікті дайындау негіздері

Осы шоғырландырылған есеп әділ құн бойынша қаржылық құралдарды бастапқы тануға түзетулермен бастапқы құны бойынша бағалау принципінен шыға отырып, Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес әзірленді. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде пайдаланылған есептік саясат принциптері төменде көрсетілген. Есептік саясаттың осы ережелері басқасы көрсетілмесе, есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты жүйелі қолданылды (3 ескертпе).

Қаржылық есептілікті ХҚЕС бойынша әзірлеу кейбір маңызды бухгалтерлік бағалауларды пайдалануды қажет етеді. Бұдан басқа басшылық Топтың есептік саясатын қолданған кезде өз пайымдауларына сенім артуы тиіс. Бағалаудың әлдеқайда жоғары дәрежесі немесе күрделілігі қарастырылған бухгалтерлік есеп салалары, сонымен қатар, шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын жорамалдар мен бағалаулар, 4 Ескертпеде көрсетілген. Іс жүзіндегі нәтижелер осы бағалардан өзгеше болуы мүмкін.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)**Шоғырландырылған қаржылық есептілік***(i) Еншілес компаниялар*

Еншілес кәсіпорындар Топ бақылайтын инвестициялық нысандарды, соның ішінде құрылымдалған кәсіпорындар болып табылады, өйткені Топ (i) инвестиция нысанының пайдаына айтарлықтай ықпал ететін маңызды қызметті басқару мүмкіндігін беретін өкілеттілерге ие болады, (ii) инвестиция нысанына қатысудан түскен ауыспалы пайдапен байланысты тәуекелдерге ұшырайды, немесе осындай табысты алу құқығына ие болады, және (iii) инвестордың пайдаының шамасына ықпал ету мақсатында инвестициялар нысанына қатысты өзінің өкілеттілерін пайдалану мүмкіндігіне ие болады. Бағалау кезінде Топта басқа кәсіпорынға қатысты өкілеттілер болған жағдайда шынайы құқықтардың болуын және ықпалын, соның ішінде шынайы әлеуметтік дауыс беру құқықтарын қарастыру керек. Егер ұстаушыда инвестиция нысанының маңызды қызметін басқаруға қатысты шешім қабылдау кезінде осы құқықты жүзеге асыруға практикалық мүмкіндікке ие болса, құқық шынайы болып табылады. Егер топ инвестиция нысанында дауыс беру құқығының басым бөлігіне ие болмаса, ол инвестиция нысанына қатысты өкілеттілерге ие бола алады. Ұқсас жағдайларда инвестиция нысанына қатысты шынайы өкілеттілігінің болуын анықтау үшін Топ басқа дауыс беру құқығын ұстаушылардың пакеттерін бытырату дәрежесіне және көлеміне қатысты өзінің дауыс беру құқықтарының пакетінің көлемін бағалауға тиіс. Басқа инвесторлардың инвестиция нысаны қызметіне түбегейлі өзгертулер енгізумен байланысты немесе ерекше жағдайларда қолданылатын қорғаныс құқықтары Топтың инвестиция нысанын бақылау мүмкіндігіне кедергі жасамайды. Еншілес кәсіпорындар олардың операцияларын бақылау Топқа берілген күннен бастап (сатып алу күні) Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне енгізіледі және бақылауды жоғалтқан күннен бастап шоғырландырылған есептен шығарылады.

Топтың жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынған компаниялардан басқа, еншілес компанияларды сатып алуы, сатып алу әдісі бойынша ескеріледі. Сатып алынған сәйкестендірілетін активтер және бизнесті біріктіру аясында алынған міндеттемелер, сонымен қатар, шартты міндеттемелер қатысудың бақыламайтын үлесінің шамасына қарамастан сатып алған күн жағдайы бойынша әділ құны бойынша бағаланады.

Топ тікелей қатысу үлесі болып табылатын бақыламайтын және ұстаушыға таратылған жағдайда таза активтердің пропорционалды үлесіне құқық беретін үлесті әрбір операция бойынша жеке немесе а) әділ құны бойынша, не болмаса б) алынған кәсіпорынның таза активтеріндегі бақыламайтын үлесіне пропорционалды бағалайды. Тікелей қатысу үлесі болып табылатын бақыламайтын үлес әділ құны бойынша бағаланады.

Гудвил алынған компания үшін төленген сыйақылардың, алған сәтке дейін меншікте болған алынған компаниядағы үлестің әділ құны мен алынған компаниядағы қатысудың бақыламайтын үлесінің жалпы сомасынан алынған компанияның таза активтерін алып тастау арқылы бағаланады. Теріс сома («теріс гудвил») басшылық тағы да бір мәрте барлық алынған активтер мен барлық қабылданған міндеттемелер және шартты міндеттемелердің сәйкестендірілгенін анықтағаннан кейін және оларды бағалаудың дұрыстығын талдаған соң кірістер мен шығыстар құрамында танылады.

Алынған компания үшін төленген сыйақы берілген активтердің, шығарылған үлестік құралдардың және қабылданған немесе көтерген міндеттемелердің, әділ құны, соның ішінде шартты сыйақыны төлеумен байланысты активтердің немесе міндеттемелердің әділ құнымен бағаланады, бірақ алумен байланысты шығындарды жоққа шығарады, мысалы консультациялық, заң, бағалау және басқа ұқсас кәсіби қызметтер үшін төлеу. Үлестік құралдарды шығарған кезде болған келісім бойынша шығындар капитал сомасынан шегеріледі, борыштық міндеттемелерді шығарған кезде келісім бойынша болған шығындар олардың баланстық құнынан шегеріледі, ал келісім бойынша алумен байланысты қалған басқа шығындар шығыстарға жатады.

Топ компаниялары арасындағы барлық операциялар және осы операциялар бойынша жүзеге асырылмаған пайда, сонымен қатар, есептеулер бойынша сальдо Топ ішінде болмайды. Жүзеге асырылмаған шығындар да болмайды, тек құнын өтеу мүмкін болмаған жағдайларда ғана. Компания мен оның барлық еншілес компаниялары Топ саясатына сәйкес бірыңғай есептік саясатты қолданады.

Қатысудың бақыламайтын үлесі қызметтің таза нәтижелерінің және Компания тікелей немесе жанама түрде иелік етпейтін үлеске тиесілі еншілес компания капиталының бір бөлігі болып табылады. Бақыламайтын қатысу үлесі Топ капиталының жеке компонентін құрады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)*(ii) Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес компанияларды алу*

Жалпы бақылаудағы тараптардан алынған еншілес компаниялар алдыңғы компанияның есепке алу әдісімен есепке алынады. Осы әдіске сәйкес біріккен компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігінде кәсіпорындарды біріктіру оның ұсынылған есептің едәуір ерте кезеңнің басында шыққаны туралы болжамға сәйкес көрсетіледі немесе кеш болса, онда біріктіруші компаниялар алғаш рет жалпы бақылауға алынғанда. Тараптар арасында берілген жалпы бақылаудағы еншілес компаниялардың активтері мен міндеттемелері алдыңғы компанияның қаржылық есептілігінде көрсетілген баланстық құн бойынша ескеріледі. Алдыңғы компания еншілес компанияның қаржылық есептілігі шоғырландырылған ХҚЕС сәйкес әзірленген есептілікті ұсынудың ең жоғары деңгейі болып саналады. Таза активтердің баланстық құны мен төленген сыйақының сомасымен арасындағы айырмашылық капиталдың құрамындағы басқа резервтердің өзгеруі ретінде көрсетіледі.

(iii) Бақыламайтын қатысу үлесін алу және сату

Топ бақыламайтын қатысу үлесінің иелерімен келісімдерді есепке алу үшін экономикалық бірлік моделін қолданады. Бақыламайтын үлесті алу үшін төленген сыйақы мен оның баланстық құнының арасындағы айырмашылық есепте тікелей капитал шоттарындағы капиталмен жүргізілген келісім ретінде көрсетіледі. Топ бақыламайтын үлесті сату үшін алынған сыйақы мен оның баланстық құнының арасындағы айырмашылық капиталды өзгерту туралы есепте капиталмен жүргізілген келісім ретінде таниды.

(iv) Бірлескен кәсіпорындар

ХҚЕС сәйкес бірлескен қызметке 11 инвестиция әрбір инвестордың келісімдік міндеттері мен құқықтарына байланысты классификацияланады. Кәсіпорын өзінің бірлескен қызметінің сипатын бағалады және бірлескен кәсіпорындар санатына жатқызды. Бірлескен кәсіпорындар қызметі үлестік әдіс бойынша ескеріледі.

Бірлескен кәсіпорындардағы үлестік қатысу әдісі бойынша бастапқыда іс жүзіндегі құны бойынша танылады, содан кейін басқа да жиынтық пайдата алу мен өзгертулерден кейін кірістер мен шығыстарда Топтардың үлестері арқылы түзетіледі. Бірлескен кәсіпорындардың шығындарындағы үлес оның осы бірлескен кәсіпорындардағы үлесіне (соның ішінде негізінен Топтың бірлескен кәсіпорындарға таза инвестицияларының бір бөлігі болып табылатын кез келген ұзақ мерзімді қатысу) тең немесе одан артық болған жағдайда, Топ міндеттемелерді мойнына алған немесе осы бірлескен кәсіпорынның атынан төлем жасаған кездерден басқа жағдайларда кейінгі шығындарды мойындауды тоқтатады.

Топ пен оның бірлескен кәсіпорындарының арасындағы жүзеге аспаған пайда бірлескен кәсіпорындарда Топтың қатысу үлесінің бөлігінен алынып тасталады. Жүзеге асырылмаған шығындар да алынып тасталады, тек берілген активтің құнсыздануының белгілері болған жағдайдан басқа кезде. Бірлескен кәсіпорындардың есептік саясаты Топтың есептік саясатына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін түзетілді.

(v) Қауымдасқан компанияларға инвестициялар

Қауымдасқан компаниялар Компания айтарлықтай ықпал ететін (тікелей немесе жанама), бірақ оларды қадағалай алмайтын компаниялар; әдетте осы компаниялардағы дауыс беру акцияларының үлесі 20%-50% құрайды. Қауымдасқан компанияларға инвестициялар үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі және бастапқыда алу құны бойынша танылады. Қауымдасқан компаниялардан алынған дивиденділер Қауымдасқан компанияларға инвестициялардың баланстық құнын азайтуға қатысты болады. Топтың Қауымдасқан компаниялардың таза активтеріндегі үлесінің алғаннан кейін орын алған басқа да өзгерістер келесідей танылады: (i) Топтың Қауымдасқан компаниялардың кірістері мен шығыстарындағы үлесі Қауымдасқан компаниялардың нәтижелеріндегі үлес ретінде шоғырландырылған кірістер мен шығыстар құрамында көрсетіледі, (ii) Топтың басқа жиынтық кірістердегі үлесі басқа жиынтық табыстың құрамында танылады және жеке жолмен көрсетіледі, (iii) Топтың Қауымдасқан компаниялардың таза активтерінің баланстық құнындағы үлесіндегі барлық басқа өзгерістер Қауымдасқан компаниялардың нәтижелеріндегі үлестердің құрамындағы кірістер немесе шығыстар ретінде танылады.

Бірақ Топтың Қауымдасқан компаниялардың шығындарындағы үлесі оның осы компанияға инвестицияларына, соның ішінде қандай да болмасын қамтамасыз етілмеген дебиторлық қарызға тең немесе одан артық болса, ол міндеттемелерді мойындаған немесе Қауымдасқан компанияның атынан төлемдерді жүзеге асырған жағдайдан басқа кезде Топ кейінгі шығындарын көрсетпейді.

Топ пен оның Қауымдасқан компанияларының арасындағы жүзеге асырылмаған пайда Топтың Қауымдасқан компаниялардағы үлесінің шегінде алынып тасталады берілген активтің құнсыздануының белгілері болған жағдайда жүзеге асырылмаған шығындар да жоққа шығарылады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Топ пен Қауымдасқан компаниялар арасындағы операциялар бойынша жүзеге асырылмаған пайда Топтың Қауымдасқан компаниялардағы үлесінің шегінде алынып тасталады; берілген активтің құнсыздану белгілері болған жағдайда, жүзеге асырылмаған шығындар да алынып тасталады.

(vi) Еншілес компаниялардың, Қауымдасқан компаниялардың немесе бірлескен кәсіпорындардың шығуы

Топ бақылауды немесе айтарлықтай ықпалын жоғалтқан жағдайда, кәсіпорындағы сақталған үлес бақылауды жоғалтқан күн жағдайында әділ құны бойынша қайта бағаланады, ал баланстық құнындағы өзгерістер кірісте немесе шығыста көрсетіледі. Әділ құн - Қауымдасқан компаниялардағы, бірлескен кәсіпорындардағы немесе қаржылық активтегі қалған үлесін одан әрі есепке алу мақсаттары үшін бастапқы баланстық құны. Бұдан басқа бұған дейін осы кәсіпорынға қатысты басқа жиынтық пайда құрамында танылған барлық сомалар Топ тиісті активтердің немесе міндеттемелердің тікелей шығуын жүзеге асырғандай болып ескеріледі. Бұл бұған дейін басқа жиынтық пайда құрамында көрсетілген сомалардың кіріске немесе шығысқа ауыстырылатынын білдіруі мүмкін.

Егер Қауымдасқан кәсіпорындардағы қатысу үлесі азайса, бірақ бұл ретте айтарлықтай ықпалы сақталса, онда тек бұған дейін басқа жиынтық пайда құрамында көрсетіліп келген пропорционалды сомалар үлесі қажетті жағдайларда кіріске немесе шығысқа ауысады.

Шетелдік валютаны қайта есептеу

(i) Функционалдық валюта және есептілікті ұсыну валютасы

Егер басқасы көрсетілмесе, осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген барлық сандық мәліметтер мың теңгемен ұсынылады.

Ұйым өзінің қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортадағы валюта функционалдық валюта болып табылады. Еншілес компаниялардың, бірлескен кәсіпорындардың, Қауымдасқан компаниялардың және бас компаниялардың функционалдық валютасы теңге болып табылады.

(ii) шетелдік валютадағы операциялар мен қалдықтар

Шетелдік валютадағы операциялар операциялар жасалған күн жағдайы бойынша ресми бағамдар бойынша функционалдық валютаға қайта есептелді. Осы операциялар бойынша есептеулер нәтижесінде, сонымен қатар, шетелдік валютада көрсетілген жыл соңындағы айырбас бағамдар бойынша ақша активтері мен міндеттемелерін қайта есептеудің нәтижесінде туындаған бағам айырмашылығынан болған кірістер немесе шығыстар кірістерде немесе шығыстарда көрсетіледі.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шетелдік валютадағы қалдықтарды қайта есептеу үшін пайдаланылатын ресми айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 182.35 теңгені құрады (2013 ж. 31 желтоқсанда: 1 АҚШ доллары үшін 153.61 теңге). Теңгені басқа валюталарға конвертациялауға қатысты валюталық шектеу мен бақылау ережелері әрекет етеді. Қазіргі кезде теңге Қазақстан республикасынан тыс жерлерде еркін конвертацияланатын валюта емес.

Қаржылық құралдар

(i) Бағалаудың негізгі шарттары

Қаржылық құралдар классификациялануына қарай әділ құн, бастапқы құн немесе амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Төменде осы әдістердің сипаттамасы ұсынылған.

Әділ құн – бұл бағалау күні жағдайында нарық қатысушыларының арасында ерікті негізде жүргізілген операциялары кезінде активті сатқанда немесе міндеттемелерді бергенде алынуы мүмкін баға. Белсенді нарықта белгіленетін баға әділ құнның ең жақсы растауы бола алады. Белсенді нарық – бұл активпен немесе міндеттемемен операциялар бағалаулар туралы ақпаратты тұрақты түрде алуға мүмкіндік беретін едәуір жиі және көлемде жүргізілетін нарық.

Әділ нарықта айналымдағы қаржылық құралдардың әділ құны белгіленген бағаны кәсіпорын ұстайтын құралдар санына жеке активке немесе міндеттемеге көбейткенде алынған сома ретінде бағаланады. Нарықтың әдеттегі тәуліктік сауда айналымы кәсіпорында бар активтердің және міндеттемелердің санын қосып алу үшін жеткіліксіз, ал позицияларды сатуға тапсырыстарды орналастыру жеке операцияда белгіленетін бағаға әсер етуі мүмкін болғанда да жағдай осылай болады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Нарықтық жағдайларда жасалатын дисконтталған ақша ағындары моделі, сонымен қатар, осы сияқты операциялардың мәліметтеріне негізделген модельдер секілді *бағалау әдістері* немесе инвестиция нысанының қаржылық мәліметтерін қарастыру келісімдердің бағасы туралы нарықтық ақпарат қолжетімсіз болып табылатын қаржылық құралдардың әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады. Әділ құнды бағалаудың нәтижелері талданады және келесідей тәртіпте әділ құнның иерархиясының деңгейлері бойынша бөлінеді: (i) 1 деңгейге бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда белгіленген бағалар (түзетілмейтін) бойынша бағалар жатады, (ii) 2 деңгейге – пайдаланылатын маңызды бастапқы мәліметтердің барлығы тікелей (мысалы, баға) немесе жанама (мысалы, бағаның негізінде есептелген) түрде активтер немесе міндеттемелер үшін бақылайтын болып табылатын бағалау әдістерінің көмегімен алынғандар, және (iii) 3 деңгейдегі бағалар, тек қана бақылайтын нарықтық мәліметтерге ғана негізделмеген бағалар болып табылады (яғни, бағалау үшін бақыланбайтын бастапқы мәліметтердің айтарлықтай көлемі қажет). Әділ құнның иерархиясының бір деңгейінен екіншісіне ауыстыру есептік кезеңнің соңында орын алған болып саналады.

Өзіндік құн төленген ақша қаражаты немесе олардың эквиваленттері, не болмаса сатып алу күні жағдайы бойынша активті алу үшін берілген басқа да орнын толтырудың әділ құны болып табылады, және оған келісім бойынша шығындар кіреді. Өзіндік құн бойынша бағалау тек нарықтық котировкалары жоқ және әділ құны сенімді бағаланбайтын үлестік құралдарға инвестицияларға қатысты, сондай-ақ, ашық нарықта котировкалары жоқ, және осындай үлестік құралдармен өтелуге тиіс осындай үлестік құралдарға байланысты туынды құралдарға қатысты ғана қолданылады.

Амортизацияланған құн қаржылық құрал бастапқы тану кезінде бағаланған, есептелген пайыздар шамасына азайтылған немесе ұлғайтылған қарыздың негізгі сомасын өтеуге төленген төлемдер шегерілген шама болып табылады, ал қаржылық активтер үшін – құнсыздану шығындарының сомалары шегеріледі (тікелей немесе бағалау резервінің шотын пайдалану арқылы). Өсірілген пайыздарға келісім, сонымен қатар, пайыздың тиімді мөлшерлемесін пайдалана отырып өтелген сомадан кез-келген сыйақылардың немесе дисконттың бойынша бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған амортизациялар жатады. Өсірілген пайыздық кірістер мен өсірілген пайыздық шығындар, соның ішінде өсірілген купондық кіріс пен амортизацияланған дисконт немесе сыйақы (соның ішінде ұсынған кезде кейінге қалдырылған комиссияны, ондай бар болса) жеке көрсетілмейді, қаржылық жағдай туралы тиісті есеп баптарының баланстық құнына енізіледі.

Келісімдер бойынша *шығындар* қаржылық құралды алуға, шығаруға немесе шығарылуына тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – бұл келісім болмаған жағдайда болмайтын шығындар. Келісім бойынша шығындарға агенттерге (соның ішінде, сауда агенттері ретінде қызмет ететін қызметкерлерге), консультанттарға, брокерлерге және дилерлерге төленген сыйақылар және комиссиялық ақылар, реттеуші органдар мен қор биржаларына төленетін алымдар, сонымен қатар, меншікті беру кезінде өндіріп алынатын салықтар мен алымдар жатады. Келісім бойынша шығындарға борыштық міндеттемелер бойынша сыйақылар мен дисконттар, қаржылық, ішкі әкімшілік шығындар немесе сақтауға жұмсалатын шығындар жатпайды.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл құралдың баланстық құнына тұрақты пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету (тиімді пайыздық мөлшерлемені) мақсатында тиісті кезең ішінде пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды тану әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржылық құрал әрекет ететін күтілетін мерзімге, тиісті жағдайларда одан қысқа мерзімге қаржылық құралдың таза баланстық құнына дейін есептік болашақ ақшалай төлемдерді немесе немесе түсімдердің (оның ішіне несиелер бойынша болашақ шығындар жатпайды) дисконттаудың нақты мөлшерлемесі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме осы құрал үшін көрсетілген ауыспалы мөлшерлеме бойынша несиелік спредті көрсетін сыйақы немесе дисконттан басқа немесе нарықтық мағынасына қарамастан белгіленбейтін басқа да өзгермелі факторлар бойынша пайыз өзгеретін келесі күнге дейін мөлшерлемесі ауыспалы құралдар бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылады. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құрал айналымда болған күтілетін мерзім ішінде тұтастай амортизацияланады. Дисконтталған құнын есептеуге барлық комиссиялық, төленген немесе келісімшарттың тараптармен алынған тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтындар жатады.

(ii) Қаржылық активтерді классификациялау

Топтың қаржылық активтеріне негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз бен басқа да дебиторлық қарыз, несиелер, сонымен қатар ақша қаражаттары және олардың эквиваленттері жатады. Басшылық бастапқы тану кезінде өздерінің қаржылық активтерінің классификацияларын анықтайды.

Несиелер мен дебиторлық қарыз Топ жақын арада сатуға ниеттілерінен басқа, белгіленген немесе анықталатын төлемдермен белсенді нарықта белгіленбейтін туынды емес қаржылық активтер болып табылады. Оларға өтеу мерзімдері есептік кезеңнен кейін 12 айдан артатын несиелер мен дебиторлық қарыздардан басқа қысқа мерзімді активтер жатады. Олар ұзақ мерзімді активтер ретінде классификацияланады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Несиелер мен дебиторлық қарыз Топ жақын арада сатуға ниеттілерінен басқа, белгіленген немесе анықталатын төлемдермен белсенді нарықта белгіленбейтін туынды емес қаржылық активтер болып табылады. Оларға өтеу мерзімдері есептік кезеңнен кейін 12 айдан артатын несиелер мен дебиторлық қарыздардан басқа қысқа мерзімді активтер жатады. Олар ұзақ мерзімді активтер ретінде классификацияланады.

(iii) Қаржылық міндеттемелерді классификациялау

Топтың қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық міндеттемелер болып табылады.

(iv) Қаржылық құралдарды бастапқы тану

Қаржылық активтер мен міндеттемелер келісім бойынша шығындарды шегере отырып, бастапқыда әділ құн бойынша танылады. Бастапқы тану кезінде әділ құнды анықтау үшін ең оңтайлы негіз келісім бағасы болып табылады. Егер басқа қолжетімді ағымдағы нарықтық келісімдерді осы құралмен салыстыру арқылы, немесе айнымалылар ретінде тек қазіргі нарықтардағы мәліметтерді ғана қолданылатын бағалау әдістемесі арқылы келісімнің бағасы мен әділ құнның арасында айырмашылық болса, кіріс немесе шығыс бастапқы тану кезінде танылады.

(v) Қаржылық активті тануды тоқтату

Топ қаржылық активтерді тануды мына жағдайларда тоқтатады: а) қаржылық активтер сатып алынса немесе қаржылық актив бойынша ақша қаражаттарының ағындарына талаптардың келісімдік мерзімі өтіп кетсе; немесе б) Топ қаржылық актив бойынша ақша қаражаттарының ағынын алуға келісімдік құқықтарды берсе немесе активтерді беру туралы классификацияланатын келісім жасаса, онда Топ i) активті иеленумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалардың айтарлықтай бөлігін береді, немесе ii) қаржылық активті иеленумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалардың айтарлықтай бөлігін бермейді де, сақтамайды да, бірақ осы қаржылық активті бақылауды да сақтамайды. Егер контрагент осындай активті онымен байланысты емес үшінші тарапқа активтерді беру процесіне қосымша шектеулер жүктемей толық көлемде сата алмаса, бақылау сақталады.

(vi) Өзара есепке алу

Қаржылық активтер мен міндеттемелер есепке алынады және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте тек көрсетілген сомаларды өзара есепке алуды жүргізудің, сонымен қатар, өзара есепке алу ниеті немесе оны жүргізу, не болмаса біруақытта активті жүзеге асыру және активтер мен міндеттемелерді реттеу заңды белгіленген құқығы болса ғана таза шамасы көрсетіледі. Активтер. Міндеттемелер Міндеттемелер.

Негізгі құрал-жабдықтар*(i) Тану және кейінгі бағалау*

Негізгі құрал-жабдықтар есепке алуда қажет болса, құнсыздану резервінен және жиналған тозуды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Бастапқы құны, активті орынға жеткізумен және мақсатты тағайындалуы үшін оны жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты сауда жеңілдіктері мен қайтарулар, және кез-келген шығындар шегерілген сатып алудан құнынан, соның ішінде импорт баждары мен алулар бойынша орны толтырылмайтын салықтардан тұрады. Шаруашылық тәсілмен әзірленген немесе орнатылған Негізгі құрал-жабдықтар нысандарының бастапқы құнына орындалған өндірістік жұмыстардың шығын материалдарының құны және өндірістік үстеме шығындардың бөлігі жатады.

Кейінгі шығындар осы активтің баланстық құнына енгізіледі немесе Топтың осы активті пайдаланған кезде экономикалық пайда табу мүмкіндігі болған жағдайда және оның құны сенімді бағаланғанда ғана жеке актив ретінде көрсетіледі. Ауыстырылған бөлімнің баланстық құны шығынға жазылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар туындауына қарай есептік кезең ішінде кіріске немесе шығынға жатқызылады.

Негізгі құрал-жабдықтардың шығуынан болған кіріс немесе шығыс алынған орын толтырудың және олардың баланстық құнының айырмасындағы сомада басқа да операциялық кірістер мен шығындардың құрамында жыл ішіндегі кіріс пен шығыста көрсетіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)*(ii) Тозу*

Тозу жерге есептелмейді. Негізгі құрал-жабдықтардың басқа объектілерінің тозуы олардың бастапқы құнын бірқалыпты шығынға жазу әдісі бойынша оларды тиімді пайдалану мерзімі ішінде олардың тарату құнына дейін есептеледі, атап айтқанда:

	<u>Тиімді пайдалану мерзімі</u> <u>(жылдар саны)</u>
Ғимараттар мен құрылыстар	10-100
Машиналар мен қондырғылар	5-40
Басқалары	5-20

Активтің тарату құны Топ осы сәтте активтің жасы мен оның техникалық жағдайы оны тиімді пайдалану мерзімінің соңында күтілгенге сәйкес келеді деген пайымдаудан шыға келе, сатуға жұмсалған шығындарды шегере отырып, сатудан алуы мүмкін соманы бағалау болып табылады. Топ объектінің физикалық қызмет ету мерзімі аяқталғанша оны пайдалануды пайымдаса, активтің тарату құны нольге тең болады. Активтердің тарату құны мен оларды тиімді пайдалану мерзімдері қайта қаралады және, қажет болса, әрбір есептік кезеңнің соңында түзетіледі.

(iii) Құнсыздану

Әрбір есептік кезеңнің соңында басшылық Негізгі құрал-жабдықтардың құнсыздануының белгілерін анықтайды. Егер осындай бір белгі анықталса, басшылық екі шаманың ең үлкені ретінде анықталатын орны толтырылған соманы бағалайды: активті сату үшін шығындарды шегерілген әділ құн және оны пайдалану құндылықтары. Активтің баланстық құны орны толтырылатын құнға дейін азаяды; құнсызданудан болған шығын жылдық кірісте және шығында көрсетіледі. Егер активті пайдалану құндылығын анықтауға негізделген есептік бағалаулар немесе сатуға жұмсалған шығындарды шегере отырып, оның әділ құны өзгерсе, өткен есептік кезеңде танылған активтің құнсыздануынан болған шығын қалпына келтіріледі.

Материалдық емес активтер

Топтың барлық материалдық емес активтері тиімді пайдаланудың белгілі бір мерзіміне ие болады және оған негізінен капиталдандырылған бағдарламалық қамту мен лицензиялар жатады. Алынған бағдарламалық қамту оны сатып алуға және пайдалануға беруге жұмсалған шығындар сомасында капиталдандырылады. Барлық материалдық емес активтер басшылықпен 2 - 25 жылға дейін бағаланатын оларды тиімді пайдалану мерзімі ішінде тік сызықты әдіспен амортизацияланады.

Құнсызданған жағдайда материалдық емес активтердің баланстық құны шамалардың ең үлкеніне дейін шығынға жазылады: оларды пайдалану және әділ құн сатуға жұмсалған шығындар шегерілген құндылықтар.

Егер Топ бизнес болып табылмайтын активтер тобын сатып алған жағдайда, ол топтың құнын топта алу күні жағдайында олардың тиісті әділ құнының негізінде жеке сәйкестендірілетін активтер арасында үлестіреді. Топ Тегіс Мұнай (9 ескертпе) және ПВЭС (8 ескертпе) алуды, бизнесті сатып алу ретінде емес, материалдық емес активтер тобын сатып алу ретінде ескерді. Осы компанияларды сатып алуға жұмсалатын шығындар алынған активтер сомасына сәйкес үлестірілді.

Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)**Инвестициялық меншік**

Инвестициялық меншікке арендалық табысты алуға немесе капитал құнын ұлғайтуға арналған Топ мүлкі жатады, бұл ретте Топтың өзімен қолданылмайды.

Инвестициялық меншік есептілікте қажет болса, жинақталған тозуы мен құнсыздану резервін шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Инвестициялық меншіктің мүмкін құнсыздануына нұсқайтын белгілер болған жағдайда, Топ орны толтырылатын құнның көлемін екі шаманың үлкенімен бағалайды: сатуға жұмсалған шығындарды шегере отырып, оны пайдалану құндылықтары немесе әділ құны. Инвестициялық меншіктің баланстық құнының шамасы жылдық кіріс немесе шығыс арқылы орны толтырылатын құнға дейін төмендейді. Егер кейіннен оның орнын толтыру құнын анықтау үшін пайдаланылған бағалар өзгерсе, өткен есептік кезеңдерде танылған активтің құнсыздануынан болған шығын қалпына келтіріледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Кейінгі шығындар Толпың болашақта осы инвестициялық меншікпен байланысты экономикалық пайда табуы мүмкін болғанда және олардың құнын нақтылықтың жеткілікті дәрежесімен анықтау мүмкін болған жағдайда капиталдандырылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындарға туындауына қарай болған шығындар жатады.

Меншік иесі инвестициялық меншікке жататын активтерді алған жағдайда олар Негізгі құрал-жабдықтар санатына ауыстырылады, ал олардың баланстық құны басқа санатқа ауыстыру күні жағдайында осы сәттен бастап келесі амортизациялауға жататын осы активтердің шартты есептелген құнымен саналады.

Инвестициялық меншіктің тозуы оларды тиімді пайдалану мерзімі ішінде оның бастапқы құнын оның тарату құнына дейін бірқалыпты шығынға жазу әдісі бойынша есептеледі, атап айтқанда:

	<u>Пайдалы пайдалану мерзімі</u> (жылдар саны)
Бөгет және басқа гидроқұрылыстар	100
Басқалары	5-20

Алынған арендалық пайда түсім құрамында жылдық кірісте немесе шығында есептеледі.

Гудвил

Гудвил құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып, ондайлар бар болса, өзіндік құны бойынша есептеледі. Гудвил ақша қорын туындатушы бірліктерге немесе бірігудің нәтижесінде синергиядан ұтады деген болжаммен осындай бірліктердің топтарына жатады. Осы бірліктер немесе бірліктер топтары ең төменгі деңгейді білдіреді, онда Топ гудвилды бақылайды және өзінің өлшемі бойынша олар операциялық сегменттен аспайды.

Гудвилды құнсызданға тестілеу кем дегенде жылына бір рет Топпен жүргізіледі, сонымен қатар, оның мүмкін құнсыздануының белгілері болған барлық жағдайларда. Гудвилдың баланстық құны осы шамалардың қайсысы жоғары болатынына қарай сатуға жұмсалған шығындарды шегере отырып, пайдалану құндылығына немесе әділ құнға тең құны өтелетін сомамен салыстырылады. Құнсыздану бірден шығындар құрамында мойындалады және кейіннен түзетілмейді.

Осы ақша қорын туындатушы бірлікпен жүзеге асырылатын қызметті тарату кезінде шығарылатын қызметпен ассоциацияланатын гудвил шығудан болған кірісті немесе шығынды анықтау кезінде қызметтің баланстық құнға енгізіледі және шығарылған қызметтің салыстырмалы құнының және сақталған ақша қорын туындатушы бірліктің бөлігінің негізінде бағаланады.

Операциялық жалға беру

Топ меншік құқығынан туындайтын маңызды тәуекелдер мен пайдалардың Жалға берушіден Топқа өтуі қарастырылмаған арендалық келісім бойынша жалға беруші болған жағдайда, арендалық төлемдердің жалпы сомасы, соның ішінде күтілетін арендалық келісімді бұзумен байланысты төлемдер жалға алу мерзімі ішінде бірқалыпты жыл бойы кірісте немесе шығында көрсетіледі.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар екі шаманың ең азымен ескеріледі: өзіндік құны мен сатудың таза бағасы. Қорлардың өзіндік құны «first in first out» («ФИФО») әдісі арқылы анықталады. Дайын өнімнің және аяқталмаған өндірістің өзіндік құнына шикізат пен материалдардың құны, өндірістік жұмысшылардың еңбегіне төлеу шығындары және абсқа да тікелей шығындар, сонымен қатар, өндірістік жүкқұжаттардың тиісті үлесі жатады, және несиелік қаражат бойынша шығындар жатпайды. Сатудың таза құны – бұл сату бойынша шығындар мен өндірісті аяқтауға жұмсалатын шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызмет барысында ықтимал сатудың есептік бағасы.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)**Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз**

Салықтар мен жеткізушілерге төленетін аванстар бойынша алдын ала төлемдерден басқа негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз, бастапқыда әділ құн бойынша танылады және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген, осындай қарыздың құнсыздану резерві шегерілген амортизацияланған құн бойынша ескеріледі. Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыздың құнсыздану резерві Топтың әуелден белгіленген мерзімде оған тиісті толық соманы Топтың ала алмайтынына объективті дәлелдер болған жағдайда құрылады. Резерв шамасын активтің баланстық құны мен бастапқыда белгіленген тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған болашақта күтілетін ақшалай ағындардың келтірілген құнының арасындағы айырмашылық құрайды. Резерв жылдық кіріс пен шығын арқылы көрсетіледі. Топ дебиторлық қарыздың құнсыздануын бағалау кезінде ескеретін негізгі фактор оның мерзімінің өтуі болып табылады.

Құнсызданудан болған шығынның объективті белгілерінің бар болуын анықтауға негіз болған басқа негізгі критериилер төменде көрсетілген:

- Кез келген кезекті төлемнің мерзімін асыру, бұл ретте уақытылы төлемеу есептік жүйелердің жұмысындағы кідірулермен түсіндіріле алмайды;
- Контрагент айтарлықтай қаржылық қиындықтарға ие, бұл Топтың қарауындағы контрагент туралы қаржылық ақпаратпен расталады;
- контрагент банкроттық немесе басқа қаржылық қайта ұйымдастыруды жариялау мүмкіндігін қарастырады;
- контрагентке әсер ететін ұлттық немесе жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгеруінен туындаған контрагенттің төлем статусын жағымсыз өзгертудің болуы.

Жеткізушілерге төленетін аванстар құнсыздану резерві шегерілген соң есептілікте бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Аванстар ұзақ мерзімді болып классификацияланады, егер оларға жатқызылатын тауарларды немесе қызметтерді алудың күтілетін мерзімі бір жылдан артық болса, немесе аванстар бастапқы тану кезінде есептілікте ұзақ мерзімді болып есепке алынатын активтерге жатқызылады. Активтерді сатып алу үшін берілетін аванстар сомасы Топ осы активтерді бақылауға алған кезде және олармен байланысты болашақ экономикалық пайдаларды Топтың алу мүмкіндігі болған жағдайда олардың баланстық құнына енгізіледі. Басқа аванстар оларға жататын тауарларды немесе қызметтерді алған кезде шығынға жазылады. Егер аванстарға жататын активтер, тауарлар немесе қызметтердің алынбайтынына белгілер болса, аванстардың баланстық құны азайтылуға тиіс, және құнсызданудан болған тиісті шығын жылдық кіріс пен шығын арқылы көрсетіледі.

Салықтар бойынша құнсыздану резервін шегере отырып, алдын ала төлемдер іс жүзінде төленген сомалар бойынша көрсетіледі.

Ақша қаражаттары және олардың эквиваленттері

Ақша қаражаттары және олардың эквиваленттеріне кассадағы ақшалай қаржы мен ағымдағы банктік шоттардағы қаржылар жатады. Ақша қаражаттары және олардың эквиваленттері тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Ақша қаражатының қозғалысы туралы есепті жасау үшін пайдаланылуы шектелген ақшалай қаржының қалғаны ақшалай қаржының және оның эквиваленттерінің құрамынан шығарылады. Айыпбас операцияларға шектеулер белгіленген ақшалай қаржының қалғаны немесе немесе есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі ай бойы міндеттемелерді өтеу үшін пайдалану басқа ұзақ мерзімді активтер құрамына жатқызылады; үш айдан артық, бірақ есептік кезеңнен кейін он екі айдан кем уақытқа шектеулер қойылған ақша қаражаттары басқа қысқа мерзімді активтер құрамына енгізіледі.

Сатуға және шығатын топтарға арналған ұзақ мерзімді активтер

Егер олардың баланстық құны ең бастысы есептік кезеңнен кейін 12 айдың ішінде сату арқылы орны толтырылса, ұзақ мерзімді активтер пен шығу топтары (оған ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді активтер кіруі мүмкін) қаржылық жағдай туралы есепте «сатуға арналған және шығу топтарына арналған ұзақ мерзімді активтер» ретінде көрсетіледі. Активтер классификациясы төменде аталған барлық шарттар болған жағдайда өзгертілуі тиіс: (а) Активтер олардың ағымдағы жағдайында дереу сатуға дайын; (б) Топ басшылығы сатып алушыны іздеу бойынша қолданыстағы бағдарламаны бекітті және оны жүзеге асыруға кірісті; (в) олардың ағымдағы әділ құнымен салыстырғанда негізделген болып табылатын баға бойынша активтерді сату үшін белсенді маркетинг жүргізіледі; (г) сату бір жылдың ішінде жүзеге асырылады деп күтілуде, және (д) сату жоспарын айтарлықтай өзгерту немесе оны жоққа шығару күтілмейді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Ағымдағы есептік кезеңде қаржылық жағдай туралы есепте сатуға арналған болып классификацияланған ұзақ мерзімді активтер мен шығу топтары басқа санатқа ауыстыруға жатпайды және ағымдағы есептік кезеңнің соңында классификацияға сәйкес келтіру үшін қаржылық жағдай туралы есепте салыстырмалы мөлiмeттердi ұсыну формасын өзгертпейдi.

Шығу тобы сату немесе бiр сату операциясы барысында бiр топ тәсiлiмен басқа жолмен шығуы тиiс активтер тобын (ұзақ мерзімді немесе қысқа мерзімді), және осы операция кезінде берiлетiн осы активтерге жататын мiндеттемелердi бiлдiредi. Егер шығу тобына алу кезінде гудвил үлестiрiлген ақшалай ағынды генерациялайтын бiрлiктiң бөлiгi қосылса, Гудвил шығу тобының құрамында есепке алынады. Ұзақ мерзімді активтер – бұл есептік кезеңнен кейiн 12 айдың iшiнде орны толтырылмайды немесе алынбайды деп күтiлетiн сомалар кiретiн активтер. Егер классификацияны өзгерту қажеттiлiгi туындаса, мұндай өзгерiс қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді актив үшін де жүргiзiледi.

Сатуға арналған шығу топтары тұтастай сатуға шығындарды шегере отырып, ең аз баланстық құны және әдiл құны бойынша бағаланады. Сатуға арналған Негiзгi құрал-жабдықтар мен материалдық емес активтер амортизацияланбайды.

Тiкелей шығу тобына жататын және шығу кезінде берiлетiн мiндеттемелер басқа санатқа ауыстыруға жатады және қаржылық жағдайы туралы есепте жеке жолмен көрсетiледi.

Тоқтатылған қызмет:

Тоқтатылған қызмет Топтың шығып кеткен, немесе сатуға арналған болып классификацияланатын және: (а) жеке маңызды қызмет түрi немесе операциялар жүргiзетiн географиялық аймақ болып табылатын; (б) жеке маңызды қызмет түрiнiң немесе операциялар жүргiзетiн географиялық аймақтың бiрыңғай үйлестiрiлген шығу жоспарының бөлiгi болып табылатын; немесе (в) тек қана одан әрi сату мақсатымен ғана алынған еншiлес кәсiпорын болып табылатын компонентi болып табылады. Тоқтатылған қызметтен болған ақша қаражатының кiрiстерi мен шығындары, егер ондайлар бар болса, жалғасатын қызметтен бөлек көрсетiледi; бұл ретте салыстырмалы көрсеткiштердi ұсыну тиiстi дәрежеде өзгередi.

Акционерлік капитал

Қарапайым акциялар капитал ретінде классификацияланады. Тiкелей жаңа акцияларды шығаруға байланысты қосымша шығындар капитал құрамында салықтар шегерiлген түсiмдер сомасынан шегерулер ретінде көрсетiледi. Компанияның Директорлар кеңесiнiң шешiмiмен акцияларды әрбiр жеке шығарған жағдайда әрбiр акцияның құны, сонымен қатар, заңнамаға сәйкес акцияның саны анықталады.

Дивидендтер

Дивидендтер мiндеттемелер ретінде танылады және есептік кезең соңында олар жарияланған және есептік кезеңнiң соңына дейiн бекiтiлген жағдайда капитал сомасынан шегерiледi. Дивидендтер туралы ақпарат есептiлiкте ашылады, егер олар есептік кезеңнiң соңына дейiн ұсынылса, сонымен қатар, есептік кезең аяқталған соң, бiрақ қаржылық есептiлiктi шығарылымға бекiту күнiне дейiн ұсынылса немесе жарияланса.

Қосымша құн салығы

Сату кезінде туындайтын қосымша құн салығы (бұдан әрi «ҚҚС») тауарларды тиеу және қызметтердi көрсету кезінде салық органдарына төленуi тиiс. Тауарларды және қызметтердi алу кезінде төленген ҚҚС жеткiзушiден салықтық шот-фактура алған кезде төленуге тиiс ҚҚС есебiне ескерiлуi мүмкiн. Салық заңнамасы ҚҚС төлеудi таза негiзде жүргiзуге мүмкiндiк бередi. Сәйкесiнше, сату мен алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есептiлiкте таза негiзде көрсетiледi. Орнын толтыруға арналған ҚҚС ұзақ мерзімді актив ретінде классификацияланады, егер оны өтеу есептік кезеңнен кейiн бiр жылдың iшiнде қарастырылмаса.

Резервтер

Егер Топ өткенде белгiлi бiр оқиғадан кейiн оны реттеу үлкен ықтималдылықпен ресурстардың сыртқа ағылуы мүмкiн және ақшалай көрсеткiште жеткiлiктi сенiмдiлiк дәрежесiмен бағалауға болатын заңды немесе практикамен қалыптасқан негiзделген мiндеттемелерге ие болса, резервтер танылады. Резервтер болашақ операциялық шығындар бойынша танылмайды.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)***Сатуға және шығатын топтарға арналған ұзақ мерзімді активтер***

Егер олардың баланстық құны ең бастысы есептік кезеңнен кейін 12 айдың ішінде сату арқылы орны толтырылса, ұзақ мерзімді активтер пен шығу топтары (оған ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді активтер кіруі мүмкін) қаржылық жағдай туралы есепте «сатуға арналған және шығу топтарына арналған ұзақ мерзімді активтер» ретінде көрсетіледі. Активтер классификациясы төменде аталған барлық шарттар болған жағдайда өзгертілуі тиіс: (а) Активтер олардың ағымдағы жағдайында дереу сатуға дайын; (б) Топ басшылығы сатып алушыны іздеу бойынша қолданыстағы бағдарламаны бекітті және оны жүзеге асыруға кірісті; (в) олардың ағымдағы әділ құнымен салыстырғанда негізделген болып табылатын баға бойынша активтерді сату үшін белсенді маркетинг жүргізіледі; (г) сату бір жылдың ішінде жүзеге асырылады деп күтілуде, және (д) сату жоспарын айтарлықтай өзгерту немесе оны жоққа шығару күтілмейді.

Күл қоймаларын қалпына келтіру резерві

Күл қоймаларын қалпына келтіру резерві тиісті міндеттемелердің туындауының жоғары ықтималдылығы мен олардың сомаларын мүмкін негізділігінің жоғары кезінде танылады. Күл қоймаларын қалпына келтіру бойынша шығындарға құрамына күл қоймасының инфрақұрылымының объектілерін демонтаждауға немесе бұзуға жұмсалған шығындар, қоршаған ортаны тазарту, лас заттардың шығарылуына мониторинг жүргізу жатады. Қалпына келтіру үшін бағалау шығындары бойынша резерв қалыптасады және бағаланған болашақ шығындардың келтірілген таза сомасының негізінде қалдықтарды шығарудың тиісті фактісінен туындайтын міндеттеме шығатын есептік кезеңдегі Негізгі құрал-жабдықтарға жатады. Күл қоймаларын қалпына келтіру резервіне болашақта залал келтіруге немесе бұзушылық фактілеріне байланысты туындайды деп күтілетін қандай да болмасын қосымша міндеттемелер жатпайды. Шығындарды бағалау қалпына келтіру жоспарының негізінде жүргізіледі. Шығындардың бағалау мәндерінің сомалары жыл сайын пайдалануға қарай белгілі өлшемдерді ескере отырып, есептеледі, мысалы, жаңартылған бағалау сомаларының және қайта қарастырылған активтерді немесе операциялық қызметті пайдалану мерзімдері, жүйелі түрде ресми тексерулер жүргізу.

Қажетті шығындардың нақты сомасы белгісіз болса да, Топ өзінің шығындарын қалдықтар полигондарын қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізудің қолданыстағы техникалық ережелеріне және нормаларына сәйкес техникалық-экономикалық негіздемеге және инженерлік зерттеулерге қарап бағалайды.

Резервтердің келтірілген таза құнын анықтау кезінде қолданылатын дисконт амортизациясы немесе «жоққа шығару» сомасы әрбір есептік кезең үшін қызмет нәтижелеріне жатады. Дисконт амортизациясы қаржылық шығындар құрамында көрсетіледі.

Жұмыскерлерге төленетін сыйақылар***(i) Жұмыскерлерге төленетін ұзақ мерзімді сыйақылар***

Ұжымдық еңбек келісімшарт ережелеріне сәйкес, Топ компаниялары өздерінің жұмыскерлерін зейнеткерлікке шыққанға дейін, сол сәтте және шыққаннан кейін ұзақ мерзімді сыйақылармен қамтамасыз етеді. Келісімшарттарда зейнеткерлікке шығуы бойынша бірреттік жәрдемақы төлеу, еңбекке жарамсыз болып қалған, мерейтой болған немесе өлген жағдайда Топ жұмыскерлеріне қаржылық көмек көрсету қарастырылған. Жекелеген жәрдемақыларды алуға құқық әдетте зейнеткерлікке дейін қалған мерзімге және жұмыскерде ең аз жұмыс өтілінің болуына байланысты ұсынылады.

Бірреттік жәрдемақылар төлеу бойынша күтілетін шығындарды есептеу жұмыскердің еңбек қызметі ішінде еңбек қызметінің аяқталуы бойынша белгіленген сыйақымен зейнеткерлік жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша жүзеге асырылады. Топтың қаржыландырылатын зейнеткерлік сызбалары жоқ. Әрбір есептік кезең соңында танылатын міндеттеме зейнеткерлік міндеттемелердің ағымдағы құны болып табылады. Жыл ішінде туындайтын актуарийлік кірістер мен шығындар жылдық кіріс пен шығында көрсетіледі. Осы мақсатта актуарийлік кірістер мен шығындарға актуарийлік болжалдардағы өзгерістер де, актуарийлік болжалдардың іс жүзіндегі мәліметтерден өзгешелігіне қатысты өткендегі тәжірибенің ықпалы да жатады..

Зейнеткерлік міндеттемелердің ағымдағы құнындағы басқа өзгерістер де жылдық кіріс пен шығында танылады, соның ішінде қызметтер бойынша ағымдағы шығындар.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Зейнеткерлік міндеттемелерді есепке алуда пайдаланылған ең маңызды болжалдар, – бұл дисконт мөлшерлемесі және кадрлардың ағылуы туралы болжамдар. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады, және әрбір жылы осындай міндеттемелер бойынша дисконтты жоққа шығару қаржылық шығындар ретінде жылдық кіріс пен шығынға жатқызылады. Кадрлардың ағылуы туралы болжамдар кейіннен келтірілген таза міндеттемелердің құнын алу үшін дисконтталатын сыйақылар төлеудің болашақ ағынын болжау үшін қолданылады.

Мұндай міндеттемелер жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлермен бағаланады.

(ii) Еңбекақы төлеу шығындары мен байланысты есептеулер

Еңбекақы, зейнеткерлік аударымдар, әлеуметтік сақтандыру қорына жарналар, төленген жыл сайынғы демалыстар мен науқастанғаны үшін жасалатын төлемдер, сыйақылар мен ақшалай емес жеңілдіктер Топ қызметкерлерінің тиісті жұмыстарды жүзеге асыруына қарай есептеледі. Қазақстан Республикасының заңнамасының талаптарына сәйкес Топ өзінің қызметкерлерінің атынан осындай зейнеткерлік және демалыс жәрдемақыларын ұстап қалады. Ұжымдық еңбек келісімшартына енгізілмеген қызметкерлерге қатысты жұмыскерлер зейнеткерлікке шыққан кезде Топтың қаржылық міндеттемелері тоқтатылады және барлық төлемдер мемлекеттік және жеке меншікті жинақтаушы зейнетақы қорларымен жасалады.

Несиелер

Несиелер амортизацияланған құн бойынша пайыздың тиімді мөлшерлемесі бойынша көрсетіледі.

Несиелер әуел бастан әділ құн бойынша көрсетіледі, келісім бойынша шығындар шегеріледі және кейіннен амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі; алынған қаржы сомасы (келісім бойынша шығындар) мен өтелетін құнның арасындағы айырмашылық тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, қыс кезеңінде кірісте және шығында танылады.

Акционерлердің несиелерін есепке алған жағдайда нарықтық емес жағдайларда Топ кірісті пайда ретінде жылдық кірісте және шығында бастапқы тануда немесе капиталға жарна ретінде тікелей капиталда көрсетеді. Операцияның экономикалық мағынасын көрсететін есепке алу тәртібі барлық ұқсас операцияларға жүйелі түрде қолданылады және шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылады.

Мақсатты пайдалану үшін дайындау немесе сату үшін міндетті түрде айтарлық уақыт қажет болатын тікелей активтерді алуға, салуға немесе шығаруға қатысты несиелер бойынша шығындар (бұдан әрі «белгілі бір талаптарға сай активтер») капиталдандырылады. Несиелер бойынша басқа шығындар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып шығындар құрамында танылады. Топ белгілі бір талаптарға сай активтер бойынша капиталдық шығындар жасамағанда болдырмау да мүмкін болған несиелер бойынша шығындарды капиталдандырады. Капиталдандырудың бастапқы күні (а) Топ белгілі бір талаптарға сай атив бойынша шығындарды көтергенде; (б) несиелер бойынша шығындарды көтергенде; және (в) активті мақсатты пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті шараларды жүзеге асырғанда болады. Капиталдандыру белгілі бір талаптарға жауап беретін активті мақсатты дайындау немесе сату үшін дайындау үшін қажетті шаралардың барлығын жүзеге асырғаннан кейін тоқтатылады.

Несиелер Топта есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі айға міндеттемелер бойынша есептеулер мерзімін ауыстырудың сөзсіз құқығы болмаған кезде қысқа мерзімді міндеттемелер құрамында көрсетіледі.

Негізгі қызмет бойынша кредиторлық қарыз және басқа да кредиторлық қарыз

Негізгі қызмет бойынша кредиторлық қарыз және басқа да кредиторлық қарыз контрагенттің өзінің міндеттемелерін орындау фактісі бойынша есептеледі. Негізгі қызмет бойынша кредиторлық қарыз және басқа да кредиторлық қарыз алынған аванстарды есептемегенде, бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен амортизацияланған құн бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, ескеріледі. Алынған аванстар үшінші тараптардан алынған іс жүзіндегі сомалар бойынша көрсетіледі.

Үкіметтік гранттар

Үкімет ұсынған гранттар егер гранттың алынатынына және Топтың грантты ұсынумен байланысты барлық талаптарды орындайтынына сенімділік болған жағдайда, әділ құны бойынша танылады.

Шығындармен байланысты үкіметтік гранттар болашақ кезеңдерге қатысты болады, болашақ кезеңдерге жатады және басқа операциялық қызметтер құрамында олар компенсациясына бағытталған шығындарға сәйкес келтіру үшін қажетті кезең ішінде жылдық кірістер немесе шығыстар арқылы танылады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Табысты тану

Табыс Топ болашақ экономикалық пайданы алу және сенімді өлшенуі мүмкін болған кезде танылады. Табыс қосымша құн салығы мен жеңілдіктерді шегере отырып көрсетіледі.

Электр және жылу энергиясын және ыстық суды сатудан түсетін табыс электр және жылу энергиясын және ыстық суды жеткізуге қарай есептеу әдісімен танылады. Электр энергиясын тарату қызметінен түскен табыс есептік кезең ішінде таратылған электр энергиясының нақты көлемінің негізінде танылады. Табыс сомасы тиісті қызметтер үшін бекітілген тарифтерден шыға келе анықталады.

Тауарларды сатудан түскен табыс тауарларға меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен пайданың өтуі кезінде, әдетте тауарларды тиеу сәтінде танылады. Тауарларды сатудан түскен түсім сомасы Топтың әдеттегі қызметінің барысында тауарлар мен қызметтерді сатудан алынған немесе алынуы тиіс сыйақының әділ құны бойынша анықталады.

Егер бартерлік келісім бойынша алынған тауардың әділ құнын сенімді бағалау мүмкін болмаса, онда табыс сатылған тауарлар мен қызметтердің әділ құны бойынша бағаланады.

Пайыздық кірістер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, пропорционалды негізде танылады.

Барлау бойынша активтер

Барлау бойынша активтер қажет болғанда құнсыздану резервін шегере отырып, бастапқы баға бойынша бағаланады.

(i) Тану мен кейінгі бағалау

Барлау бойынша активтерге барлау мен өндіруге құқықтарды алуға шығандар, барлау мен бағалауға жұмсалатын тиісті шығындар және басқа да тікелей байланысты шығындар жатады. Мұндай активтер ХҚЕС 6 «Минералды ресурстарды барлау және бағалау» көрсетілген тиісті белгілердің негізінде құнсыздану мәніне бағаланады.

Барлау бойынша активтерге барлауға, геологиялық және геофизикалық зерттеулерге, өнімді және өнімді емес барлау ұғымаларын бұрғылауға құқықтарды алу бойынша капиталдандырылған шығындар, қосалқы қондырғылар мен құралдардың құны, сонымен қатар, барлаумен және бағалаумен тікелей байланысты өндірістік және басқа жалпы үстеме шығындар жатады.

Аппу бойынша шығындарға жазылу бонусының құны мен жер қойнауын пайдалану құқығын алу үшін жұмсалған басқа шығындар жатады.

Барлау бойынша қызметке тікелей қатысы жоқ әкімшілік шығындар (кеңсе бөлмесін, кеңсе көлігін жалға алу, әкімшілік қызметкерлерді ұстау), олардың туындауына қарай шығындарға жазылады.

Барлау бойынша активтер минералды ресурстарды алудың техникалық негізділігі мен коммерциялық мақсаттылығы айқын болғанда классификациялануын тоқтатады. Коммерциялық қорлар анықталған жағдайда барлау және бағалау бойынша бағалар барлау бойынша материалдық және материалдық емес активтерге ауысады және дәлелденген және дәлелденбеген өндірілген қорлардың негізінде өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады. Кен орындарын алуға дейінгі әрекет барлауға дейінгі (немесе лицензияға дейінгі) болып анықталады.

Барлау бойынша активтер тексеру кезінде материалдық немесе материалдық емес активтерді санаттарға реклассификациялау кезінде немесе құнсызданудың қандай да болмасын белгілері туындаған жағдайда құнсыздану мәніне тестілеуден өткізіледі. Құнсызданудан болған шығын барлау және бағалау бойынша активтердің баланстық құны олардың орны толтырылатын сомадан артық болған сомада танылады. Орны толтырылған сома екі шаманың ең үлкені болып анықталады: активтерді сатуға жұмсалған шығындар мен пайдалану сомасы шегерілген әділ құн.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Бағалау бойынша активтер келесі фактілердің немесе жағдайлардың (бұл тізім түбегейлі емес) бірі немесе бірнешеуі болған жағдайда құнсыздану мәніне тексеріледі:

- Топтың белгілі бір учаскеде барлау жүргізуге құқығының әрекет ету мерзімі өтіп кетті немесе жақын арада өтеді және оны ұзарту күтілмейді;
- Белгілі бір учаскеде минералдық ресурстарды одан әрі барлау мен бағалауға айтарлықтай шығындар бюджетте қарастырылмаған және жоспарланбаған.;
- Белгілі бір учаскеде минералдық ресурстарды барлау және бағалау коммерциялық өндірілетін минералдық ресурстарды табуға әкелген жоқ, және Топ белгілі бір учаскеде қызметін тоқтату туралы шешім қабылдады;
- Дәлелденген мәліметтер белгілі бір учаскеде тексеруді жалғастыруға қарамастан барлау мен бағалау бойынша активтердің баланстық құнының орнын толық толтыру табысты тексеру немесе сату нәтижесінде екіталай.

Өзара есепке алу

Сатып алу-сату операцияларының бір бөлігі өзара есепке алуды, бартерлерді неме ақшалай формада басқа есеп айырысуларды пайдалана отырып жүзеге асырылады. Әдетте бұл операциялар әртүрлі тауарлармен алмасу формасында немесе қызметтермен өнеркәсіптік және коммерциялық тұтынушылармен өзара есепке алу формасында жүргізіледі.

Есептеулері өзара есепке алу. Бартер немесе ақшалай емес формадағы басқа есептеулер арқылы жүзеге асыру жоспарланған сатып алу-сату операциялары Топ компанияларының басшылығы ақшалай емес есеп айырысулардың нәтижесінде алынатын немесе берілетін активтердің әділ құнын бағалаудың негізінде танылады. Әділ құны ашық нарықтық ақпарат негізінде анықталады..

Ақшалай емес операциялар ақша қаражатының қозғалысы туралы септен алынып тасталды.

Сегменттік есептілік

Сегменттер бойынша есептілік операциялық шешімдерді қабылдау үшін жауапты Топ тұлғасына немесе органына ұсынылатын ішкі есептілікке сәйкес жасалады. Егер табыстары, қаржылық нәтижесі немесе активтері барлық сегменттердің қосылған активтерінің кем дегенде он пайызын құраса, сегмент жеке ашуға жатады.

Пайда салығы

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте пайда салығы қолданыстағы немесе есептік кезеңнің соғында күшіне енген Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес көрсетілген. Пайда салығы бойынша шығындарға ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар жатады және жылдық кірістер және шығында көрсетіледі. Егер олар осы немесе басқа кезеңдерде басқа жиынтық табыстың немесе тікелей капитал құрамында көрсетілген операцияларға жатуына байланысты басқа жиынтық пайда құрамында немесе тікелей капитал құрамында көрсетілмеуі тиіс болса.

Ағымдағы салық ағымдағы және өткен кезеңдер үшін салық салынатын кіріс немесе шығынға қатысты мемлекеттік бюджеттен орны толтырылатын немесе оған төленетін сома болып табылады. Салық салынатын кіріс немесе шығындар бағалау көрсеткіштеріне негізделеді, егер қаржылық есептілік тиісті салық декларациясын бергенге дейін бекітілсе. Пайда салығынан өзге, басқа да салықтар операциялық шығындар құрамында көрсетіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Кейінге қалдырылған пайда салығы болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығындары және активтер мен міндеттемелер мен қаржылық есептіліктегі олардың баланстық құнының арасында туындайтын уақыт айырмашылығы бөлігінде баланстық міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі. Бастапқы тану үшін жасалатын ерекшелікке сәйкес, бизнесті біріктірумен байланысты емес операциялар бойынша активтерді немесе міндеттемелерді бастапқы тану кезінде туындайтын кейінге қалдырылған салықтар уақыт айырмашылықтарына қатысты танылмайды, егер оңдайлар бухгалтерлік, салық салынатын пайдаға да ықпал етпесе. Кейінге қалдырылған баланстық шама қолданыстағы немесе есептік кезеңнің соңында негізінен күшіне енген және уақыт айырмашылықтарын түзету кезеңінде қолданылады деп күтілетін немесе болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығындарын пайдаланудың салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі. Кейінге қалдырылған салық активтері Топтың жекелеген әрбір компаниясы аясында кейінге қалдырылған салық міндеттемелеріне қарсы есепке алынады. Кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақыт айырмашылығына және болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығындарына қатысты тек осындай шегерулер сомасына азайтылуы мүмкін болашақта салық салынатын кіріс табу ықтималдылығы жоғары болған жағдайда ғана танылады.

Топ еншілес компаниялардың дивиденділеріне салықтарға немесе оларды сатудан кірістерге қатысты уақыт айырмашылықтарын түзетуді бақылайды. Топ осындай уақыт айырмашылықтары бойынша кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін көрсетпейді, тек басшылық алдағы уақытта уақыт айырмашылықтарын түзетуді күткен жағдайлардан басқа кезде.

Негізгі құрал-жабдықтарның және күл қоймаларын қалпына келтіру резервінің құнына жатқызылған күл қоймаларын қалпына келтіруге шығындар құнының салықтық базасын анықтау кезінде Топ болашақ салықтық шегерулерді міндеттемелерге бөледі. Осы тәсілге сәйкес бастапқы тану кезінде ерекшеліктер жасалмайды. Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша міндеттеме Негізгі құрал-жабдықтарның құнына жатқызылған күл қоймаларын қалпына келтіруге жұмсалатын шығындар бойынша салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты танылады, ал актив пайда салығы бойынша танылады, жоғарыда аталған тану шарттарын ескере келе, шегерілетін уақыт айырмашылықтарына қатысты күл қоймаларын қалпына келтіру резерві бойынша.

Басшылық әрбір есептік кезеңнің соңында Топтың анықталмаған салықтық позицияларына қайта бағалау жүргізеді. Міндеттемелер басшылықтың бағалауы бойынша (қолданыстағы немесе есептік кезең соңында қабылданған салық заңнамасын немесе кез келген белгілі тиісті сот немесе басқа қаулыны интерпретациялауға негізделген) пайда салығының позициялары бойынша көрсетіледі, бәрінен бұрын салық органдары осы позицияларды даулаған жағдайда қосымша салық есептеулеріне әкелуі мүмкін. Айыппұлдар, өсімақылар мен салықтар бойынша міндеттемелер, пайда салығынан басқа, есептік кезең соңында міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығындарды басқаруды барынша нақты бағалау негізінде көрсетіледі.

3 Жаңа есептік ережелер

2014 ж. 1 қаңтардан бастап күшіне енген жаңа стандарттар мен интерпретациялар:

«Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу» - ХҚЕС түзетулер (IAS) 32 (2011 ж. желтоқсанда шығарылған және 2014 ж. 1 қаңтарда басталатын немесе осы күннен кейін жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Бұл өзгеріс өзара есепке алудың кейбір критерийлерін қолдану кезінде анықталған қарама-қайшылықтарды жою мақсатында ХҚЕС (IAS) 32 қолдану бойынша басқаруды енгізеді. Бұған мына мәнді түсіндіру жатады: «қазіргі кезде есепке алуға заңнамамен белгіленген құқығы бар» және кейбір жүйелер нетто-негізінде есептеліп, жалпы негізде есептеліп, эквивалент жүйелер болып саналады. Стандарт қарастырылып отырған өзара есепке алуға құқықты түсіндіреді: 1) ол болашақ мүмкін оқиғаларға тәуелді болмау керек және 2) келесі жағдайларда жүзеге асырудың заңды мүмкіндіктеріне ие болу керек: (а) қарапайым қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асыру кезінде, (б) төлемдер бойынша (дефолт оқиғалары) міндеттемелерді орындамаған жағдайда және (в) дәрменсіздік немесе банкроттық жағдайларында. Стандартқа енгізілген бұл түзету Топқа айтарлықтай әсер етпеді.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

«ХҚЕС (IFRS) 10, ХҚЕС (IFRS) 12 және ХҚЕС (IAS) 27 түзетулер – Инвестициялық кәсіпорындар» (2012 ж. 31 қазанда шығарылған және 2014 ж. 1 қаңтарда басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Бұл өзгеріс инвестициялық кәсіпорынның (i) инвестицияларды басқару бойынша қызметтерді ұсыну мақсатында инвесторлардан қаржы алады; (ii) өзінің инвесторларының алдында оның бизнесінің мақсаты капитал құнын немесе инвестициялық кірісті арттырудан ғана кіріс табу үшін қаржы инвестициялау болып табылатыны бойынша міндеттемені мойнына алады; және (iii) олардың әділ құнының негізінде инвестициялар бойынша қызметінің нәтижелерін анықтайды және бағалайды деген анықтамасын енгізеді. Инвестициялық кәсіпорын өзінің еншілес кәсіпорындарын әділ құн бойынша ескеруге тиіс, ондағы өзгерістер кіріс немесе шығын құрамында көрсетіледі, және кәсіпорынның инвестициялық қызметіне қатысты қызметтерді ұсынуды ғана шоғырландырады. Қайта қарастырылған ХҚЕС (IFRS) 12 сәйкес, қосымша ақпаратты ашу талап етіледі, соның ішінде кәсіпорын инвестициялық болып табыла ма жоқ па, оны анықтау үшін қолданылатын маңызды пікірлер. Бұдан басқа, еншілес кәсіпорынға көрсетілетін, шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілмеген, бұл қолдау көрсетілді мен немесе оны көрсетуге ниетті ғана болуына ақарамастан қаржылық және басқа қолдау туралы ақпаратты ашу қажет. Стандартқа енгізілген бұл түзету Топқа айтарлықтай ықпалын тигізбеді.

ХҚЕСТК (IFRIC) 21 түсіндіру – «Алымдар» (2013 ж. 20 мамырда өзгертілді және 2014 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Бұл түсіндіру пайда салығынан басқа, алымдарды төлеу бойынша міндеттемелерді есепке алу тәртібін түсіндіреді. Міндеттеме туындататын міндеттейтін оқиға заңнамамен алым төлеу бойынша міндеттемеге әкелетіг оқиға болып белгіленген. Кәсіпорын экономикалық себептер бойынша болашақ кезінде өзінің қызметін жалғастыратыны немесе кәсіпорын қаржылық есептілікті кәсіпорын қызметінің үздіксіздігі қағидатының негізінде дайындайтыны туралы факті міндеттеменің туындауына әкелмейді. Аралық және жылдық қаржылық есептілік мақсаттары үшін танудың бірдей принциптерін қолданылады. лас заттардың шығарылуына квоталарды сату бағдарламаларымен байланысты туындайтын міндеттемелерге түсіндіруді қолдану міндетті емес. Бұл түсіндірме Топқа айтарлықтай әсерін тигізген жоқ.

ХҚЕС (IAS) 36 түзетулер «Қаржылық емес активтер үшін орны толтырылатын сома туралы ақпаратты ашу» (2013 ж. мамырда шығарылды және 2014 ж. 1 қаңтарда басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді; егер ХҚЕС (IFRS) 13 осы есептік және салыстырмалы кезеңге қатысты қолданылатын босла, мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі). Осы түзетулер орны толтырылатын қызмет туралы ақпаратты ашу туралы талапты жоққа шығарады, егер осы қаржыны генерациялайтын бірліктерге пайдалы қолданудың мерзімі белгіленбеген гудвил немесе материалдық емес активтер жатқызылса, және бұл ретте құнсыздану болмаса. Стандартқа енгізілген осы түзету Топқа айтарлықтай әсерін тигізген жоқ.

ХҚЕС (IAS) 39 түзету – «Туынды құралдардың жаңартпасы және хеджирлеуді есепке алуды жалғастыру» (2013 ж. Маусымда шығарылды және 2014 ж. 1 қаңтарда басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Осы өзгерістер хеджирлеу құралы ретінде анықталған туынды құрал арнайы шарттарды сақтай отырып, заңнамаға немесе нормативтік актіге сәйкес орталық контрагентпен клирингті жүзеге асыру үшін жаңартылған (яғни, тараптар бастапқы контрагентті ауыстыру туралы келіседі) жағдайда хеджирлеуді есепке алуды жалғастыруға мүмкіндік береді. Стандартқа енгізілген осы түзету Топқа айтарлықтай әсерін тигізген жоқ.

Топтың 2015 ж. 1 қаңтарда басталатын жылдық кезеңдері үшін немесе осы күннен кейін міндетті болып табылатын және Топ мерзімінен бұрын қабылдамаған бірқатар жаңа стандарттар жарияланды:

ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар: Классификациялау мен бағалау» (2014 ж. маусымда енгізілген өзгерістермен, 2018 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Жаңа стандарттың негізгі ерекшеліктері мыналарға негізделеді:

- Қаржылық активтер бағалаудың үш санаты бойынша классификациялануы тиіс: кейіннен амортизацияланған құн бойынша бағаланатын, кейіннен өзгеруі басқа жиынтық табыстың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатындар, сондай-ақ, өзгеруі кіріс немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатындар.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

- Борыштық құралдарды классификациялау қаржылық активтерді басқару бойынша кәсіпорынның бизнес-моделіне және келісіммен қарастырылған ақшалай қаржы ағындары негізгі қарыз немесе пайыздардың есебіне төлемдер ғана болып табылатынына байланысты болады. Егер борыштық құрал ақша алуға арналса, ол амортизацияланған құн бойынша ескерілуі мүмкін, егер бұл ретте ол да негізгі қарыз немесе пайыздардың есебіне төлемдерді ғана қарастырса. Тек негізгі қарыз немесе пайыздардың есебіне төлемдерді ғана қарастыратын және портфельде ұсталатын борыштық құралдар кейіннен басқа жиынтық кіріс құрамында әділ құн бойынша бағаланатын ретінде классификациялануы мүмкін, егер кәсіпорын оларды активтер бойынша ақша ағындарын алу үшін ұстап отырса, және активтерін сатса. Негізгі қарыз бен пайыздар есебіне төлемдер ғана болып табылатын ақша қаражаты жоқ қаржылық активтерді өзгеруі кірістің немесе шығынның құрамында көрсетілетін (мысалы, туынды қаржы құралдары) әділ құн бойынша бағалау керек. Кіріктірілген қаржы құралдары енді қаржы активтерінен бөлінбейді, бірақ негізгі қарыз бен пайыздардың есебіне төленетін төлемдер ғана қарастырылған шарттарды бағалау кезінде ескеріледі.
- Үлестік құралдарға инвестициялар әрқашан да әділ құн бойынша бағалануы тиіс. Бұл ретте өқрал саудаға арналмаған болса, басшылық басқа жиынтық кіріс құрамында өзгертуге жатпайтын әділ құнның өзгеруін көрсету туралы шешім қабылдауы мүмкін. Егер борыштық құрал саудаға арналса, онда әділ құнның өзгеруі кірістің немесе шығынның құрамында көрсетіледі.
- ХҚЕС (IAS) 39 талаптарының қаржылық міндеттемелерді классификациялау және бағалауға қатысты басым бөлігі өзгеріссіз ХҚЕС (IFRS) 9 ауыстырылды. Негізгі ерекшелігі кәсіпорынға қойылған әділ құны бойынша кірістің немесе шығыстың құрамында, басқа жиынтық табыстың құрамында көрсетілетін санатқа жатқызылған қаржылық міндеттемелер бойынша меншікті несиелік тәуекелдің өзгеру эффектісін ашу талабы болып табылады.
- ХҚЕС (IFRS) 9 құнсыздану шығындарын танудың жаңа моделін енгізеді: күтілетін шығындар моделі. Бастапқы тану сәтінен бастап қаржылық активтердің несиелік сапасының өзгеруіне негізделген «үш кезеңдік» тәсіл бар. практикада жаңа ережелер бастапқы қаржылық активтерді таныған кезде кәсіпорындар шығындарды бірден құнсызданудан несиелік шығындар болып табылмайтын (немесе сауда дебиторлық қарыз үшін қаржылық құрал мерзімі ішінде күтілетін несиелік шығындар сомасында) 12 айда күтілетін несиелік шығындар сомасында тануға тиіс екендігін білдіреді. Егер несиелік тәуекелде айтарлықтай ұлғаю орын алса, онда құнсыздану 12 айда күтілетін несиелік шығындардан емес, қаржылық құрал мерзіміне күтілетін несиелік шығындардан шыға келе бағаланады. Модель сауда дебиторлық қарызды және қаржылық аренда бойынша дебиторлық қарызды операциялық ықшамдауды қарастырады.
- Хеджирлеуді есепке алуға қойылатын талаптар тәуекелдерді басқаруға көбірек сәйкес болу үшін түзетілді. Стандарт кәсіпкерлерге хеджирлеуді есепке алу талаптарын қолдана отырып, ХҚЕС (IFRS) 9 жазылған есептік саясаттың және ХҚЕС (IAS) 39 хеджирлеудің барлық құралдарына қолдануды жалғастырудың арасында таңдау мүмкіндігін ұсынады, өйткені қазіргі кезде стандартта макрохеджирлеу жағдайлары үшін есепке алу қарастырылмаған.

Қазіргі кезде Топ жаңа стандарттың қаржылық есептілікке әсеріне бағалау жүргізуде.

ХҚЕС (IAS) 19 түзетулер – «Белгіленген төлемдермен зейнеткерлік жоспарлар: жұмыскерлердің жарналары» (2013 ж. Қарашада шығарылған және 2014 ж. 1 шілдеде басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Түзету кәсіпорындарға жұмыскерлердің жарналарының сомалары оның еңбек өтілінің жылдарына байланысты болмаса, оның қызмет еткен мерзіміне жатқызудың орнына, жұмыскер тиісті қызметтерді атқарған кезеңде қызметтердің құнын азайту ретінде жұмыскерлердің жарналарын тануға рұқсат етеді. Түзету Топтың қаржылық есептілігіне айтарлықтай ықпал етпейді деп күтілуде.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

ХҚЕС, 2012 ж. Жыл сайын жетілдіру (2013 ж. Желтоқсанда шығарылды және 2014 ж. 1 шілдеден бастап немесе басқасы қарастырылмаса осы күннен кейін жылдық кезеңдерде күшіне енеді). Жетілдірулер жеті стандарттағы өзгерістер болып табылады. ХҚЕС (IFRS) 2 «ауысу шарттары» терминін анықтауды нақтылау үшін түзетулер енгізілді және «қызмет нәтижелеріне қол жеткізу шарттары» мен «қызмет ету шарттары» үшін жекелеген анықтамалар енгізілген. Түзету ұсыну күні 2014 жылғы 1 шілдеге немесе одан кешіректеу күнге түсетін акцияларға негізделген төлемдермен операциялар жасау үшін күшіне енеді. ХҚЕС (IFRS) 3 мыналарды түсіндіретін түзетулер енгізілді: (1) қаржылық құралды анықтауға жауап беретін шартты орын толтыруды төлеу бойынша міндеттеме ХҚЕС (IAS) 32 анықтамасының негізінде қаржылық міндеттеме немесе капитал ретінде классификацияланады, және (2) капитал болып табылмайтын кез-келген шартты орын толтыру, қаржылық немесе қаржылық емес болсын, әрбір есептік кезең жағдайында әділ құн бойынша бағаланады, ал әділ құнды өзгерту кірісте немесе шығында көрсетіледі. ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулер бизнесті біріктіру үшін күшіне енеді, онда алу күні 2014 ж. 1 шілдесіне немесе одан кешіректеу күнге түседі.

Қайта қарастырылған ХҚЕС (IFRS) 8 сәйкес (1) операциялық сегменттерді біріктіру кезінде шығарылған басшылықтың кәсіби пікірлеріне қатысты ақпаратты ашуды ұсыну қажет, соның ішінде сегментті біріктіру ұқсас экономикалық ерекшеліктерге ие болатыны фактісіг анықтау кезінде бағаланған сегменттерді және экономикалық көрсеткіштерді біріктіру, және (2) сегмент активтерінің есептілігінде көрсеткен кезде компания активтері мен сегмент активтерін салыстыруды орындау керек. ХҚЕС (IFRS) 13 қорытындылар үшін негізге енгізілген түзету ХҚЕС (IFRS) 13 жариялағаннан кейін ХҚЕС (IAS) 39 бірнеше абзацты жою дисконттаудың ықпалы айтарлықтай болмаған жағдайда шотта көрсетілген сома бойынша қысқа мерзімді дебиторлық және кредиторлық қарызды бағалау мүмкіндігін жоққа шығару үшін жасалған жоқ. ХҚЕС (IAS) 16 және ХҚЕС (IAS) 38 кәсіпорын құнды қайта бағалау бойынша есепке алу моделін қолданған кезде есепке алуда жалпы баланстық құн мен жинақталған амортизация қалай көрсетілуі тиіс екенін түсіндіретін түзетулер енгізілді. Қайта құрылған ХҚЕС (IAS) 24 сәйкес байланысты тарап болып есеп беруші компанияның немесе есеп беретін бас компанияның («басқарушы компания») аға басқарушы қызметкерлерді ұсыну бойынша қызметтерді көрсететін компания табылады және көрсетілген қызметтер үшін басқарушы компания есеп беруші компанияға аударған сомалар туралы ақпаратты ашу қажеттілігі туралы талап енгізіледі. Қазіргі кезде Топ осы өзгеріс қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне баға береді.

ХҚЕС, 2013 ж. Жыл сайынғы жетілдіру (2013 ж. желтоқсанда шығарылды және 2014 ж. 1 шілдесінде басталатын немесе басқасы көрсетілмесе, одан кейінгі күні жылдық кезеңдерде күшіне енеді). Жетілдірулер төрт стандарттағы өзгерістер болып табылады. ХҚЕС (IFRS) 1 қорытындылар үшін негізге енгізілген түзету стандарттың жаңа нұсқасы әлі міндетті болып табылмайтынын, бірақ мерзімінен бұрын қолданылуы мүмкін екенін түсіндіреді; ХҚЕС алғаш рет қолданылатын компания есептілікте ұсынылған барлық барлық кезеңдер бойынша бірдей стандарт қолданылған жағдайда осы стандарттың ескі немесе жаңа нұсқасын пайдалануы мүмкін. ХҚЕС (IFRS) 3 ХҚЕС (IFRS) 11 сәйкес кез келген бірлескен қызметтің қалыптасуын есепке алуға қолданылмайтынын түсіндіретін түзету енгізілді. Бұл түзету сондай-ақ стандартты қолдану аясындағы ерекшеліктер тек бірлескен қызметтік өзінің қаржылық есептілігі үшін ғана әрекет ететінін түсіндіреді. ХҚЕС (IFRS) 13 енгізілген түзетулер кәсіпорынға қаржылық активтердің және қаржылық міндеттемелердің тобының әділ құнын нетто-негізде бағалауға мүмкіндік беретін ХҚЕС (IFRS) 13 қатысты ерекшеліктер барлық келісімдерге (соның ішінде қаржылық емес баптарды сатып алу-сату келісімдері) қатысты ХҚЕС (IAS) 39 немесе ХҚЕС (IFRS) 9 аясында қолданылады. ХҚЕС (IAS) 40 ХҚЕС (IAS) 40 және ХҚЕС (IFRS) 3 стандарттары бір-бірін жоққа шығаратын болып табылмайтынын түсіндіретін түзету енгізілді. Нұсқаулық ХҚЕС (IAS) 40 есептілікті жасаушыларға иесі алып отырған инвестициялық мүлік пен жылжымайтын мүлік арасындағы айырмашылықты жүргізуге көмектеседі. Сонымен қатар, есептілікті құрастырушыларға инвестициялық мүлікті алу бизнесті біріктіру болып табылатынын анықтау үшін ХҚЕС (IFRS) 3 нұсқаулықты зерттеу керек. Қазіргі кезде Топ осы өзгерістің қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

ХҚЕС (IFRS) 14 «Реттелетін тарифтер бойынша жүзеге асырылатын қызмет бойынша кейінге қалдырылған төлемдер» (2014 ж. қаңтарда шығарылған және 2016 ж. 1 қаңтарда басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе одан кейінгі күні күшіне енеді). ХҚЕС (IFRS) 14 ХҚЕС қаржылық есептілікті алғаш рет жасап отырған кәсіпорындарға бұрынғы БЕЖП талаптарына сәйкес реттелетін тарифтер бойынша жүзеге асырылатын қызметке жататын сомаларды ХҚЕС тануға рұқсат етеді. Бірақ ХҚЕС қолданылатын, бірақ ондай сомаларды мойындамайтын кәсіпорындармен салыстыру дәрежесін арттыру үшін стандарт тарифтерді реттеудің әсерінің басқа баптардан бөлек ұсынылуын қажет етеді. Бұл стандарт ХҚЕС сәйкес әзірленген қаржылық есептілікті ұсынатын кәсіпорындарға қатысты болмайды.

«Бірлескен операцияларда үлестерді сатып алу бойынша келісімдер есебі» - ХҚЕС (IFRS) 11 түзетулері (2014 жылғы 6 мамырда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтарда немесе осы датадан басталатын жылдық кезеңдерде күшіне енеді). Аталмыш өзгерісті жаңа басшылық бизнесті білдіретін бірлескен операциядағы үлесті сатып алу бойынша келісімдер есебіне қатысты енгізеді. Топ қазіргі таңда аталмыш өзгерістің қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалауда.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

«Материалдық емес активтер мен Негізгі құрал-жабдықтарны амортизациялаудың тиімді есептеу әдістеріне сай түсіндіру» - ХҚЕС (IAS) 16 және ХҚЕС (IAS) 38 түзетулері (2014 жылғы 12 мамырда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтарда немесе осы датадан басталатын жылдық кезеңдерде күшіне енеді). ХҚЕС Басқармасының аталмыш түзетуінде активтің амортизациясын есептеуге арналған пайдаға негізделген әдістердің пайдаланылмайтыны түсіндіріледі. Себебі активтің пайдаланылуын қарастыратын қызмет пайда осы активпен байланысты экономикалық табыстарды тұтынуда ерекшелетін факторларды ескереді. Топ қазіргі таңда аталмыш өзгерістің қаржылық есептілікке қалай әсер ететіні туралы бағалау жұмыстарын жүргізуде.

«Клиенттермен келісімшарттар бойынша пайда» - ХҚЕС (IFRS) 15 түзетулері (2014 жылғы 28 мамырда шығарылған және 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы датадан кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді). Жаңа стандарт маңызды тұжырымдама енгізеді. Оған сәйкес пайда тауарлар мен қызметтер клиентке келісім бағасын бойынша берілгенде расталуы тиіс. Кез келген тауарлар немесе қызметтердің жеке партиялары жеке расталуы тиіс, ал барлық жеңілдіктер мен келісімшарт бойынша кейін шолынатын жеңілдіктер әдетте жеке элементтерге бөлінеді. Егер сыйақы көлемі қандай да бір себептермен өзгерсе, егер олар қайта қарастыру тәуекеліне ұйрамас ең төменге сомаларды растау керек. Клиенттермен келісімшарттарды қамтамасыз етумен байланысты келісімшарттан пайда алу мерзімі барысында шығындар капиталданып, амортизациялануы тиіс. Топ қазіргі таңда жаңа стандарттық қаржылық есептілікке қалай ықпал ететінін бағалауда.

Ауыл шаруашылығы: «Ауыл шаруашылығы: Кәсіпорын өсімдіктері» - ХҚЕС (IAS) 16 мен ХҚЕС (IAS) 41 түзетулері – (2014 жылғы 30 маусымда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтарда басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Аталмыш өзгертулер кәсіпорынның жүзім, каучук ағаштары мен май пальмалары сияқты кәсіпорын өсімдіктерін есепке алу үрдісін өзгертеді. Енді олар Негізгі құрал-жабдықтар ретінде есептелуі тиіс, себебі олармен байланысты операциялар өндіріс болып табылады. Сәйкесінше, өзгерістер бұндай өсімдіктерді ХҚЕС (IAS) 41-дің орнына ХҚЕС (IAS) 16 қолданылу саласына қосады. Кәсіпорын өсімдіктерінің дақылдары ХҚЕС (IAS) 41 қолданылу саласында қалады. Топ қазіргі таңда аталмыш өзгерістің қаржылық есептілікке қалай әсер ететінін бағалауда.

«Жеке қаржылық есептілікте үлестік әдісінің қолданылуы» - ХҚЕС (IAS) 27 түзетулері (2014 жылғы тамызда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтарда басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Бұл түзетулер кәсіпорындарға өзінің жеке қаржылық есептілігінде еншілес, бірлескен және ассоциацияланған кәсіпорындарға инвестицияларды есептеу үшін үлестік әдісті қолдануға мүмкіндік береді. Топ қазіргі таңда аталмыш түзетулердің жеке қаржылық есептілікке қалай әсер ететінін бағалауда.

«Инвестордың ассоциацияланған немесе бірлескен кәсіпорынға активтерді сатуы немесе салуы» - ХҚЕС (IFRS) 10 мен ХҚЕС (IAS) 28 түзетулері (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтарда басталатын немесе осы датадан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Аталмыш түзетулер ХҚЕС (IFRS) 10 мен ХҚЕС (IAS) 28-дің инвестордың ассоциацияланған немесе бірлескен кәсіпорынға активтерді сату немесе салуға қатысты талаптар арасындағы сәйкессіздіктерді жояды. Түзетулерді қолданудың негізгі зардабы дегенеміз егер келісім бизнеске қатысты болса, пайда немесе шығыс толығымен расталады. Егер активтер өз бизнесін растамаса, онда бұл активтерге еншілес кәсіпорын ғана ие болса, пайда пен шығынның бір бөлігі ғана расталады. Топ қазіргі таңда аталмыш өзгерістің қаржылық есептілікке қалай әсер ететінін бағалауда.

Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының жыл сайынғы жетілдірулері, 2014 жыл (2014 жылғы 25 қыркүйектен бастап шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтарда және осы датадан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Түзетулер төрт стандартқа ықпал етеді. ХҚЕС (IFRS) 5 өзгерістерінің мақсаты - сату немесе бөлу жоспарының өзгерісі болып табылмайды және аталмыш жоспардың өзгерісі ретінде есепте көрсетілмеуі тиістігі туралы шығу әдісінің өзгерісін түсіндіру. ХҚЕС (IFRS) 7-ге өзгерісте басшылыққа ХҚЕС (IFRS) 7 талаптарына сәйкес ақпаратты ашу мақсаттары үшін қатысудың болуына берілген қаржылық активке қызмет көрсету бойынша келісім шарттарын анықтауға көмектесетін қосымша тапсырмалар бар. Сондай-ақ, өзгерісте аралық қаржылық есептілікке қатысты ХҚЕС (IFRS) 7-де баяндалған өзара есеп айырыс өткізу туралы ақпаратты ашуға қатысты талаптар түсіндіріледі. Тек оған ХҚЕС (IAS) 34-ке сәйкес талап етіледі. ХҚЕС (IFRS) 19 түзетуінде бағдар ретінде қандай мемлекеттік облигацияларды пайдалану керектігі туралы шешім немесе жоғары сапалы корпоративтік облигациялар дамыған нарығының («терең нарық») болуы, дисконттау ставкасына қатысты шешімнің еңбек қызметі аяқталған кезде сыйақылар төлеу бойынша міндеттемелерге қатысты ненің қолданылатыны түсіндіріледі. Олар міндеттемелер пайда болатын ел валютасында емес міндеттемелер көрсетілген валютаға негізделуі тиіс. ХҚЕС (IAS) 34-те аралық қаржылық есептілікте «аралық қаржылық есептіліктің басқа формаларында» орналасқан жердің сілтемесі бар болуы керек деген талап қойылды. Қазіргі таңда Топ аталмыш өзгерістің қаржылық есептілікке қалай әсер ететінін бағалауда.

Жоғарыда басқа айтылмаса, аталмыш жаңа стандарттар мен түсініктемелер Топтың қаржылық есептілігіне көп ықпал етпейді деп болжанып отыр.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалаулар мен кәсіби ой-пікірлер

Топ келесі қаржылық жыл ішінде есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін бағаларды пайдаланып, қателіктерге де жол береді. Бағалаулар мен ой-пікірлер тұрақты түрде сыни талдауға ұшырайды және басшылықтың бұрынғы тәжірибесіне және басқа факторларға негізделген. Сондай-ақ, басшылық есептік саясатты пайдалану үрдісінде бағалауды талап ететін кейбір ой-пікірлерді пайдаланады. Қаржылық есептілікте көрсетілген көрсеткіштеріне ең көп ықпал ететін ой-пікірлер мен келесі жыл бойы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік бағасын біршама түзету қажеттілігіне әкелуі мүмкін бағалар келесіден тұрады:

Гудвилдің құнсыздануы

Топ гудвилді кем деген жылына бір рет құнсыздану тестілеуінен өткізеді. Гудвил ЭГРЭС-1 (Топ ішіндегі ең төменгі деңгейді ақша қорын туындатушы бірлік, онда гудвилді басшылық бақылайды және ол сегменттен артпайды) ақша қорын туындатушы бірлігіне жатқызылды (34 ескертпе).

2014 жылдың екінші жартысында электр қуатының біршама аз тұтынылуы және КЕГОК бағалаған 2015 жылғы болжамда, аз пайдалануы негізінен Қазақстан Республикасында электр қуатының жалпы көлемінің шамамен 50% тұтынатын өнеркәсіп кәсіпорындары тарапынан төмен сұранысқа байланысты және жалпы экономикалық құлдырауға тәуелді. Әлемдік нарықтарда металдың нарықтық бағаларының арзандауы мен жалпы сұраныстың азаюы көптеген металлургия зауыттарынағы өндірістік жоспарды қайта қарауға әкелді. Сондай-ақ, 2014 жылы электр қуатының Ресейге экспорты Ресей Федерациясының ішкі нарығындағы электр қуатының ұсынымның артылуына байланысты тоқтатылды. Топ құнсыздану тестілеу барысында осы факторлардың ақша қорын туындатушы бірліктерге кері әсерін қарастырды.

Өтелетін баға пайдалану құндылығы негізіне анықталды. Аталмыш есептеулерде 5 жылдық кезеңге арналған басшылық бекіткен қаржылық бюджеттер негізінде ақша қаражаттарының қозғалысының болжамдары пайдаланылды. Бес жылдық кезеңнен тыс ақшалай қаржы ағымдары 3,9%-ға тең болжанған өсім қарқынын ескере отырып экстраполирленді. Өсім қарқыны ақша қорын туындатушы бірліктің өз қызметін жүзеге асыратын экономика саласы үшін болжанатын ұзақ мерзімді орташа өсім қарқынынан аспайды.

Есептеулерде салық салынғаннан кейінгі дисконттық мөлшерлеме пайдаланылды және олар ақша қорын туындатушы бірлікпен байланысты арнайы тәуекелдерді көрсетеді. Топ орташа алынған капитал бағасын дисконттық мөлшерлеме ретінде пайдаланды. Салық салынғаннан кейін дисконттық мөлшерлеме 13% құрады.

Өтелетін бағаны анықтау барысында колданылған басқа жорамалдар:

	2015	2016	2017	2018	2019
Электр қуатын сату көлемі, мың. кВтсағ	10,553,331	11,938,619	12,536,876	13,165,107	13,823,363
Электр қуаты тарифі, теңге/кВт.сағ	7.8	8.71	9.35	10.04	10.78

Басшылық бағалауы бойынша, ағымдағы экономикалық жағдайдың қиын жағдайы келесі 4-5 жыл бойына жалғасады. Ол тұрақты түрде одан әрі жақсарып, халықаралық металл нарығындағы жағдайдың түзелуі және Қазақстан Республика Үкіметінің өнеркәсіптік бағдарламалары нәтижесінде одан ары қарай кәсіпорын оңтайлы деңгейге жетеді деп жорамалданды.

Басшылық сметалық жоспарлы пайданы өткен кезеңдегі жұмыс нәтижелеріне байланысты және нарықты дамытуға қатысты өз болжамдарын пайдалану арқылы анықтады. Есептеулерде пайдаланылған орташа алынған өсім қарқыны салалық есептердегі болжамдық есептеулерге сәйкес келеді.

Ақша қорын туындатушы бірліктің баланстық құны оның өтелетін бағасынан 77,375,134 мың теңгеге асады. Пайдалану құндылығын есептеу нәтижесінде гудвилдің 75,875,134 мың теңге сомасына және оның негізгі құрал-жабдықтарының 1,500,000 мың теңге сомасына құнсыздануы расталды.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалаулар мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Басшылық әр есептік кезең соңында жекет активтердің немесе топтардың құнсыздану белгілерінің және гудвилден ерекшеленетін активтер немесе активтер топтары үшін өткен кезеңдерде расталған құнсыздану шығынының бар-жоқтығын бағалайды. Басшылық кез келген белгі анықталғанда активтің өтелетін бағасын бағалайды. Пайдалану құндылығын есептеу қалыптасқан жағдайларға негізделген болып саналатын басшылық тарапынан бағалау мәліметтері мен кәсіби ой-пікірлердің қолдануды талап етеді.

2014 жылы Топ басшылығы негізгі құрал-жабдықтардың құнсыздану белгілерін байқап, құнсыздануға тестілеу жүргізді.

ХҚЕС (IAS) 36-ға сәйкес, құнсыздану белгілерінің бірі Компания үшін кері әсерін тигізген көптеген өзгерістердің болуы саналады. Олар кезеңде болған немесе алдағы уақыттарда Компания қызмет ететін технологиялық, нарықтық, экономикалық немесе заңдық жағдайларда немесе активі арналған нарықта болуы мүмкін. Топ басшылығы 2011-2014 жж кезеңдегі 4,5% -7% экономикалық өсім қарқыны 2015 жылы 1,5% дейін төмендеу болжамдар мен бюджеттерді қайта қарастыруға әкеледі деген қорытындыға келді. Яғни, бұл дегеніміз АлэС, АЖК, экономикалық өзгерістерге сезімтал және Топтың маңызды кәсіпорындары саналатын кәсіпорындарды қаржылық емес активтердің құнсыздану тестілеуінен өткізу қажеттілігі туындайды. АлэС электр қуаты, жылу қуаты және суды химиялық тазалау өндірісімен айналысады. АлэС Алматы мен Алматы облысында басымдыққа ие. АЖК Алматы және Алматы облысында электр қуатын беру және бөлумен айналысатын табиғи монополист саналады.

Өтелетін сома пайдалану құндылығы негізінде анықталды. Аталмыш есептеулерде 5-жылдық кезеңге басшылық бекіткен қаржылық бюджеттер негізінде ақшалай қаржы қозғалысының болжамдары пайдаланылды.

АлэС

Компанияның негізгі құрал-жабдықтары бір ақша қорын туындатушы бірлігі деп анықталды, себебі бұл компанияның өтелетін бағаны бақылау жүргізетін ең төменгі деңгейі саналады. Басшылық пайдалану құнын анықтау кезінде пайдаланатын негізгі болжамдары:

- электр қуаты мен жылу қуаты сатудың болжанған көлемдері мен тарифтердің шекті деңгейінің болжамы:

	2015	2016	2017	2018	2019
Электр қуатын сату көлемі, мың кВтч	4,260,897	4,260,897	4,280,013	4,361,738	4,361,741
Жылу қуатын сату көлемі, мың Гкал	5,319	5,614	6,071	6,071	6,071
Электр қуаты өндірісінің тарифі, теңге/кВт.ч	8.60	9.65	10.00	10.43	11.20
Жылу қуаты өндірісінің тарифі, теңге/Гкал	3,043	3,486	3,486	3,486	3,486

Сатылым көлемінің болжамы өткен жылдардағы ақпарат пен басшылық жоспарлары негізінде жасалды. Аталмыш болжамның өзгерісі негізгі құрал-жабдықтардың өтелетін құнына аса көп ықпал етпейді.

- салық салынғаннан кейін дисконттық мөлшерлеме жылына 12.11% құрады;

Ақша ағымдары жылына 12.11% көлемінде салықтан кейінгі пайыздық мөлшерлеме пайдалану арқылы дисконтталды. Ол Компания капиталының орташа алынған құны негізінде анықталды. Дисконт 1%-ға ұлғайған/төмендеген жағдайда негізгі құралдарды өтеудің құны 1,305,379 мың теңгеге азайып / 1,344,416 мың теңгеге ұлғаяды.

- терминалдық құнды есептеуде пайдаланылған ұзақ мерзімді инфляция мөлшері жылына 3.92% құрайды;

Жүргізілген тестілеу нәтижесінде 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдарды пайдаланудың бағасы 84,167,850 мың теңге көлемінде анықталды. Бұл олардың бланстық бағасынан 9,027,219 теңгеге жоғары. Сәйкесінше, Компания 2014 жылы жеке активтердің құнсыздану шығындарынан басқа құнсызданудан шығынға батқан жоқ.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалаулар мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

АЖК

Компанияның негізгі құрал-жабдықтары бір ақша қорын туындатушы бірлігі деп анықталды, себебі бұл компанияның өтелетін бағаны бақылау жүргізетін ең төменгі деңгейі саналады. Басшылық пайдалану құнын анықтау кезінде пайдаланатын негізгі болжамдары:

- электр қуатын сатудың болжанған көлемдері мен тарифтері:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2015	2016	2017	2018	2019
Сатылым көлемі	6,564,513	6,668,666	6,881,156	7,151,239	7,423,142
Бағасы кВт.ч.	5.21	5.43	5.58	5.94	6.10

Сатылым көлемінің болжамы өткен жылдардағы ақпарат пен басшылық жоспарлары негізінде жасалды. Сатылым көлемі жылына шамамен 3,9%-ға ұлғаяды деген болжам жасалды. Бұл негізінен тұтынушылар саны мен Алматы қаласы және Алматы облысы тұрғындары санының көбеюі нәтижесінде жүзеге асады. Аталмыш болжамның өзгерісі негізгі құрал-жабдықтардың өтелетін құнына аса көп ықпал етпейді.

кВт.сағ бірлігі бағаларының болжамдары 2019 жылдың соңына дейін бекітілген тарифке негізделген.

- салық салынғаннан кейін дисконттық мөлшерлеме жылына 12.34% құрады;

Ақша ағымдары жылына 12.34% көлемінде салықтан кейінгі пайыздық мөлшерлеме пайдалану арқылы дисконтталды. Ол Компания капиталының орташа алынған құны негізінде анықталды. Дисконт 1%-ға ұлғайған/төмендеген жағдайда Негізгі құрал-жабдықтарды өтеудің құны 10,897,089 мың теңгеге азайып / 13,883,810 мың теңгеге ұлғаяды.

- терминалдық құнды есептеуде пайдаланылған ұзақ мерзімді инфляция мөлшерлемесі жылына 3.92% құрайды;

Жүргізілген тестілеу нәтижесінде 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құрал-жабдықтарды пайдаланудың бағасы 93,254,094 мың теңге көлемінде анықталды. Бұл олардың баланстық бағасынан 1,773,566 теңгеге жоғары. Сәйкесінше, Компания 2014 жылы құнсызданудан шығынға батқан жоқ.

Қапшағай күн электр стансасының құнсыздануы

Басшылық жаңғыртылатын қуат көздері туралы заңнамаға 2014 жылы енгізілген өзгерістер активтердің өтелетін бағасына кері әсерін тигізеді деген қорытындыға келді, бұл сәйкесінше құнсыздану белгісі ретінде қарастырылды. Компания Қапшағай күн электр стансасы жобасы үшін құнсыздануға тестілеу жүргізді. Құнсыздану тестілеуі нәтижесінде 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, негізгі құралдардың өтелетін бағасы 960 842 мың теңге көлемінде анықталды, бұл баланстық бағадан 739 235 мың теңгеге аз. Сәйкесінше, компания құнсызданудан келген шығынды 739 235 мың теңге көлемінде бағалады.

Инвестициялық меншік есебі

1997 жылғы 26 маусымда Бұқтырма ГЭС-і Kazastur Zinc AG - мен (одан әрі «Жалға алушы») келісімшарт бекітті. Оған сәйкес, Бұқтырма гидроэлектр стансасының мүлкітік кешені 10 жыл мерзімге концессияға тапсырылды. Концессия келісімшарты бойынша жалға беру ақысы жылына 1,100 АҚШ долларын құрайды. Кейіннен, концессия мерзімі қайта қаралып, келісімшарт бекітілген кезден бастап 25 жылды құрады.

Концессия келісімшартының шарттарына сәйкес, Жалға алушы Бұқтырма ГЭС-пен келісілген инвестициялық бағдарлама аясында стансаны қайта құру және техникалық қайта қаруландыруды жүзеге асыруға міндетті. Барлық негізгі құралдар, оның ішінде тапсырылған мүлкітік кешеннің бөлінетін және бөлінбейтін жақсарулары Бұқтырма ГЭС-тің меншігі болып табылады.

2007 жылғы 7 желтоқсанда Бұқтырма ГЭС пен Жалға алушы концессия келісімшартына қосымша келісім бекітті, оған сәйкес жалға алудың жылдық ставкасы 8500 мың АҚШ долларын құрады. Оған қуат резервтерінің дайындығын ұстап тұру бойынша қызмет көрсететін Жалға алушының табыстарына байланысты анықталатын өзгермелі мөлшері бар.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалаулар мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Тапсырылған мүлік негізінен Жалға алушының электр қуатына байланысты өндірістік сұраныстарын қамтамасыз ету үшін пайдаланылады. Ал халыққа сату екінші орында қарастырылады.

Топ басшылығы концессия гидроэлектр станса мүлкінің операциялық жалға алуы болып табылады деп есептейді, және аталмыш мүлікті инвестициялық меншік ретінде көрсетті. Атап айтсақ, келесі факторлар жалға алу түрін анықтау кезінде қарастырылды:

- тапсырылған мүлікті иелену құқығы Жалға алушыға өтпейді;
- гидроэлектр стансасы негізгі құрылымдары пайдалы қызметінің мерзімі концессия келісімшартының мерзімінен асып түседі.

Сондай-ақ, Топ басшылығы 2022 жылы концессия туралы келісімшарт мерзімі аяқталғаннан кейін қызмет ету мерзімін ұзарту мен өндірістік әлеуетті қалпына келтіру үшін гидроэлектр стансаны қайта құруға біршама инвестициялар қажет және қайтарылатын активтердің баланстық бағасы аз болады деп есептейді.

Топ өзінің есептік саясаты ретінде жинақталған тозу мен құнсыздану резервін, қажетті болған жағдайда, алып тастағанда бастапқы баға бойынша инвестициялық меншікті есептеу моделін таңдады. 2006 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша, яғни ХБЕС алғаш пайдаланылған күні инвестициялық меншік бағасы тапсырылған негізгі құрал-жабдықтардың бастапқы құны негіздерінде анықталды. Бастапқы баға сол күні әрекет еткен концессия келісімшартының шарттарына сәйкес жалға беру төлемдерінің және 2006 жылғы 1 қаңтардағы бағаланған дисконттау мөлшерін пайдалану негізінде анықталды.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, инвестициялық меншіктің баланстық бағасы 718,950 мың теңгені құрады (31 желтоқсан 2013ж.: 824,943 мың теңге).

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, инвестициялық меншіктің әділ бағасын анықтау негізінде Топ инвестициялық меншіктің құнсыздану белгілерін анықтаған жоқ (31 желтоқсан 2013 ж.: белгілері жоқ).

Гидроэлектр компаниялар мүлкін тіркеу

1997 жылы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен AES Suntry Power Limited компаниясы Гидроэлектр компаниялары активтерін концессияға тапсыру туралы келісімшарт бекітті. Келісімшартқа сәйкес, Өскемен гидроэлектр стансалары мен Шүлбі гидроэлектр стансаларының мүлкінің кешендері AES Suntry Power Limited-ке 20 жыл бойы иелену, пайдалану және иелік ету құқығымен тапсырылды. Сондай-ақ, бұл мерзім келесі 10 жылға ұзартылуы мүмкін. Келісімшарт шарттарына сәйкес, Қазақстан Республикасының Үкіметі жыл сайын сыйақы алады. AES Suntry Power Limited концессия активтерін басқару мақсатында концессиялық компаниялар құрды. Концессиялық компаниялар келісімшарт шарттарына сәйкес, 1998 жылғы 31 желтоқсаннан бастап келесі кезеңдерде мүлкінің кешендер мен шаруашылық қызмет және оларды пайдалану үшін толық жауапкершілік пен міндеттемелерге ие.

AES Suntry Power Limited келісімшарт әрекеті аяқталғаннан кейін өз үлесін Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық компанияларына бір АҚШ долларына тапсырады. Оған AES Suntry Power Limited пен концессиялық компаниялар өндірген жақсарулардың теңгерімдік бағасы қосылады. Яғни, AES Suntry Power Limited мүлкінің кешендерді Гидроэлектр компанияларына қайтармай, Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық компанияларына меншік құқығын тапсырады.

Осылайша, Топ басшылығы Өскемен гидроэлектр стансасы мен Шүлбі гидроэлектр стансасы қызметімен байланысты барлық тәуекелдер мен табыстарға концессиялық компаниялар жауапты деп есептейді. Сәйкесінше, тапсырылған мүлкінің кешендердің бағасы осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілген жоқ.

Электр қуатын сатудан түскен табысты танылуы

Топ табысты тұтынушылардың электр қуатын есептеуіштеріндегі көрсеткіштер мәліметіне сәйкес таныйды. Есептеуіштер көрсеткіштері тұтынушыларға ай сайын беріледі және оны Топ дұрыстылықты таңдау негізінде тексереді. Топ тұтынылған электр қуаты үшін шоттарды ұсыну бойынша үрдістер кезеңділігінің нәтижесінде тұтынушыларға шоттар берілмеген есептік кезеңнің соңында электр қуатының біршама көлемін сатады. Топ бағалау негізінде есептеуіш көрсеткіштерін соңғы рет алған сәттен бастап есептік кезеңнің соңына дейін сатылған электр қуатынан түскен табысты таныйды. Топ заңды тұлғалар есептік кезеңнің соңында мәлімдемеген пайданы бағалау үшін бағалаудың теңгерімдік әдісін пайдаланады. Топ әдісіне сәйкес, сатылым бағасына көбейтілетін есептік айдың соңында мәлімдемеген тұтынылған электр қуатының құн сайынғы сатып алу көлемі есептеледі.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалаулар мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)**Негізгі құралдарды тиімді пайдалану мерзімдері**

Негізгі құрал-жабдықтардың пайдалы қызметінің мерзімін бағалау осыған ұқсас активтерге қатысты бар тәжірибе негізінде кәсіби ой-пікір пайдаланумен жүзеге асты. Осы активтермен байланысты келешек экономикалық табыстар негізінен оларды пайдалану нәтижесінде алынады. Дегенмен, технологиялық және коммерциялық жағынан тозу, сондай-ақ, құрал-жабдықтың тозуы сияқты басқа факторлар осы активтермен байланысты экономикалық табыстардың азаюына жиі әкеледі. Басшылық аталмыш активтер Топқа экономикалық табыстар әкелетін есептік кезеңді ескере отырып, активтердің ағымдағы техникалық жағдайына байланысты негізгі құралдарды табысты пайдаланудың қалған мерзімін бағалайды. Және келесі негізгі факторлар назарға алынады: (а) активтерді пайдаланудың болжалды мерзімі; (б) техникалық қызмет көрсетудің эксплуатациялық сипаттамалар мен регламентіне байланысты құрал-жабдықтың болжалды физикалық тозуы және (в) нарықтық жағдайлардың өзгеруі нәтижесінде технологиялық және коммерциялық жағынан алып қарағанда құрал-жабдықтың моральдық тозуы.

Егер тиімді пайдаланудың есептік мерзімдері басшылық бағалауынан 10%-ға ерекшеленсе, 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған амортизациялық шығындар 2,637,969 мың теңгеге ұлғаяды/азаюы тиіс еді (2013 жылғы 31 желтоқсан: 1,030,536 мың теңгеге ұлғаяды/азаяды).

Әкімшілік алдындағы берешек

Компания Алматы қаласының әкімдігімен (одан әрі «Әкімшілік») сот процесіне қатысты. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берешек сомасы 6,841,514 мың теңгені құрады (2013 жылы: 7,274,672 мың теңге), бұл 2008 жылғы 14 тамыздағы берешекті өтеу туралы келісім негізінде қаржылық жағдай туралы жеке есепте қаржылық міндеттеме ретінде көрсетілген. 2013 жыл бойы сот дауы нәтижесінде Компанияға 929,907 мың теңге сомасында үстемеақы түрінде қосымша міндеттемелер мен 246,473 мың теңге сомасында мемлекеттік баж төлеу міндеттелді. 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Компания мемлекеттік бажды толығымен төледі.

2014 жылғы 14 ақпанда Компания мен Әкімдік бейбітшілік келісімге келді. Аталмыш келісім негізінде Әкімшілік алдындағы берешек «Алматы Жылу желілері» АҚ атынан компания берешегімен өзара есеп айырысу үшін 433,158 мың теңге шотына төленуі тиіс еді. Сондай-ақ, «Энергия үнемдеу» КМК 3,281,556 мың теңге сомасындағы, 1,000,000 мың теңге сомасындағы төлемдер төленіп, Әкімдіктен оның коммуналдық меншігіне жататын электр желілерін қабылдау керек болатын. Сәйкесінше, басшылық 929,907 мың теңге сомасындағы сот дауларының резервтерін мойындаған жоқ, себебі бейбітшілік келісімге сәйкес Компания 2014 жылғы 31 желтоқсанда аталмыш төлеммен байланысты келешек қаржының ағымын күтпейді.

2014 жылғы 17 қыркүйекте Компания мен «Алматы жылу желілері» АҚ «Алматы жылу желілері» АҚ-тың Компания алдындағы 433,158 мың теңге сомасындағы берешегін жою туралы келісімге қол қойды. Сәйкесінше, Компания бұл жоюды Әкімдік алдындағы берешекті азайту деп көрсетті.

5 Сегменттер бойынша ақпарат

Операциялық сегменттер шаруашылық қызметті жүзеге асыратын құрамдастарды білдіреді. Бұнымен қатар, олар табысты қорын туындата алады немесе шығындармен байланысты бола алады. Сегменттердің операциялық нәтижелерін жоғарғы жедел басқару органы тұрақты түрде талдайды, және операциялық сегменттер үшін жеке қаржылық ақпарат бар. Жоғарғы жедел басқару органына ресурстарды бөліп, компания қызметінің нәтижелерін бағалайтын бір адам немесе бір топ адам өкіл бола алады. Жоғарғы жедел басқару органының функцияларын Топ Басқармасы орындайды.

Жоғарғы жедел басқару органы талдайтын сегменттік қаржылық ақпарат EBITDA туралы ақпараттан тұрады. Ол қаржылық табыстар мен шығындар, табыстарға салық бойынша шығындар, Негізгі құрал-жабдықтар мен материалдық емес активтердің амортизациясы, Негізгі құрал-жабдықтар және инвестициялық меншіктің құнсыздануы, гудвил мен Қауымдасқан компаниялардағы табыстар / (шығындар) үлестерінің құнсыздануы, сондай-ақ басқа осыған ұқсас нәтижелерге дейінгі кезеңдегі табыстар / (шығындар) ретінде есептеледі. Топ бойынша пайыздар, салықтар мен амортизациялық төлемдердің алып тастауға дейінгі табысты анықтау реті (EBITDA) басқа компаниялар пайдаланатын реттен ерекшеленуі мүмкін.

Тоқтыталған қызмет (Ескертпе 30) Топ қызметіне қатысуды жалғастыруда. Оның қызметінің операциялық нәтижелерін жоғарғы жедел басқару органы тұрақты түрде талдайды, сондай-ақ бақылауды жүзеге асыратын жеке қаржылық ақпарат та бар. Тоқтатылған қызмет нәтижелері сегменттік ақпаратқа қосылған.

5 Сегменттер бойынша ақпарат (жалғасы)

(а) Әр есептік сегмент сатудан пайда табатын өнімдер мен қызметтер сипаттамасы

Топ үш негізгі операциялық сегмент аясында қызмет атқарады:

- Жылу және электр қуатының өндірісі;
- Электр қуатын жеткізу мен бөлу;
- Электр қуатын сату.

(б) Операциялық сегменттер қызметінің нәтижелері

Жоғарғы жедел басқару органы әр сегмент қызметінің нәтижелерін түзетілген табысты бағалау негізінде пайыздар, салықтар, тозу мен амортизацияны (ЕБИТДА) есептеуге дейін бағалайды.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

5 Сегменттер бойынша ақпарат (жалғасы)

Мың Қазақстандық теңгемен	Электр және жылу қуатының өндірісі		Электр қуатын жеткізу және бөлу		Электр қуатын сату		Басқалар		Барлығы	
	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.	2014 ж.	2013 ж.	31 желтоқсан 2014 ж.г.	31 желтоқсан 2013 г.
Сырты табыс	97,519,257	25,133,821	12,378,520	11,757,747	111,252,564	98,952,095	-	-	221,150,341	135,843,663
Ішкі сегменттік табыс	42,642,759	38,964,256	38,621,435	34,736,869	11,003	61,734	-	2,346,112	81,275,197	76,108,971
Барлық табыс	140,162,016	64,087,481	50,999,955	46,494,616	111,263,567	99,013,829	-	2,346,112	302,425,538	211,942,038
Бірлескен кәсіпорындар табыстарының үлесі	9,018,696	25,292,306	-	-	3,938,881	4,851,791	3,938,881	4,851,791	12,957,577	30,144,097
Түзетілген EBITDA	74,115,440	47,159,436	14,664,823	16,252,252	(923,505)	879,707	2,094,505	382,585	89,951,263	64,673,980
Тозу және амортизация	(21,739,349)	(7,188,561)	(6,410,845)	(4,889,893)	(133,654)	(117,351)	(339,158)	(129,507)	(28,623,006)	(12,325,312)
Қаржылық табыстар	(5,821,777)	204,960	365,047	660,647	30,080	-	14,091,937	2,421,679	8,665,287	3,294,095
Қаржылық шығындар	(3,002,404)	(2,932,649)	(502,987)	(680,333)	(57,254)	6,809	(20,004,534)	(5,647,466)	(23,567,179)	(9,346,461)
Активтердің құнсыздануы, нетто	(2,785,108)	1,543	-	(10,326)	-	(86,013)	-	-	(2,785,108)	(468)
Сот дауларынан түскен пайда	-	1,327,977	-	-	-	(2,011)	-	-	-	1,327,977
Гудвилдың құнсыздануы	(75,875,134)	-	-	-	-	-	-	-	(75,875,134)	-
Бұрын болған үлесті қайта бағалаудан түскен кіріс	56,682,576	-	-	-	-	-	-	-	56,682,576	-
Қауымдасқан кәсіпорындардың кірісіндегі үлес	(143,206)	(38,238)	-	-	-	-	-	-	(143,206)	(38,238)
Салық салынғанға дейінгі пайда	21,431,038	38,534,468	8,116,038	11,342,673	(1,084,333)	681,141	(4,157,250)	(2,972,710)	24,305,493	47,585,572
Еселік сегмент активтері	741,262,500	380,088,972	135,760,979	132,605,147	9,368,960	8,312,487	109,847,554	128,316,891	996,239,993	649,323,498
Капиталды шығындар	64,247,151	32,352,120	15,707,656	17,735,573	89,710	96,437	3,778,946	1,679,499	83,823,463	51,863,629
Еселік сегмент міндеттемелері	198,525,058	88,022,985	57,851,650	56,403,480	10,638,969	7,765,164	235,051,274	111,533,624	502,066,951	263,725,253

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

5 Сегменттер бойынша ақпарат (жалғасы)

(г) Есептік сегменттер пайдаын, пайдасын немесе шығынын, активтері мен міндеттемелерін тексеру

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Есептік сегменттердің барлық табысы	302,425,538	209,595,926
Басқа операциялар	-	2,346,112
Барлық табыс	302,425,538	211,942,038
Сегменттер арасында сауда-саттықты шығару	(81,275,197)	(76,098,375)
Тоқтатылған қызмет	(43,065,413)	-
Барлық шоғырландырылған табыс	178,084,928	135,843,663

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Есептік сегменттерге салық салынғанға дейінгі барлық пайда	24,305,493	47,498,635
Тоқтатылған қызмет	(3,980,434)	(7,127,880)
Салық салынғанға дейінгі барлық пайда	20,325,059	40,370,755

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Барлық есептік сегменттер активтері	886,392,439	521,006,606
Басқа операциялар активтері	109,847,554	128,316,891
Барлық активтер	996,239,993	649,323,497
Сегменттер арасындағы теңгерімдерді шығару	(41,830,596)	(31,079,031)
Барлық шоғырландырылған активтер	954,409,397	618,244,466

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Барлық есептік сегменттер міндеттемелері	267,015,677	152,191,628
Басқа операциялар міндеттемелері	235,051,274	111,533,624
Барлық міндеттемелер	502,066,951	263,725,252
Сегменттер арасындағы теңгерімдерді шығару	(40,707,005)	(30,033,801)
Барлық шоғырландырылған міндеттемелер	461,359,946	233,691,451

(д) Өнімдер мен қызметтер шеңберіндегі пайда талдауы

Топтың өнімдер мен қызметтер шеңберіндегі табыс талдауы 23 Ескертпеде көрсетілген (негізгі қызмет табысы). Сауда-саттықтың негізгі бөлігі Қазақстанда жасалады.

(е) Аса ірі клиенттер

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар кезінде Топ сауда-саттығының көлемдері табыстың жалпы сомасынан 10% асатын клиенттер болған жоқ.

6 Байланысты тараптармен есептеулер мен операциялар

Бір-бірімен байланысты тараптардың анықтамасы ХБЕС 24 «Бір-бірімен байланысты тараптару туралы ақпаратты ашуда» келтірілген. Егер тараптардың біреуі басқасын бақылау мүмкіндігіне ие болса, жалпы бақылауда болса немесе басқа тараптың қаржылық және операциялық шешімдерді қабылдауын бірлесіп бақылайтын болса онда тараптар бір-бірімен байланысты саналады. Тараптар бір-бірімен байланысты екендігі туралы мәселені шешу кезінде тараптардың заңдық формасы ғана емес, олардың өзара қатынастарының сипаты да назарға алынады. Бас компания және Компанияның соңғы бақылаушы тарапына 1 ескертпеде анықтама берілген.

Бір-бірімен байланысты тараптар Самұрық-Қазына бақылауындағы компаниялардан тұрады. Мемлекеттік компаниялар операциялары туралы егер олар барлық қоғамдық және жекеменшік компанияларға кезекпен қолданылатын шарттарға сәйкес қарапайым қызмет барысында жүзеге асқанда айтылмайды, i) егер олар жеке маңызды болмаса; ii) егер Топ қызметтері барлық тұтынушыларға қолжетімді стандартты шарттармен ұсынылатын болса немесе iii) электр қуатын беру, телекоммуникациялық қызметтер мен тағы басқалар сияқты қызметтердің жеткізушісінің таңдауы болмаған жағдайда.

2014 жылғы 31 желтоқсан және 2013 жылғы 31 желтоқсанда есептеулер шоттары бойынша қалдыққа ие немесе Топ операциялар жасаған бір-бірімен байланысты тараптармен өзара қарым-қатынас сипаты төменде көрсетілген.

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсанда бір-бірімен байланысты тараптар операциялары бойынша өтелмеген қалдықтар көрсетілген:

	Ортақ бақылаудағы компаниялар	Самұрық- Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен ассоциацияланған компаниялары	Самұрық- Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен ассоциацияланған компаниялары	Акционер	Мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>					
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек пен басқа дебиторлық берешек	2,139,390	341,047	-	-	3,388,283
Ақша мен эквиваленттері	33,253	-	-	-	
Басқа қысқа мерзімді активтер	397,340	2,991,591	3,185	-	
Басқа ұзақ мерзімді активтер	3,660,539	-	-	223,491	
Берешектер	-	-	-	130,817,459	17,691,141
Негізгі қызмет бойынша несие берешегі мен басқа несие берешегі	1,023,080	2,516,884	90,104	77,260	1,006,008

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

6 Байланысты тараптар есептеулері мен операциялары (жалғасы)

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсанда бір-бірімен байланысты тараптар операциялары бойынша өтелмеген қалдықтар көрсетілген:

	Ортақ бақылаудағы компаниялар	Самұрық- Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен ассоциацияланған компаниялары	Самұрық- Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен ассоциацияланған компаниялары	Акционер	Мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>					
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек пен басқа дебиторлық берешек	24,182	13,063	217,000	-	3,855,081
Ақша мен эквиваленттері	1,686,509	-	-	-	-
Басқа ұзақ мерзімді активтер	3,306,339	-	-	218,239	-
Басқа қысқа мерзімді активтер	10,216,123	4,197,872	-	-	4,429,829
Берешектер	420,206	-	-	30,892,547	17,663,395
Негізгі қызмет бойынша несие берешегі мен басқа несие берешегі	1,289,879	375,217	319,874	-	7,613,699

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір-бірімен байланысты тараптар операциялары бойынша табыстар мен шығындар баптары көрсетілген:

	Ортақ бақылаудағы компаниялар	Самұрық- Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен ассоциацияланған компаниялары	Самұрық- Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен ассоциацияланған компаниялары	Акционер	Мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>					
Пайда	16,437,632	533,218	2,076,674	-	17,408,053
Өзіндік құны	12,727,551	34,682,676	684,657	-	2,584,389
Жалпы және өкімішілік шығындар	484,440	-	-	67,511	-
Сатылым бойынша шығындар	2,404,721	-	-	-	-
Басқа шығындар	4,656	-	-	-	-
Басқа табыстар	540	-	-	-	-
Қаржылық шығындар	56,611	-	-	16,202,269	-
Қаржылық табыстар	510,330	-	-	18,210	-
Бағам айырмашылығына байланысты шығындар	674,191	57,615	-	-	-

6 Байланысты тараптар есептеулері мен операциялары (жалғасы)

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір-бірімен байланысты тараптар операциялары бойынша табыстар мен шығындар баптары көрсетілген:

	Ортақ бақылау- дағы компаниялар	Самұрық- Қазынаның бірлескен кәсіпорын- дары мен ассоциа- цияланған компаниялары	Самұрық- Қазынаның бірлескен кәсіпорын- дары мен ассоциа- цияланған компаниялары	Акционер	Мемлекеттік кәсіпорын- дармен операциялар
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>					
Пайда	5,331,704	-	4,874,956	-	16,019,614
Өзіндік құны	16,900,600	21,606,756	262,120	-	3,023,783
Жалпы және өкімшілік шығындар	357,521	-	-	-	-
Сатылым бойынша шығындар	1,245	-	-	-	-
Басқа шығындар	110,438	-	-	-	-
Басқа табыстар	2,646	21,963	31,075	-	1,403,978
Қаржылық шығындар	324,381	-	-	2,367,771	1,109,844
Қаржылық табыстар	509,496	125,343	-	-	-
Бағам айырмашылығына байланысты шығындар	20,446	-	-	-	-

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топ бір-бірімен байланысты тараптардан келесі кепілдерді алды:

- Қытай Даму Банкімен берешек туралы келісімшарт бойынша 50,000,000 АҚШ доллары сомасында Самұрық-Қазына корпоративтік кепілдемесі (2012: 50,000,000 АҚШ доллары).
- Қазақстан Даму банкімен берешек туралы келісімшарт бойынша 12,285,000 мың теңге сомасында Самұрық-Қазына корпоративтік кепілдемесі (2012: 12,285,000 мың теңге).
- Қазақстан Даму банкімен берешек туралы келісімшарт бойынша 25,000,000 АҚШ доллары сомасында мемлекеттік кепілдеме (2012: 25,000,000 АҚШ доллары).
- Е-мен берешек туралы келісімшарт бойынша 70,070,000 мың теңге сомасында Самұрық-Қазына корпоративтік кепілдемесі (2012: 12,285,000 мың теңге)

Төменде маңызды басқарушы ұжым сыйақылары көрсетілген:

		31 желтоқсан 2012 ж.
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>		
Маңызды басқарушы ұжым	330,205	345,475
Маңызды басқарушы ұжымға берілетін барлық сыйақы	330,205	345,375

Маңызды басқарушы ұжымға сыйақы беру қызметкерлерге еңбекақы, сыйақы мен басқа қысқа мерзімді сыйақылардың берілуін білдіреді. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, маңызды басқарушы ұжым 9 адамнан тұрады (2013 жылғы 31 желтоқсан: 9 адам).

Байланысты тараптармен операциялар міндетті байланысты тараптардың үшін ұсынылатын тарифтер негізінде ұсынылады реттелетін қызметтердің қоспағанда, нарықтық ставкалардың сәйкес емес тараптардың арасында келісілген шарттарда жүзеге асырылады.

6 Байланысты тараптар есептеулері мен операциялары (жалғасы)

Байланысты тараптарға Топтың сату жатады:

Мың қазақстандық теңгемен	Ортақ бақылау- дағы компания- лар	Самұрық- Қазына- ның бірлескен кәсіпорын дары мен ассоциаци яланған компания- лары	Мемлекет- тік кәсіп- орындар- мен опера- циялар	БАРЛЫҒЫ 2014	Компани под обцим контро- лем	Совмест- ные пред- приятия и ассоциир- ованные компани Самрук Энерго	Операции с госу- дарствен- ными предприя- тиями	ИТОГО 2013
Қуатты сату	16,408,033	2,609,892	16,674,562	33,642,295	1,663,795	3,676,902	15,293,626	20,634,323
Электр қуатын тасымалдау және сәйкес қолдау көрсету	24,840	-	733,491	758,331	3,665,089	1,198,054	725,988	5,589,131
Басқалар	4,759	-	-	4,759	2,820	-	-	2,820
БАРЛЫҒЫ	16,437,632	2,609,892	17,408,053	34,405,385	5,331,704	6,073,010	16,019,614	26,226,274

Байланысты тараптардан сатып алу тобы кіреді:

Мың қазақстандық теңгемен	Ортақ бақылау- дағы компания- лар	Самұрық- Қазына- ның бірлескен кәсіпорын дары мен ассоциаци яланған компания- лары	Мемлекет- тік кәсіп- орындар- мен опера- циялар	БАРЛЫҒЫ 2014	Ортақ бақылау- дағы компания- лар	Самұрық- Қазына- ның бірлескен кәсіпорын дары мен ассоциаци яланған компания- лары	Мемлекет- тік кәсіп- орындар- мен опера- циялар	БАРЛЫҒЫ 2013
Отын және қуат Сумен	5,459,118	35,608,973	29,410	41,097,501	9,129,805	21,868,876	541,817	31,540,498
қамтамасыз ету	-	-	2,554,979	2,554,979	5,806,684	-	2,481,966	8,288,650
Өндірістік сипаттағы жұмыстар мен қызметтер	7,073,077	396	-	7,073,473	-	-	-	-
Технологиялық шығындар	-	-	-	-	1,555,711	-	-	1,555,711
Басқалар	195,356	-	-	195,356	408,400	-	-	408,400
ИТОГО	12,727,551	35,609,369	2,584,389	50,921,309	16,900,600	21,868,876	3,023,783	41,793,259

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

7 Негізгі құрал-жабдықтар

Төменде Негізгі құрал-жабдықтар теңгерімдік бағасының өзгерістері келтірілген:

	Ғимарат-тар мен Құрылым- дар	Машиналар мен құрал- жабдықтар	Басқалар	Ақталмаған құрылыс	Барлығы
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>					
2013 жылғы 1 қаңтардағы баға	79,293,150	131,474,041	6,096,718	39,701,027	256,564,936
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(17,249,677)	(31,671,160)	(2,371,668)	(121,984)	(51,414,489)
2013 жылғы 1 қаңтардағы теңгерімдік баға	62,043,473	99,802,881	3,725,050	39,579,043	205,150,447
Түсімдер	2,200,443	3,506,455	1,770,077	34,588,769	42,065,744
Берешектер бойынша капиталдандырылған шығындар	-	-	-	179,413	179,413
Ауысулар	17,241,464	32,030,945	164,412	(49,436,821)	-
Тозу	(3,797,391)	(7,447,280)	(670,247)	-	(11,914,918)
Шығару	(26,405)	(41,289)	(56,153)	(1,124)	(124,971)
Басқа активтерге ауысуы	-	-	-	(210,013)	(210,013)
2013 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	77,661,585	127,851,712	4,933,139	24,699,267	235,145,703
2013 жылғы 1 қаңтардағы баға	98,591,330	166,797,761	7,909,168	24,821,252	298,119,510
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(20,929,745)	(38,946,049)	(2,976,029)	(121,984)	(62,973,807)
2013 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	77,661,585	127,851,712	4,933,139	24,699,268	235,145,703
Түсімдер	2,270,785	849,361	1,564,630	76,422,556	81,107,332
Бизнесті біріктіру	74,685,224	295,058,045	5,462,373	87,245,742	462,451,384
Ауысулар	12,120,955	79,546,679	221,940	(91,889,574)	-
Тозу	(8,075,453)	(19,095,847)	(1,059,405)	-	(28,230,705)
Шығару	(29,576)	(164,627)	(45,002)	(140,342)	(379,547)
Сатылымға арналған активтерге ауыстыру	(9,508,040)	(17,897,049)	(1,462,486)	(8,036,568)	(36,904,143)
Пайда немесе шығында көрсетілген құнсыздану сомасы	(1,616,845)	(201,661)	(2,467)	(964,135)	(2,785,108)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	147,508,635	465,946,613	9,612,722	87,336,947	710,404,916
2014 жылғы 1 қаңтардағы баға	176,513,833	523,988,509	13,648,156	87,458,931	801,609,428
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(29,005,198)	(58,041,896)	(4,035,434)	(121,984)	(91,204,512)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	147,508,635	465,946,613	9,612,722	87,336,947	710,404,916

Табыс сомасына заемдар бойынша есептелген пайыздарды қамтиды 1.528.623 мың теңге (2013: 179,413 мың теңге).

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, теңгерімдік бағасы 4,648,573 мың теңгені құрайтын Негізгі құрал-жабдықтар (31 желтоқсан 2013 ж.: 3,614,546 мың теңге) Топтың «Қазақстан Даму банкі» АҚ-тан алған берешектері бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге ұсынылды (20 ескертпе).

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

7 Негізгі құрал-жабдықтар (жалғасы)

Тозу бойынша шығындар бір жылдағы пайда пен шығынның келесі баптарына енгізілді:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж.
Сатылымдардың өзіндік құны	25,162,898	11,699,799
Жалпы және әкімшілік шығындар	849,896	215,119
Тоқтатылған қызмет	2,202,604	-
Басқа операциялық шығындар	15,307	-
Тозу бойынша барлық шығындар	28,230,705	11,914,918

8 Метариалдық емес шығындар

	Лицензиялар	Бағдараламалық қамтамасыз ету	Басқалар	Барлығы
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>				
2012 жылғы 31 желтоқсандағы бастапқы баға	125,466	1,069,888	490,771	1,686,125
Жинақталған амортизация	(88,717)	(414,390)	-	(503,107)
2012 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	36,749	655,498	490,771	1,183,018
Түсімдер	7,108	117,629	55,686	180,422
Шығу	-	(6,247)	-	(6,247)
Ауысулар	-	209,201	-	209,201
Амортизация	(18,198)	(209,401)	(6,169)	(233,768)
2013 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	25,659	766,680	540,287	1,322,626
2013 жылғы 31 желтоқсандағы бастапқы баға	132,573	1,390,471	546,457	2,069,501
Жинақталған амортизация	(106,914)	(623,791)	(6,170)	(736,875)
2013 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	25,659	766,680	540,287	1,332,626
Түсімдер	95,471	1,075,987	361,904	1,533,362
Амортизация	(18,208)	(257,790)	(13,193)	(289,191)
Пайда немесе шығында көрсетілген құнсыздану сомасы	-	-	(126,254)	(126,254)
Сатылымға арналғандарды активтерге ауыстыру	-	(398,235)	-	(398,235)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	102,922	1,186,642	762,744	2,052,308
2014 жылғы 31 желтоқсандағы бастапқы баға	225,134	1,982,943	782,107	2,990,184
Жинақталған амортизация	(122,212)	(796,301)	(19,363)	(937,876)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	102,922	1,186,642	762,744	2,052,308

2012 жылғы желтоқсанда Топ компания, «Бірінші жел электр стансасы» ЖШС-ті 491 миллион теңгеге сатып алды. Бұның мақсаты Астана қаласының маңында жел электр стансасының құрылысына құқық беретін бірінші жел электр стансасы құрылысына арналған ТЭН мен рұқсат құжаттарын алу болып табылады. Компанияны сатып алу есепте бизнесті сатып алу емес, активтер тобын (ТЭН мен онымен байланысты құжаттар) сатып алу деп көрсетілді. Алынған рұқсат құжаттар мен ТЭН материалдық емес активтер құрамында «басқа материалдық емес активтер» санатына қосылды.

9 Барлау бойынша активтер

2012 жылғы желтоқсанда Топ компанияны, «Тегіс Мұнай» ЖШС-ті 8,904,241 мың (барлау және бағалау бойынша 8,464,970 мың теңге активтер, қалған сома ақша мен алдын ала ақша) теңгеге сатып алды. Бұның мақсаты Оңтүстік Қазақстан облысында орналасқан газ кен орнында жер қойнауын пайдалануға лицензия алу болып табылады. Лицензия кен орнында барлау жұмыстары жүзеге асыру құқығын береді. Компанияны сатып алу есепте бизнесті емес, активтер тобын (жер қойнауын пайдалануға лицензия) сатып алу деп көрсетілді. Алынған лицензия барлау бойынша активтер құрамына енгізілді. 2014 жыл бойы Топ үш барлау ұңғыманы бұрғылау бойынша одан әрі шығынға батты. Барлық шығындар сомасы 2,210,387 мың теңгені құрады.

10 Инвестициялық меншік

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж.
1 қаңтардағы баға	1,497,162	1,497,162
Жинақталған тозу	(672,219)	(569,101)
1 қаңтардағы теңгерімдік баға	824,943	928,061
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсім	163,592	-
Тозу	(105,993)	(103,118)
31 желтоқсандағы баға	1,660,754	1,497,162
Жинақталған тозу	(778,212)	(672,219)
31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	882,542	824,943

Инвестициялық меншік концессия келісімшартына сәйкес операциялық жалға берілген Бұқтырма гидроэлектр стансасының мүлкітік кешенін білдіреді (4 ескертпе).

Топ жалға беруші болған жағдайларда операциялық жалға алу келісімшарттары бойынша алуға бағытталған келешек ең төменгі, жоққа шығарылмайтын жалдау төлемдері келесіні құрайды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
1 жылдан аспайды	1,022,550	1,022,550
1 жылдан 5 жылға дейін	4,090,200	4,090,200
5 жылдан асады	3,955,798	4,978,348
Барлық келешек ең төменгі жалдау төлемдері	9,068,548	10,091,098

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл кезінде, Топ жалпы 2,050,282 мың теңге (2013 ж.: 1,882,627 мың теңге) (23 ескертпе) сомасында Бұқтырма гидроэлектр стансасы мүлкітік кешенін операциялық жалдаудан пайда алды.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, дисконтталған ең төменгі жалдау төлемдерінің сомасы ретінде анықталған инвестициялық меншіктің әділ құны 6,799,268 мың теңгеге (2013 жылғы 31 желтоқсан: 7,451,007 мың теңге) тең келді. Топ әділ құнды бағалау үшін тәуелсіз бағалаушыны тартқан жоқ. Инвестициялық меншіктің әділ бағасы жалдау төлемдерінің келешек ақша түсімдерін дисконттау жолымен анықталды.

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

11 Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар инвестициялары

Төмендегі кестеде Топ инвестициялары теңгерімдік бағасының бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға өзгеруі келтірілген.

Мың қазақстандық теңгемен	Бірлескен кәсіпорындар			Қауымдасқан компаниялар		
	ГРЭС-2	Forum Muider	ЖГРЭС	ГРЭС-1	Балқаш ЖЭС	Барлығы
2013 жылғы 1 қаңтардағы қалдық.	29,646,096	29,837,320	-	154,960,528	4,124,115	218,568,059
Инвестиция	-	-	-	-	554,000	554,000
Кезеңдегі пайда үлесі	9,015,575	4,851,791	-	16,276,731	(38,238)	30,105,859
Алынған дивидендтер	-	(6,344,901)	-	-	-	(6,344,901)
2013 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық.	38,661,671	28,344,210	-	171,237,259	4,639,877	242,883,017
Инвестиция	-	-	-	-	6,059,620	6,059,620
Кезеңдегі пайда үлесі	5,128,944	3,938,881	-	4,032,959	(143,207)	12,957,577
Алынған дивидендтер	(1,500,000)	(6,233,294)	-	-	-	(7,733,294)
Сатып алынған кәсіпорынға бұрын тиесілі болған үлесті артық бағалаудан түскен пайда	-	-	-	56,682,576	-	56,682,576
Бизнесі біріктіру (34 ескертпе)	-	-	-	(231,952,794)	-	(231,952,794)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық.	42,290,615	26,049,797	-	-	10,556,290	78,896,702

Топ келесі бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарда меншік үлестеріне ие:

- Екібастұз ГРЭС-2 – 50%. Қалған 50% меншік үлесі «Интер-РАО.ЕЭС»Forum Muider» ААҚ-қа тиесілі. Қалған 50% меншік үлесі UC RUSAL-ға тиесілі.
- ЖГРЭС – 50%. Қалған 50% меншік үлесі "Таразэнерго-2005" ЖШС-ке тиесілі. Топтың ЖГРЭС-тегі үлесі 2007 жылы толығымен құнсызданды.

2014 жылғы 31 наурызда Топ ЭГРЭС-1-ді (28 ескертпе) бақылай бастады және оның бақылауға ие болғанға дейінгі кезеңде табыстар мен шығындардағы үлесі бірлескен кәсіпорындар пайдасындағы үлес ретінде ескерілді.

2014 жылғы 1 сәуірден бастап Топ ЭГРЭС-1-ді шоғырландыра бастады.

ЭГРЭС-2 2014 жылғы ақпандағы теңгенің құнсыздануы нәтижесінде АҚШ долларындағы қарыздардың артық бағалануынан 4.7 миллиард теңге сомасында шығынға батты. Сондай-ақ, 1.3 миллиард теңге сомасында қоршаған ортаға келтірген зардап бойынша міндеттемелер жүктелді.

ЖГРЭС операциялық қызмет шығындарын өтеу мақсатында отынды сатып алуға жыл сайынғы мемлекеттік субсидиялар алады. Субсидиялар ағымдағы кезеңнің табысы деп саналады. ЖГРЭС тұрақты негізде ұсынылатын мемлекеттік субсидияларсыз шығыны көп компания саналады және сәйкесінше компания инвестициясы құнсызданды. Компания табысты өз қаржылық есептілігінде көрсеткенімен, Топ басшылығы Компания операциялық шығындарға батады деген сенімде. Топтың Директорлар кеңесі Қазақстан Республикасы Үкіметінің ұлттық компанияларды жекешелендіру туралы қаулысына сәйкес, ЖГРЭС-ті сату бойынша жоспарды мақұлдады.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

11 Бірлескен кәсіпорындар мен ассоциацияланған компаниялар инвестициялары (жалғасы)

Топ келесі ассоциацияланған компаниялардың үлестеріне ие: Балқаш ЖЭС(25% плюс бір акция); кәсіпорын Топ тарапынан Балқаш жылу электр стансасын сағу мақсатында 2008 жылы құрылып, Қазақстан Республикасында тіркелген.

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсандағы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы және осы уақытқа біткен кезеңдердегі жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындар мен ассоциацияланған компаниялардың жалпы қаржылық ақпараты ұсынылған:

	ГРЭС-2		Forum Muider		ЖРЭС		ГРЭС-1		БТЭЦ	
	Желтоқсан 2014	Желтоқсан 2013	Желтоқсан 2014	Желтоқсан 2013	Желтоқсан 2014	Желтоқсан 2013	Желтоқсан 2014	Желтоқсан 2013	Желтоқсан 2014	Желтоқсан 2013
Қысқа мерзімді активтер	10,632,932	11,063,270	16,328,274	39,701,828	7,826,956	3,264,266	-	17,488,324	20,967,915	966,631
Ұзақ мерзімді активтер	145,570,528	132,584,004	66,535,959	42,152,437	3,226,591	5,356,259	-	359,982,781	22,110,034	18,461,074
Қысқа мерзімді міндеттемелер	10,766,604	56,903,216	19,955,908	11,980,542	7,692,635	5,402,614	-	12,440,224	852,789	572,086
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	60,855,626	9,420,716	10,808,731	13,185,303	360,300	192,474	-	22,556,364	-	296,110
Таза активтер	84,581,230	77,323,342	52,099,594	56,688,420	3,000,612	3,025,437	-	342,474,517	42,225,160	18,559,509
Пайда	-	-	-	-	2,791,012	4,118,711	-	-	-	-
Мемлекеттік субсидиялар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Салық салынғанға дейінгі пайда(шығын)	13,967,065	22,913,271	11,667,004	13,837,629	453,403	2,404,180	-	42,562,160	(572,828)	(62,144)
Барлық жиынтық пайда(шығын)	10,257,888	18,031,150	7,877,762	9,703,582	452,886	2,404,180	-	33,729,462	(572,828)	(152,953)

Ескертпе мен инвестициялардың теңгерімдік бағасымен ассоциацияланған және бірлесіп бақыланатын ұйымдарға ашылған сомалар арасындағы жалғыз айырмашылық басқа инвесторлардың ассоциацияланған және бірлесіп бақыланатын ұйымдардағы табыстары мен шығындарының үлесі саналады.

Топтың бірлескен кәсіпорындардағы меншік үлесімен байланысты шартты міндеттемелер 29 ескертпеде көрсетілген. Бірлескен кәсіпорындармен есептеулер бойынша операциялар мен қалдықтар 6 ескертпеде ашық көрсетілген.

«САМУҒЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

12 Басқа ұзақ мерзімді активтер

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Ұзақ мерзімді активтер бойынша алдын ала төлемдер	12,157,253	11,832,305
Облигациялар	3,867,000	3,294,007
Өтелуі тиіс ұзақ мерзімді ҚҚС	1,738,069	2,321,466
Пайдаланылуы шектелген ақша	524,586	408,220
Ұзақ мерзімді депозиттер	320,537	12,750,188
Басқалар	57,759	117,346
Барлық басқа ұзақ мерзімді активтер	18,665,204	30,723,532

Ұзақ мерзімді активтер бойынша алдын ала төлемдер

Басқа ұзақ мерзімді активтердің жалпы сомасы капиталды сипаттағы келесі қызметтердің алдын ала төлемдері мен Негізгі құрал-жабдықтардан тұрады:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Бірінші жел электр станасының құрылысы	2,328,900	6,928,921
ТЭО-2 АлЭС-ті қайта құру және кеңейту	4,537,773	2,449,785
Шардара ГЭС-ті жаңғырту	3,231,623	1,893,260
Алматы қаласы мен Алматы облысында шағын стансалар салу және қайта құру	492,994	460,878
Әкімшілік ғимараттың құрылысы	1,100,000	-
Басқалар	465,963	99,461
Барлық ұзақ мерзімді активтер бойынша алдын ала төлемдер	12,157,253	11,832,305

13 Тауар-материалдық қорлар

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Қосымша өндірістік материалдар	6,993,488	3,099,281
Отын	5,035,481	4,538,167
Қосалқы бөлшектер	1,283,914	622,936
Шикізат	13,254	43,800
Басқа материалдар	597,952	791,681
Минус: ликвидті емес және ескірген тауар-материалдық қорлар бойынша таза бағаға дейін төмендету резерві	(1,889,042)	(884,065)
Барлық тауар-материалдық қорлар	12,035,047	8,211,800

Өтімсіз түгендеу ЭГРЭС-1 салдарынан резервінде айтарлықтай өсуі.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014	2013
Резерв, 1 қаңтар	884,065	1,176,877
Бір жыл ішінде құрылған/(қалпына келтірілген) құнсыздану резерві	22	862,654
Бизнесі біріктіру арқылы алу	148,028	(278,564)
Бір жыл ішінде шығысқа шығарылған тауар-материалдық қорлар	(5,705)	-
Резерв, 31 желтоқсан	1,889,042	884,065

14 Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз	11,992,719	9,889,435
«Алматы жылу желілері» АҚ қарызы	-	1,491,922
Басқа дебиторлық қарыз	-	187,367
Минус: құнсыздану резерві	(290,812)	(839,997)
Барлық қаржылық активтер	11,701,907	10,728,727
Басқа дебиторлық қарыз	3,749,485	301,957
Минус: құнсыздану резерві	(3,724,888)	(46,178)
Барлық негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз	11,726,504	10,984,506

Басқа дебиторлық қарыздың құнсыздануына байланысты резервті ұлғайту бизнестің біріктірілуімен түсіндіріледі. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Майкубен Вест» ЖШС-тен 3,683,806 теңге сомасындағы дебиторлық қарыз толығымен құнсызданды. Құнсыздану «Майкубен Вест» ЖШС-тен қарыз мерзімінің өтуіне байланысты.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топтың қаржылай активтері теңгемен көрсетілген. Төменде қаржылық дебиторлық қарыздың құнсыздануына байланысты Топтың резервіндегі өзгерістер көрсетілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>		2014 ж.	2013 ж.
1 қаңтардағы құнсыздану резерві		839,997	4,359,267
Жыл ішінде құрылған құнсыздану резерві	26	57,371	324,416
Тоқтатылған қызмет		(515,056)	-
Жыл ішінде резервті қалпына келтіру		-	(426,696)
Жыл ішінде жойылған үмітсіз дебиторлық қарыз		(91,500)	(3,416,990)
31 желтоқсандағы құнсыздану резерві		290,812	839,997

«САМУҒЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

14 Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз (жалғасы)

Төменде несие сапасы бойынша қаржылық дебиторлық қарыздың талдауы көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж.
Ағымдағы және құнсызданбаған	8,620,901	7,008,665
Барлық ағымдағы және құнсызданбаған	8,620,901	7,008,665
<i>Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған</i>		
- 1 - 30 күнге дейін	1,998,609	2,133,437
- 30 - 90 күнге дейін	989,577	760,488
- 90 - 180 күнге дейін	50,810	91,418
- 180 - 360 күнге дейін	42,010	742,001
Барлық мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған	3,081,006	3,727,344
<i>Барлық жеке құнсызданғандар (жалпы сомасы)</i>		
- 90 күнге дейін	5,235	31,949
- 90 - 180 күнге дейін	61,028	42,615
- 180 - 360 күнге дейін	38,163	343,350
- 360 күннен астам	186,386	422,083
Барлық жеке құнсызданғандар	290,812	839,997
Минус: құнсыздану резерві	(290,812)	(839,997)
Барлығы	11,701,907	10,728,727

15 Басқа қысқа мерзімді активтер

	2014 ж.	2013 ж.
Жедел депозиттер	26,202,745	45,651,277
Салықтар бойынша өтеу мен алдын ала ақша ҚҚС-ы	7,163,496	5,478,032
Пайдаланылуы шектелген ақша	4,257,052	4,827,511
Жеткізушілердің алдын ала ақшасы	2,083,758	1,574,002
Алуға арналған дивидендтер	2,252,360	281,239
Бір-бірімен байланысты тараптарға берілген қарыздар	12,613	3,702,847
Басқалар	466,968	479,328
Барлық басқа қысқа мерзімді активтер	42,438,992	61,994,236

Пайдаланылуы шектелген ақша Қазақстан Даму банкі мен Қытай Даму банкі арасында 4,257,052 мың теңге (2013 жылғы 31 желтоқсан: 4,827,511 мың теңге) сомасында бекітілген несие келісімдеріне сәйкес, электр қуаты сатылымынан алынған және кепілдеме шотында орналасқан ақшадан тұрады. Басшылық аталмыш ақша қарыздар бойынша пайыздарды өтеу үшін ғана емес, операциялық шығындарды жабу үшін де пайдаланылуы мүмкін. Пайдаланылуы шектелген ақша қалдықтары АҚШ долларында көрсетілген..

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

16 Барлық ақша мен олардың эквиваленттері

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж.
Ағымдағы банк шоттарындағы ақша	13,174,465	5,253,000
Жедел депозиттер	7,406,688	9,969,783
Кассадағы ақша	10,902	19,215
Барлық ақша мен олардың эквиваленттері	20,592,055	15,241,998

Жедел депозиттер кем дегенде үш ай ішінде және талап бойынша келісімшарт мерзімі бойынша өтелуі тиіс. Ақша мен олардың эквиваленттері келесі валюталарда ұсынылған.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж.
Теңге	11,511,220	12,621,246
АҚШ доллары	9,022,216	2,536,448
Басқа валюталар	58,619	84,304
Барлық ақша мен олардың эквиваленттері	20,592,055	15,241,998

17 Шығатын топтар санатына жататын ұзақ мерзімді активтер

2014 жылғы 24 шілдеде Директорлар кеңесі ұлттық компанияларды жекешелендіру туралы Үкімет қаулысына сәйкес, бірқатар еншілес компанияны сатылымға бекітті. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, ВКРЭК, ШЭТ, МРЭК, Ақтөбе ЖЭО, ЖГРЭС барлық активтері мен міндеттемелері сатылымға арналған шығу тобына қосылды. Себебі ВКРЭК, ШЭТ, МРЭК, Ақтөбе ЖЭО, ЖГРЭС операциялары жеке маңызды қызмет түрлерін білдіреді, бұл шығу тобы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі тоқтатылған қызмет ретінде көрсетілген (28 ескертпе). Өткен жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілік қайта саналып, ағымдағы жылғы көрсеткішке сәйкес ұсынылды.

Шығатын топ санатына жатқызылған активтердің негізгі санаттары келесі:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Ақтөбе ЖЭО	ВКРЭК	ШЭТ	МРЭК	Барлығы
<i>Сатылымға арналған шығатын топтың активтері</i>					
Негізгі құрал-жабдықтар	8,304,524	11,878,182	123,493	16,597,944	36,904,143
Материалдық емес актив	26,609	203,536	27,070	141,020	398,235
Басқа ұзақ мерзімді активтер	102,135	-	-	15,960	118,095
Кейінге қалдырылған актив	-	-	201,305	-	201,305
Тауар-материалдық қорлар	433,887	347,681	14,990	222,189	1,018,747
Сауда дебиторлық қарыз	570,627	143,895	2,157,411	333,369	3,205,302
Басқа қысқа мерзімді активтер	139,813	79,192	251,516	602,312	1,072,833
Ақша мен олардың эквиваленттері	62,772	306,967	10,734	685,637	1,066,110
Шығатын топтар санатына жатқызылған барлық активтер	9,640,367	12,959,453	2,786,519	18,598,431	43,984,770
Қызметкерлер сыйақылары бойынша міндеттемелер	148,761	116,978	-	63,396	329,135
Қарыздар	-	410,641	857,694	3,591,188	4,859,523
Мерзімі өткен пайда салығы бойынша міндеттемелер	307,757	708,629	-	1,192,372	2,208,758
Басқа міндеттемелер	554,220	978,628	1,254,038	2,569,125	5,356,011
Негізгі қызмет бойынша несие қарызы және басқа несие қарызы	1,250,602	1,965,193	475,254	1,871,103	5,562,152
Шығатын топтың барлық міндеттемелері	2,261,340	4,180,069	2,586,986	9,287,184	18,315,579

17 Шығатын топтар санатына жатқызылған ұзақ мерзімді активтер (жалғасы)

Салыстырмалы мәліметтер «СамрукЭнергоСтройСервис» ЖШС («СЭСС») активтері мен міндеттемелерін білдіреді. СЭСС 2014 жылғы ақпанда 45,500 мың теңгеге сатылды. 2013 жылы Топ (30-ескертпе) сату шығындарын шегергендегі әділ құны мен өткізу төмен тоқтатылған қызмет болып табылатын таза активтерінің, бағалау нәтижесінде шығынды таныды.

18 Капитал

	Эмиссия датасы	Жарияланған және шығарылған акциялар саны	Акция бағасы, теңгемен	Акционерлік капитал, мың теңгемен
Акционерлік капитал				
2013 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық		5,418,513		222,868,957
Алдыңғы эмиссиялардың төленбеген бөлігін төлеу:				
9-шы акциялар эмиссиясы (4 кезең)	22 наурыз 2013	30,000	251,481	7,723,741
10-шы акциялар эмиссиясы	27 наурыз 2013	14,924	235,988	3,353,623
2013 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық		5,463,437		233,946,269
Алдыңғы эмиссиялардың төленбеген бөлігін төлеу:				
11-ші акциялар эмиссиясы	26 наурыз 2014	21,000	1,000,000	21,000,000
12-ші акциялар эмиссиясы	6 қазан 2014	100,000	1,000,000	100,000,000
13-ші акциялар эмиссиясы	1 қыркүйек 2014	1,000	418,117	418,117
2013 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық		5,585,437		355,364,386

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, 5,585,437 шығарылған жай акциялар толығымен төленді (2013 жылғы 31 желтоқсан: 5,463,437 акция). Әр жай акция бір дауыс құқығын береді. Компанияның басымдық акциялары жоқ (35 ескертпе).

	31 желтоқсан 2014 ж.		31 желтоқсан 2013 ж.	
	Самұрық-Қазына	Барлығы	Самұрық-Қазына	Барлығы
Төленген жай акциялар саны	5,585,437	5,585,437	5,463,437	5,463,437
Меншік үлесі	100%	100%	100%	100%
Барлық акционерлік капитал	355,364,386	355,364,386	233,946,269	233,946,269

18 Капитал (жалғасы)

Басқа резервтік капитал

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Кәсіпорындарды біріктіру резерві	Акционермен операция нәтижесі	Басқа жалпы шығын	Барлығы
2012 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	57,519,567	29,102,958	-	86,622,525
Басқа жалпы шығын	-	-	(162,072)	(162,072)
ВКРЭК-ті сатып алу	(74,326)	(7,723,689)	-	(7,797,963)
Активтерді тапсыру	-	(3,353,675)	-	(3,353,675)
2013 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	57,445,241	18,025,646	(162,072)	75,308,815
Басқа жалпы шығын	-	-	(152,764)	(152,764)
Мойнақ ГЭС-тің бақыланбайтын үлесін сатып алуы	(20,162,954)	-	-	(20,162,954)
Самұрық Қазына қарызын бастапқы растау пайдаы (20 ескертпе)	-	18,922,380	-	18,922,380
Самұрық Қазына қарызын бастапқы растау пайдаын жоққа шығару (20 ескертпе)	-	(18,922,380)	-	(18,922,380)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	37,282,287	18,025,646	(314,836)	54,993,097

Кәсіпорындар біріктіру резерві және акционермен операциялар нәтижесі

Кәсіпорындар біріктіру резерві топқа тапсырылған бұрын ортақ бақылауда болған еншілес компаниялардың таза активтерінің теңгерімдік бағасы арасындағы айырмашылықты білдіреді. Ол сондай-ақ тапсыратын тарапта қалыптасқан гудвил сомасы мен төленген сыйақы сомасын білдіреді.

Мойнақ ГЭС-тің бақыланбайтын үлесін сатып алуы.

Топ 2014 жылғы 16 маусымда миноритарлық акционерден 18,350,000 мың теңге сомасына Мойнақ ГЭС-тің бақыланбайтын үлесін сатып алды. Сыйақының әділ бағасы мен бақыланбайтын үлес бағасы арасындағы айырмашылық басқа резервтік капитал құрамында көрсетілді. Бақыланбайтын үлес сатып алынған күні кезең басындағы бақыланбайтын үлес сомасына, яғни 1,284,689 мың теңгеге тең болды. Сондай-ақ, Топ үлестері жалпы шығын бойынша 1 қаңтар – 16 маусым кезеңінде 3,097,643 мың теңге сомасындағы бақыланбайтын үлеске жатты.

2014 жылғы 29 сәуірде Топ жай акция үшін 1,489.78 теңге көлемінде дивидендтер төлегені туралы жариялады (2013 ж.: 519.27 теңге). Дивидендтер 2014 жылғы 31 шілдеде толығымен төленді.

19 Қызметкерлерді мадақтау бойынша міндеттемелер

Қызметкерлерді мадақтау бойыншы міндеттемелер Топ компаниялары қол қойған ұжымдық келісімшарттарда көрсетілген шарттарға сәйкес ұсынылған.

Төменде қызметкерлерді мадақтау бойынша міндеттемелердің өзгерістері келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж.
1 қаңтардағы жағдай бойынша, кейбір сыйақылар бойынша келтірілген міндеттемелер бағасы	1,340,246	1,010,465
Өзекті шығындар	98,389	257,004
Келтірілген бағадағы дисконтты жоққа шығару	48,916	60,316
Шығатын топ міндеттемелері	(329,135)	-
Ағымдағы қызметтер бағасы	29,095	97,575
Төленген сыйақы	(84,868)	(85,112)
31 желтоқсандағы жағдай бойынша, кейбір сыйақылар бойынша келтірілген міндеттемелер бағасы	1,102,643	1,340,246

Төменде қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі сомалар көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж.
Қызметкерлер сыйақылары бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер бөлігі	69,518	82,624
Қызметкерлер сыйақылары бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер бөлігі	1,033,125	1,257,622
Барлығы	1,102,643	1,340,246

Төменде келесі кезеңдегі Топтың пайдаы мен шығынындағы сомалар көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2013 ж.	2013 ж.
Өзекті шығындар	98,389	257,004
Келтерілген бағадағы дисконтты жоққа шығару	48,916	60,316
Ағымдағы қызметтер бағасы	29,095	97,575
Кезеңде пайда пен шығындағы шығыстар	176,400	414,895

Өзекті шығындар мен ағымдағы қызметтер бағасы жалпы және әкімшілік шығындар құрамындағы кезеңде Топтың пайдаы немесе шығынына қосылды.

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсанда және 2013 жылғы 31 желтоқсанда пайдаланылған негізгі өзекті ұсыныстар ұсынылған:

	2014 ж.	2013 ж.
Дисконт ставкасы	5.86%-6.78%	5.33%-5.77%
Ең төменгі еңбекақы мен айлық есептік көрсеткіштің жыл сайынғы өсімі	6%-8%	6%-8%
Кадрлар ағымының орташа нормасы		
- әкімшілік-басқару ұжымы	5.32%-14.65%	13.97%-20.13%
- өндірістік ұжым	9.18%-9.59%	9.18%-9.59%

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

20 Несиелер

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Ұзақ мерзімді бөлігі		
Мерзімді банк несиелері	59,749,620	54,876,102
Самұрық Қазына	127,617,869	28,367,143
Тұтынушылар несиелері	2,062,539	2,748,737
Облигациялар	90,896,278	79,753,966
Вексельдер	-	363,575
Барлық несиелер – ұзақ мерзімді бөлігі	280,326,306	166,109,523
Қысқа мерзімді бөлігі		
Мерзімді банк несиелері	31,431,352	7,070,732
Облигациялар	3,221,065	886,288
Самұрық Қазына	3,199,590	2,525,404
Тұтынушылар несиелері	582,991	815,491
Вексельдер	405,234	-
Барлық несиелер – қысқа мерзімді бөлігі	38,840,232	11,297,915
Барлық қнесиелер	319,166,538	177,407,438
Төменде Топ компаниялары шеңберінде несиелердің теңгерімдік бағасы келтірілген:		
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
<i>Самұрық-Энерго</i>		
Самұрық-Қазына	130,817,459	30,804,906
АТФ банк	8,235,581	-
Еурооблигациялар	93,966,800	79,552,885
Қорытынды Самұрық-Энерго	233,019,840	110,357,791
<i>АЖК</i>		
Тұтынушылар несиелері	2,645,530	2,782,569
Төленетен вексельдер	405,234	363,575
Қорытынды АЖК	3,050,764	3,146,144
<i>Мойнақ ГЭС-і</i>		
Қытай мемлекеттік даму банкі	32,802,578	28,838,359
Қазақстан Даму банкі	17,691,141	17,663,395
Қорытынды Мойнақ ГЭС	50,493,719	46,501,754
<i>МРЭК</i>		
Шығарылған облигациялар	-	864,532
Тұтынушылар несиелері	-	781,660
Қорытынды МРЭК	-	1,646,192

20 Несиелер (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
<i>Алматы электр стансалары</i>		
Қазақстан ВТБ банкі	2,126,007	3,015,760
ҚазИнвестБанк	1,320,842	2,515,801
Халық банкі	2,655,542	-
Ситибанк Қазақстан	-	690,000
Қорытынды Алматы электр стансалары	6,102,391	6,221,561
<i>АлматыЭнергоСбыт</i>		
Шығарылған облигациялар	150,543	310,477
Альфа Банк	560,677	-
Қорытынды АлматыЭнергоСбыт	711,220	310,477
<i>ПВЭС</i>		
Евразия Даму банкі	12,670,341	9,223,519
Қорытынды ПВЭС	12,670,341	9,223,519
<i>ГРЭС-1</i>		
Сбербанк	13,118,263	
Қорытынды ГРЭС 1	13,118,263	
Барлық несиелер	319,166,538	177,407,438

Төменде қарыздардың теңгерімдік және әділ бағасы келтірілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Теңгерімдік баға		Әділ бағасы	
	2014 ж.	2013 ж.	2014 ж.	2013 ж.
Облигациялар	94,117,343	80,640,254	91,045,657	80,640,253
Тұтынушылар қарыздары	2,645,530	3,564,228	3,407,549	4,821,746
Жедел банк қарыздары	91,180,972	61,946,834	91,180,972	61,946,834
Төлем вексельдері	405,234	363,575	429,331	382,559
Самұрық Қазына қарызы	130,817,459	30,892,547	128,629,627	30,892,547
Барлық несиелер	319,166,538	177,407,438	314,693,136	178,683,939

Самұрық-Энерго

Самұрық-Қазына

2010 жылғы 17 наурызда Топ самұрық-Қазынамен 48,200,000 мың теңге сомасында несие келісіміне қол қойды. Оның мақсаты Forum Muidet-ден 50% үлесті сатып алу нәтижесінде қарызды қайта қаржыландыру. Қарыз жылына 1.2% көлеміндегі пайыздық ставкамен, өтеу мерзімі 2029 жылғы 15 қыркүйекке дейін берілді. Негізгі сома жыл сайынғы тең төлеммен өтелуі тиіс, ал пайыздар қарыз алынғаннан кейін келесі есептік жылдан бастап жарты жылдық төлемдермен төленеді.

2011 жылғы 14 қаңтарда Топ Самұрық-Қазынамен 7,000,000 мың теңге сомасында несие келісіміне қол қойды. Оның мақсаты АЖК компаниясы шағын стансасының құрылысын қаржыландыру. Қарыз жылына 2% көлеміндегі пайыздық ставкамен, өтеу мерзімі 2015 жылғы 25 қаңтарға дейін берілді. Негізгі сома мерзім соңында, ал пайыздар жарты жылдық төлемдермен төленуі тиіс.

20 Несиелер (жалғасы)

2014 жылғы 16 қаңтарда Топ Самұрық-Қазынамен 200,000,000 мың теңге сомасында несие келісімен қол қойды. Оның мақсаты ЭГРЭС-1-дің қалған үлесін сатып алу. Негізгі сома 2028 жылдың 1 желтоқсанына дейін төленуі тиіс, ал пайыздар 7.8% ставкасымен жарты жылдық төлемдермен төленеді. Қарыз алынған күні нарықтық ставка жылына 9.5% құрады. Топ 18,922,380 мың теңге сомасындағы қарызды бастапқы растау пайдаын мойындады. Тек басқа капитал құрамында пайда салығы әсері алып тасталды, себебі басшылық қарызды нарықтық ставкадан төмен ставка бойынша беру кезінде Самұрық Қазына Компания акционері ретінде әрекет етті деген пікірде. Алынған қарыздың бастапқы растау пайдаы алынған қарыздың нақты бағасы мен оның әділ бағасы арасындағы растау күніндегі айырмашылығы ретінде көрсетілді.

2014 жылғы 3 қазанда несие келісімі №369 несие келісімшартына толықтырудың енгізілуіне сәйкес келесідей біршама өзгерді:

- 100,000,000 мың теңге көлеміндегі негізгі қарыз сомасы Топ акцияларына айналдырылды
- Негізгі қарыздың қалған сомасы бойынша пайыздық ставка жылына 9% дейін ұлғайтылды, бұл нарықтық пайыздық ставкаға сәйкес келеді.

Осылайша, Топ Самұрық-Қазына қарызын бастапқы растау пайдаын жоққа шығарды (18 ескертпе).

Облигациялар

2012 жылғы 7 қыркүйектегі және 2012 жылғы 6 желтоқсандағы Директорлар кеңесінің шешімі негізінде Еурооблигациялардың алғашқы эмиссиясының келесі параметрлері бекітілді:

- Эмиссиялар көлемі - 500,000,000 АҚШ доллары;
- Эмиссия формасы – S ережесіне сәйкес;
- 5 жылдан кейін төленетін вексельдер.

Купондық пайыздық ставка жылына 3.75% деңгейінде тіркелді (тиімді ставка 3.85%). Шыарылатын облигациялар саны мен формасы: қамтамасыз етілмейтін 500,000 (бес жүз мың) облигациялар. Бір облигацияның нақты бағасы 1,000 (бір мың) АҚШ долларын құрайды. Эмиссия 2012 жылғы 20 желтоқсанда Ирландия қор биржасында ISIN-XS0868359166 нөмірімен тіркелді. 2012 жылғы 19 желтоқсанда Қазақстан қор биржасы «Самұрық-Энерго» АҚ-ты ISIN-XS0868359166 нөмірімен «рейтингтік бағасы бар бағалы қарыз қағаздары» санатының ресми тізіліміне қосты. Топ 500,000 АҚШ доллары көлеміндегі еурооблигациялардың толық сомасын шығарып, орналастырды.

2013 жылдың бірінші жартысында Топ Қазақстан қор биржасына 2015 жылғы қарашада төленетін жалпы 2,956,595 мың теңге сомасындағы облигацияларды орналастырды. Купондық пайыздық ставка жылына 6% құрады.

2014 жылғы 11 ақпанда Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі теңге бағамын қолдауды тоқтатып, валюталық интервенцияларды төмендету туралы шешім қабылдады. Нәтижесінде теңгенің айырбастау бағамы 214 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 155.56 теңгеден 182.35 теңгеге дейін құлдырады. Топ бағам айырмашылығы бойынша 14,370,000 мың теңге сомасында шығынға батты.

АТФ банк

2014 жылғы 13 қазан және 14 қарашада Топ АТФ банкпен жалпыға арналған несие келісімін бекітті. Пайыз айыз сайын төленеді және жылына 9% құрайды.

АЖК**Төленетін вексельдер**

2015 жылғы 1 тамызда Топ Паурфин Холдинг Инвестмент Б.В. (бұдан әрі «Паурфин») үшін 450,358 мың теңге сомасындағы ұзақ мерзімді вексельді шығарды және 1,200 көлеміндегі негізгі қарыздың бір бөлігін төледі. Вексель пайызсыз болып табылады және 2015 жылғы 1 тамызда төленуі тиіс. Вексельдің әділ бағасы растау күнінде жылына 11.5% дисконт ставкасы пайдаланыла отырып, анықталды. Пайыз ай сайын төленеді.

20 Несиелер (жалғасы)

Тұтынушылар несиелері

2007 жылғы 21 ақпандағы Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешіміне сәйкес, Топ тұтынушылардан электр желілері құрылысы мен электр желілерін қосуға арналған инфрақұрылымды қайта құру үшін қарыздар алды. Аталмыш қарыздардың пайыздары жоқ және қандай да бір кепілмен қамтамасыз етілмеген. Топ алған тұтынушылар қарыздары тең үлестермен 20 жыл бойы өтеледі.

Тұтынушылар қарыздары бастапқыда олардың әділ бағасы бойынша дисконтталған ақша ағымы әдісінің көмегімен басымдық нарықтық пайыздық ставканы пайдалана отырып расталады; олар одан кейін амортизациялық баға бойынша көрінеді. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы қосымша қуат қосу бойынша тұтынушылар қарыздарының сомасы 2,645,530 мың теңгені құрады (31 желтоқсан 2012ж.: 2,808,151 мың теңге). Алынған қаржы мен олардың әділ бағасының арасындағы айырмашылық алдағы кезеңдердегі табыстар ретінде расталады. 2014 жылғы 31 желтоқсанда алдағы кезеңдердегі табыстар сомасы 3,284,331 мың теңгені құрады (2012 жылғы 31 желтоқсан: 3,793,578 мың теңге). Алдағы кезеңдердегі табыстар кейіннен Негізгі құрал-жабдықтарның пайдалы қызметі мерзімі кезінде пайда пен шығында расталады. 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір жыл ішінде алдағы кезеңдердегі табыстардың амортизациясы 379,358 мың теңгені құрады (2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл: 438,723 мың теңге).

2008 жылғы 29 желтоқсандағы № 116-IV Қазақстан Республикасының «Тәуелсіз салалық реттеушілер қызметі мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулары енгізу туралы» Заңына сәйкес, тұтынушылардың қосымша қуаттар қосқаны үшін келтірілген шығындарды өтеуі, электр және жылу қуатын өтеу міндеттерін жоққа шығаратын 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген «Электр энергетикасы туралы» Заңға өзгерістер енгізілді.

Алматы электр стансалары

Қазақстан Ситибанк

Топ 2012 жылғы 5 қазанда Қазақстан Ситибанкпен қысқа мерзімді жалпыға ортақ несие келісіміне қол қойды. Несие келісіміне сәйкес, Алматы электр стансалары жалпы өтелмеген қарыз сомасы 690,000 мың теңгеден артаған жағдайда қарыз алады. Пайыздар ай сайын, жылына 5.55% ставкасымен төленеді. Әр транш үш ай ішінде төленуі керек және сыйақы ай сайын төленеді. 2014 жылғы сәуірде қарыз толығымен өтелді.

Қазинвестбанк

Топ 2011 жылғы 14 қарашада Қазинвестбанкпен қысқа мерзімді келісім бекітті. Келісімге сәйкес, Компания несие желісінің сомасы 2,500,000 мың теңгені құрады. Пайыздық ставка жылына 8.5% құрайды. Әр қарыздың өтелу мерзімі 90 күнді құрайды. Қарыз «Алматы жылу желілері» ЖШС-пен алдағы келісімшарттардың ақшасымен қамтамасыз етілген. Компания 2014 жыл ішінде қарыздар бойынша 2,500,000 мың теңге сомасындағы берешекті өтеп, 1,310,964 мың теңге сомасында қарыз алды.

Қазақстан ВТБ банкі

Компания 2011 жылғы 30 қыркүйекте «Қазақстан ВТБ банкі» ЕБ АҚ-пен несие желісін ашу туралы келісім бекітті. Оның мақсаты алдында келтірілген инвестициялық шығындарды өтеу және аккредитивтер бойынша жағдайларды қалыптастыру.

Аталмыш несие желісі бойынша, 2016 жылғы 30 қыркүйекке дейінгі мерзімде өтелуі тиіс жалпы сомасы 3,992,490 мың теңге сомасында 4 қарыз берілді. Сыйақы ставкасы жылына 9% құрады. 2012 жылғы 15 маусымнан бастап сыйақы ставкасы жылына 8% дейін төмендеді. Негізгі қарыз өтелу кестесіне сәйкес, акцессорлық келісімшарт шарттарымен қарастырылған жарты жылдық төлемдерімен жүзеге асуда. Сыйақы төлемі ай сайын жүзеге асады. Аталмыш несие желісі 30,000 мың теңге көлеміндегі ақша кепілімен қамтамасыз етіледі. Олар «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-пен келісімшарт бойынша алдағы уақыттағы Компанияның банк шотындағылар және түсетіндер саналады. Компания 2014 жыл ішінде 887,220 мың теңге сомасындағы қарыздар бойынша берешекті өтеді.

20 Несиелер (жалғасы)*Халық банкі*

Компания 2014 жылғы 26 қарашада 36 ай мерзімге «Қазақстан Халық банкі» АҚ-пен несие желісін беру туралы келісім бекітті. Компанияның аталмыш несие келісімі бойынша Компанияның төленбеген қарыздарының жалпы сомасы 4,000,000 мың теңгеден аспаған жағдайда қарыздар ұсынылады. Қарыз айналымдағы қаржыны толтыру мақсатында берілді. Сыйақы ставкасы жылына 9% құрайды. Негізгі берешек әр қарыз мерзімінің соңында төленеді. Траншты өтеу мерзімі 6 айды құрайды. Сыйақы ай сайынғы негізде төленеді. Аталмыш қарыз бойынша қамтамасыз ету «Алматыэнергосбыт» ЖШС-пен келісімшарт бойынша болашақта түсетін ақша саналады. Компания 2014 жыл ішінде 2,638,215 мың теңге сомасында қарыз алды.

*Мойнақ ГЭС-і**Қазақстан Даму банкі*

Компания 2005 жылғы 14 мамырда және 2008 жылғы 16 қаңтарда Қазақстан Даму банкі АҚ-тан екі траншпен қарыз алды. Ол 25,000,000 және 26,058,000 АҚШ доллары сомасындағы қаржыны сәйкесінше жылына 1.15*6MLIBOR+1.15% және 8% пайыздық ставкасымен алды. Қарыз 20 жыл мерзімге берілді. Топ 2012 жылғы 6 желтоқсанда қосымша келісімге қол қойды, оған сәйкес пайыздық ставка өтелмеген 1,563,053 АҚШ доллары сомасындағы қаржыға қатысты 8%-дан 7.55%-ға дейін төмендеді.

Компания 2011 жылғы 17 шілдеде Қазақстан Даму банкі АҚ-пен жылына 12% ставкамен 12,285,000 мың теңге сомасындағы үшінші траншты беру туралы келісімшартқа қол қойды. Қарыз 17 жыл мерзімге берілді. Топ 2012 жылғы 6 желтоқсанда қосымша келісімге қол қойды, оған сәйкес пайыздық ставка өтелмеген 5,039,547 мың теңге сомасына қатысты 12%-дан 7.55%-ға дейін төмендеді. Компания 2013 жыл бойы 1,784,632 мың теңге көлемінде қосымша қарыз алды.

Банк қарыздары келесі қаржымен қамтамасыз етілген:

- Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 25,000,000 АҚШ доллары сомасындағы мемлекеттік кепілдемесі. Екінші деңгейдегі банктің қарсы кепілдемесінің сомасы 404,726 мың теңге.
- 492,961 мың теңге сомасындағы аяқталмаған құрылыс (2012ж.: 1,293,563 мың теңге), сондай-ақ алдағы кезеңдердің капиталданған шығындары.
- Теңгерімдік бағасы 3,121,585 мың теңге сомасын құрайтын Негізгі құрал-жабдықтар (2012ж.: 5,140,259 мың теңге).
- Алдағы уақытта электр қуатын сатудан түсетін төлемдердің 20%-ы.
- 12,285,000 мың теңге сомасындағы Самұрық-Қазынананың корпоративтік кепілдемесі.

Қытай Мемлекеттік даму банкі

Компания 2006 жылғы 14 маусымда Қытай Мемлекеттік даму банкінде 200,000,000 АҚШ доллар сомасында, 6MLIBOR+1.2% ставкасымен несие желісін ашты. Несие 20 жылға берілді. Компания 196,337,143 АҚШ доллары сомасындағы аталмыш несие 2006-2012 жж аралығындағы кезеңде ГЭС құрылысы үшін пайдаланды, ал 3,662,857 АҚШ доллары көлеміндегі қалған сома пайдаланылмайды. Несие келесі қаржымен қамтамасыз етілген:

- Самұрық-Қазынананың 50,000,000 АҚШ доллары сомасындағы корпоративтік кепілдемесі
- Төлемдердің 80% алдағы уақытта электр қуатын сатудан түседі

*АлматыЭнергоСбыт**Шығарылған облигациялар*

Компания 2013 жылы 10,659 мың дана көлемінде облигациялар орналастырды. Компания 2014 жылы 150,194 мың дана көлемінде облигацияларды мерзімінен бұрын сатып алды, жаңалары орналасқан жоқ. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, айналымда 139,867 мың облигация жүр, олардың нақты бағасы жылына 15 пайыз бекітілген ставкасымен 1 теңгені құрайды. 2015 жылы Компания облигацияларды толығымен сатып алу жоспарланып отыр.

20 Несиелер (жалғасы)**ПВЭС***Евразиялық Даму банкі*

Компания 2013 жылы «Еуразиялық Даму банкі» АҚ-пен 10,170,460 мың теңге сомасындағы несие келісімін бекітті. Пайыздық ставка жылына 7.5% құрайды. Қарыз 10 жыл мерзімге берілді. Компания қарыз ақшаны бірінші жел электр стансасының құрылысын қаржыландыру үшін пайдаланды.

ГРЭС-1*Сбербанк*

Компания 2014 жылдың ішінде «Сбербанк» ЕБ АҚ-пен жалпыға арналған несие келісіміне қол қойды. Пайыздық ставка жылына 10% құрайды және ай сайын төленуі керек.

Төменде Топ қарыздарын өтеу мерзімдері көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Қарыздарды өтеу мерзімі		
- 1 жылдан аспайды	38,840,826	11,297,914
- 2-5 жыл аралығында	133,284,018	93,241,548
- 5 жылдан асады	147,041,694	72,867,976
Барлық қарыздар	319,166,538	177,407,438

Топ қарыздары келесі валюталармен берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Қарыздар:		
- теңге	187,148,721	64,812,619
- АҚШ доллары	132,017,817	112,594,819
Барлық қарыздар	319,166,538	177,407,438

Топ 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде пайыздық ставкаларының өзгеру тәуекелдері немесе шетелдік валютадағы өз міндеттемелерімен байланысты тәуекелдерді хеджирлеу бойынша келісімдерді бекіткен жоқ және хеджирлеу есебін қолданбайды.

21 Басқа ұзақ мерзімді міндеттемелер

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Алдағы кезеңдегі табыстар		
- АЖК	3,284,331	3,793,578
- МРЭК	-	1,664,159
Мойнақ ГЭС-інің құрылысы бойынша несие қарызы	2,096,507	-
Негізгі қызмет бойынша несие қарызы	770,416	912,182
Еншілес кәсіпорындардың басым акциялары бойынша міндеттемелер	309,014	44,000
Басқалар	40,355	387,916
Барлық басқа ұзақ мерзімді міндеттемелер	6,500,623	6,801,835

21 Басқа ұзақ мерзімді міндеттемелер (жалғасы)

Алдағы кезеңдердегі табыстар бастапқы растауда электр желілері мен инфрақұрылым (21 ескертпе) және олардың әділ бағасын қайта құру немесе электр желілеріне қосу үшін электр желілері мен инфрақұрылым құрылысына АЖК және МРЭК тұтынушылары мен қарыздардың нақты бағасы арасындағы айырмашылықты білдіреді. Алдағы кезеңдердегі табыстар кейіннен Негізгі құрал-жабдықтарның пайдалы қызметі кезінде пайда және шығында расталады.

Төменде алдағы кезеңдердегі табыстардың өзгерістері келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	АЖК	МРЭК	Барлығы
2013 жылғы 1 қаңтардағы теңгерімдік баға	4,815,050	1,731,288	6,546,338
Алдағы кезеңдердегі табыстарға жатқызылған тұтынушылар қарыздарының теңгерімдік бағасын өзгерту	(582,749)	-	(582,749)
Табысты растау	(438,723)	(67,129)	(505,852)
2013 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	3,793,578	1,664,159	5,457,737
2014 жылғы 1 қаңтардағы теңгерімдік баға	3,793,578	1,664,159	5,457,737
Шығу тобындағы реклассификация	-	(1,664,159)	(1,664,159)
Алдағы кезеңдердегі табыстарға жатқызылған тұтынушылар қарыздарының теңгерімдік бағасын өзгерту	(129,889)	-	(129,889)
Табысты растау	(379,358)	-	(379,358)
2014 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	3,284,331	-	3,284,331

22 Негізгі қызмет бойынша несие қарызы және басқа несие қарызы

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Негізгі қызмет бойынша несие қарызы	19,027,548	13,026,360
Алматы қаласы әкімдігі алдындағы қарыз	6,841,513	7,724,672
Дивиденттер бойынша қарыз	620,970	657,609
Басқа қаржылық несие қарызы	1,245,002	381,434
Барлық қаржылық несие қарызы	27,735,033	21,790,075
Сатып алушылар мен тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлемдер	5,167,532	5,269,133
Еңбекақы бойынша қарыз	911,741	1,075,607
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша аударылған резервтер	976,899	1,126,461
Басқа несие қарызы	1,447,972	507,103
Негізгі қызмет бойынша барлық несие қарызы және басқа несие қарызы	36,239,177	29,768,379

23 Табыс

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж. (Қайта есептелген)*
Электр қуатын сату	156,408,609	79,288,994
Жылу қуатын сату	16,565,640	12,563,893
Электр қуатын беру	1,062,656	1,121,523
Инвестициялық меншікті жалға беру пайдаы	2,050,282	1,883,937
Химиялық суды сату	1,791,858	955,130
Басқалар	205,883	106,220
Барлық табыс	178,084,928	95,919,697

24 Сатылымдардың өзіндік құны

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж. (Қайта есептелген)*
Отын	32,38,729	18,506,328
Негізгі ақшаның тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы	25,303,086	10,273,193
Еңбекақы мен онымен байланысты шығындарды төлеу	17,977,544	14,621,424
Сатып алынған электр қуатының бағасы	14,272,216	11,850,779
Электр қуатын беру қызметтері мен басқа қызметтер	7,885,802	5,817,208
Жөндеу және ұстау	7,074,301	4,903,295
Пайда салығынан басқа салықтар	5,101,029	2,041,870
Сумен қамтамасыз ету	3,941,448	1,984,281
Материалдар	1,756,227	601,738
Ұйымдар қызметтері	1,718,242	81,386
Күзет қызметтері	754,274	900,316
Жалдау шығындары	155,092	145,403
Желілердегі шығындар	211,876	208,628
Ликвидті емес тауар-материалдық қорлар бойынша резервтерді қалпына келтіру	862,654	(278,564)
Басқалар	1,595,721	2,537,972
Барлық сатылымдардың өзіндік құны	120,997,240	74,195,257

25 Басқа табыстар, таза

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Ескерт.	2014 ж.	2013 ж. (Қайта есептелген)*
Бұрынғы үлесті артық бағалау пайдаы	32	56,682,576	-
Сот дауларының пайдаы		-	1,198,832
Қосымша қуаттарды қосу табыстары		379,358	438,723
Тауар-материалдық қорларды сату табыстары		749,716	180,792
Міндеттеме жою табыстары		8,838	309,310
Басқа операциялық табыстар		808,324	467,280
Барлық басқа табыстар		58,628,812	2,594,937
Негізгі құрал-жабдықтарның құнсыздануы	4	(2,785,109)	-
Негізгі құрал-жабдықтарның шығуынан келген шығын		(373,095)	(121,225)
Басқа операциялық шығындар		(710,845)	(78,889)
Барлық басқа шығындар		(3,869,049)	(200,114)
Барлық басқа табыстар мен шығындар		54,759,763	2,394,823

«САМУҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2014 ж.

26 Ортақ және әкімшілік шығындар

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж. (Қайта есептелген) *
Еңбекақы мен онымен байланысты шығындарды төлеу	5,009,489	4,244,250
Негізгі ақшаның тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы	1,102,038	328,660
Консультациялық және басқа кәсіби қызметтер	851,422	991,662
Дотациялар мен әлеуметтік қамтамасыз ету	820,480	580,832
Жалдау шығындары	544,544	445,400
Мемлекеттік баж салықтары	351,297	63,293
Иссапар және өкілдік шығындар	234,286	226,830
Материалдар	231,633	110,407
Жөндеу шығындары	143,647	104,700
Банк жиындары	129,936	140,859
Байланыс шығыны	92,623	119,602
Сақтандыру	20,257	39,760
Күзет шығыны	169,612	49,832
Көлік шығыны	107,868	45,780
Пайда салығынан басқа салықтар	41,143	382,717
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз, басқа дебиторлық қарыз бен басқа қысқа мерзімді активтердің құнсыздануына резервтерді есептеу/(Қалпына келтіру)	57,371	(460,743)
Басқалар	1,379,766	833,164
Барлық ортақ және әкімшілік шығындар	11,287,412	8,247,005

27 Қаржылық табыстар

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж. (Қайта есептелген) *
Бағам айырмашылығының табысы	5,027,606	-
Банк депозиттері бойынша пайыздық табыстар	3,230,471	3,106,257
Облигациялар бойынша пайыздық табыстар	182,178	-
Басқалар	225,032	187,838
Барлық қаржылық табыстар	8,665,287	3,294,095

28 Қаржылық шығындар

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж. (Қайта есептелген) *
Қарыздар сыйақылары бойынша шығындар	20,647,694	5,455,780
Бағам айырмашылығының шығыны	-	969,936
Еншілес компаниялардың басым акциялары бойынша дивидендтер	141,107	112,761
Келтірілген бағаның дисконтын жоққа шығару:		
- акционерлер қарыздары мен қаржылық көмегі	2,132,928	1,658,634
- төленетін вексель	41,659	22,534
- қызметкерлерді мадақтау бойынша міндеттемелер	48,916	37,000
- күл жинақтауыштарды қалпына келтіру резерві	32,850	27,140
- тұтынушылар қарыздары	340,415	523,848
- шығарылған облигациялар	659	41,518
Басқалар	180,951	42,322
Барлық қажылық шығындар	23,567,179	8,891,473

* - Салыстырмалы ақпарат тоқтатылған операциялар (Ескерту 30) нәтижелерін көрсету үшін түзетілген болатын.

29 Салықтар

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж. (Қайта есептелген)*
Ағымдағы пайда салығы бойынша шығындар	5,521,232	1,219,397
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша шығындар	4,539,825	2,798,336
Барлық пайда салығы бойынша шығындар	10,061,057	4,017,733

Төменде салық бойынша шығынның теориялық және факт түріндегі шығынның салыстыруы көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж. (Қайта есептелген)*
Салық салынғанға дейінгі ХҚЕС бойынша пайда	20,425,059	40,370,755
Қолданыстағы орташа ставка 20% (2013.: 20%) бойынша пайда салығына байланысты теориялық шығын	5,042,453	7,694,666
Түзетулер төменде:		
Бұрын болған үлесті қайта бағалаудан түскен кіріс	15,175,027	-
Гудвилдың құнсыздануы	(11,336,515)	-
Permanent difference on loan extinguishment	100,218	-
Пайда салығы салынбайтын бірлескен кәсіпорындар пайдасының үлесі	(2,591,515)	(6,028,819)
Алынбайтын шығындар	813,529	388,473
Салық салынбайтын пайда	-	(79,448)
Өткен жылдардағы пайда салығын түзету	344,544	-
Төлейтін «көздің» пайда салығы	372,842	293,618
Инвестициялық келісімшарт аяқталысымен расталатын уақытша айырмашылықтар	730,648	860,475
Мерзімі шегерілген пайда салығы бойынша расталмаған активтердің өзгерістері	1,409,827	888,768
Барлық пайда салығы бойынша шығындар	10,061,057	4,017,733

29 Салықтар (жалғасы)

ХҚЕС пен Қазақстан Республикасы салық заңнамасы арасындағы айырмашылықтар бухгалтерлік есеп пен олардың салық базасындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік бағасы арасындағы уақыт айырмашылықтарының қалыптасуына әкеледі. Уақыт айырмашылықтары өзгерістерінің салықтық ықпалы төменде салық ставкаларына сәйкес көрсетілген, олар уақыт айырмашылықтарын қалпына келтіру кезеңінде қолданылмақ.

	1 қаңтар 2014 ж.	Бизнесті біріктіру	Табыстар мен шығындар шотына жатқы- зылды	Тоқтатылған қызмет	31 желтоқсан 2014 ж.
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>					
Алынып тасталатын уақыт айырмашылықтарының салық әсері					
Кейінге қалдырылған салық шығындары	7,130,690		(189,149)	-	6,941,541
Қызметкерлерді мадақтау бойынша міндеттемелер	-	23,643	95,101	(68,547)	50,196
Негізгі қызмет бойынша несие қарызы және басқа несие қарызы	(1,989)	-	1,989	-	-
Алтын қорларын қалпына келтіру резерві	101,650	148,753	(9,769)	-	240,634
Тауар-материалдық қорлар	176,813	51,917	180,043	(30,965)	377,808
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз	177,235	62,247	20,951	(202,271)	58,162
Пайда салығынан басқа салықтар	53,266	-	17,158	(2,104)	68,319
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	67,402	-	246,492	(96,530)	217,364
Басқалар	61,302	-	(60,964)	(5,405)	(5,067)
Кейінге шегерілген пайда салығы бойынша жалпы активтер	7,766,369	286,560	301,851	(405,821)	7,948,958
Кейінге шегерілген пайда салығы бойынша расталмаған активтер	(1,414,685)	-	(1,274,608)	-	(2,689,293)
Кейінге шегерілген пайда салығы бойынша міндеттемелері бар есеп минусы	(6,351,684)	(286,560)	972,757	405,821	(5,259,665)
Кейінге шегерілген пайда салығы бойынша расталған активтер	-	-	-	-	-
Салық салынатын уақыт айырмашылықтарының салық әсері					
Негізгі құрал-жабдықтар	(13,104,580)	(64,694,230)	(4,151,411)	2,507,418	(79,442,803)
Қарыздар	(3,673,740)	-	342,433	225,264	(3,106,043)
Басқалар	332,831	-	(13,425)	(319,406)	-
Кейінге шегерілген пайда салығы бойынша жалпы міндеттемелер	(16,445,490)	(64,694,230)	(3,822,403)	2,413,276	(82,548,847)
Кейінге шегерілген пайда салығы бойынша активтері бар есеп минусы	(6,351,684)	(286,560)	972,757	405,821	(5,259,665)
Кейінге шегерілген пайда салығы бойынша расталған міндеттемелер	(10,093,806)	(64,407,670)	(4,795,160)	2,007,454	(77,289,181)
Әрекеттегі қызмет	-	-	(4,539,825)	-	-
Тоқтатылған қызмет	-	-	(255,335)	-	-

29 Салықтар (жалғасы)

	1 қаңтар 2013 ж.	Табыстар мен шығындар шотына жатқызылды	31 желтоқсан 2013 ж.
<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>			
Алынып тасталатын уақыт айырмашылықтарының салық әсері			
Кейінге қалдырылған салық шығындары	5,684,833	1,177,808	7,130,690
Қызметкерлерді мадақтау бойынша міндеттемелер	163,150	104,899	-
Негізгі қызмет бойынша несие қарызы және басқа несие қарызы	42,017	(44,006)	(1,989)
Алтын қорларын қалпына келтіру резерві	76,746	24,904	101,650
Тауар-материалдық қорлар	208,921	(32,108)	176,813
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз	74,391	102,844	177,235
Пайда салығынан басқа салықтар	5,496	47,770	53,266
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	95,095	(27,693)	67,402
Басқалар	43,130	18,172	61,302
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша жалпы активтер	6,393,779	1,372,592	7,766,369
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша расталмаған активтер			
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша міндеттемелер есебінің минусы	(525,917)	(888,768)	(1,414,685)
	(5,867,862)	(483,824)	(6,351,684)
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша расталған активтер	-	-	-
Салық салынатын уақыт айырмашылықтарының салықтық әсері			
Негізгі құрал-жабдықтар	(9,052,492)	(4,052,088)	(13,104,580)
Қарыздар	(4,076,275)	402,535	(3,673,740)
Басқалар	346,255	(13,426)	332,831
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша жалпы міндеттемелер	(12,782,512)	(3,662,980)	(16,445,490)
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша активтер есебінің минусы	5,867,862	(483,824)	(6,351,684)
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша расталған міндеттемелер	(6,914,650)	(3,179,156)	(10,093,806)
Өрекеттегі қызмет		2,798,336	
Тоқтатылған қызмет	-	380,820	-

Топ бірлескен кәсіпорындар инвестициялармен байланысты уақыт айырмашылықтарына қатысты 2,591,515 мың теңге (2013 ж.: 6,028,819 мың теңге) сомасындағы кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін растаған жоқ. Себебі Топ осы уақыт айырмашылықтары өзгерістерінің мерзімдерін бақылау мүмкіндігіне ие және оларды жақындағы уақытта қайта қарастыруды жоспарламайды.

Топтың ағымдағы құрылымы шеңберінде Топтың түрлі компанияларының салық шығындары мен ағымдағы салық активтері Топтың басқа компанияларының ағымдағы салық міндеттемелері мен салық табыстарымен есептелмейді, және сәйкесінше салықтар шоғырландырылған салық шығыны болғанда да есептелуі мүмкін. Сондықтан, кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша активтер мен міндеттемелер есептеледі, тек олар бір салық салынатын компанияға тиесілі болуы тиіс.

29 Салықтар (жалғасы)

Топтың 6,941,541 мың теңге (2013 ж.: 7,130,690 мың теңге) сомасында алдағы кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық шығындарына қатысты расталмаған әлеуетті кейінге қалдырылған салық активтері бар. Төменде алдағы кезеңдерге салық шығындарын ауыстыру мерзімінің өту даталары көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж.
Кейінге қалдырылған салық шығындары, олардың шекті мерзімі:		
31 желтоқсан 2019	3,957,408	4,180,476
31 желтоқсан 2020	240,623	237,888
31 желтоқсан 2021	170,073	168,140
31 желтоқсан 2022	2,573,436	2,544,186
Алдағы кезеңге алмастырылған барлық салық шығындары	6,941,541	7,130,690

Төленетін салықтар

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Корпоративтік пайда салығы	148,636	168,138
Төленетін корпоративтік пайда салығы	148,636	168,138
ҚҚС	23,248	825,338
Жеке пайда салығы	222,767	244,706
Қоршаған ортаны ластағаны үшін төлем	650,653	168,337
Әлеуметтік салық	183,338	207,876
Басқа салықтар	229,371	93,874
Пайда салығынан басқа төленетін салық	1,309,377	1,540,131
Барлық төленетін салықтар	1,458,013	1,708,269

30 Тоқтатылған қызмет

Директорлар кеңесі 2014 жылғы 24 шілдеде ұлттық компанияларды жекешелендіру туралы Үкімет қаулысына сәйкес, бірқатар еншілес компаниялардың сатылымын бекітті. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, ВКРЭК, ШЭТ, МРЭК, Ақтөбе ЖЭО, ЖГРЭС-тің барлық активтері мен міндеттемелері сатылымға арналған шығу тобына қосылған. ВКРЭК, ШЭТ, МРЭК, Ақтөбе ЖЭО, ЖГРЭС операциялары қызметтің жеке маңызды түрлерін білдіреді. Бұл шығу тобы шоғырланған қаржылық есептіліктеің тоқтатылған қызметі ретінде көрсетілген (30 ескертпе). Өткен жылы шоғырландырылған қаржылық есептілік қайта саналып, өткен жылғы мәліметке сәйкес ұсынылды.

Төменде 2014 жылғы тоқтатылған қызмет нәтижелерінің талдауы көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Ақтөбе ЖЭО	ВКРЭК	ШЭТ	МРЭК	Барлығы
Пайда	5,710,240	10,904,711	26,221,988	8,655,210	51,492,149
Шығындар	(5,193,605)	(8,914,326)	(26,584,696)	(6,819,088)	(47,511,715)
Тоқтатылған қызметтің салық салынғанға дейінгі пайда	516,635	1,990,385	(362,708)	1,836,122	3,980,434
Тоқтатылған қызметтен салық салғанға дейінгі пайдаға жататын пайда салығы	(134,564)	(454,391)	(3,335)	(401,551)	(993,841)
Тоқтатылған қызметтің бір жыл ішіндегі пайдаы/(шығыны)	382,071	1,535,994	(366,043)	1,836,122	2,986,593

30 Тоқтатылған қызмет (жалғасы)

Төменде 2013 жылғы тоқтатылған қызмет нәтижелерінің талдауы мен активтер мен шығатын топтарды қайта бағалау кезінде расталған нәтиже көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	СЭСС	Ақтебе ЖЭС	ВКРЭК	ШЭТ	МРЭК	Барлығы
Пайда	2,302,235	5,110,160	7,831,097	24,276,641	10,170,093	42,226,200
Шығындар	(2,346,920)	(3,796,202)	(5,708,153)	(23,151,863)	(7,559,208)	(35,098,320)
Тоқтатылған қызметтің салық салынғанға дейінгі пайдаы	(44,685)	1,313,958	2,122,944	1,124,778	2,610,885	7,127,880
Тоқтатылған қызметтен салық салынғанға дейінгі пайдаға жататын пайда салығы	8,937	(292,894)	(438,364)	(265,559)	(560,824)	(1,548,704)
Тоқтатылған қызметтің салық салынғаннан кейінгі пайдаы	(35,748)	1,021,064	1,684,580	859,219	2,050,061	5,579,176
Сатылым бойынша шығындарды алып тастау арқылы теңгерімдік баға мен әділ баға сияқты екі ең аз көлемдер бойынша тоқтатылған қызметті құрайтын таза активтерді қайта бағалау нәтижесінде расталған салық салынғанға дейінгі пайда/ (шығын)	(69,675)	--	-	-	-	(69,675)
Артық бағалаудың салықтық әсері	13,887	--	-	-	-	13,887
Тоқтатылған қызметтің бір жыл ішіндегі пайдаы/(шығыны)	(91,536)	1,021,064	(5,413,965)	8,323,245	1,684,580	5,523,388

Топ СЭСС-ті 2014 жылғы ақпанда 45,500 мың теңгеге сатты.

Төменде тоқтатылған қызметтің ақша ағымдарының талдауы көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014 ж.	2013 ж.
Операциялық қызмет бойынша ақша ағымдары	5,440,471	6,657,225
Инвестициялық қызмет бойынша ақша ағымдары	(6,761,261)	(6,908,652)
Қаржылық қызмет бойынша ақша ағымдары	2,144,616	(2,136,393)
Барлық ақша ағымы	823,826	(2,387,820)

31 Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер

Қазақстан Республикасының саяси және экономикалық жағдайы

Қазақстан Республикасының экономикасы дамыған нарықтарға тән кейбір сипаттық ерекшеліктерді көрсетеді. Басқалармен қатар, бұндай сипаттық ерекшеліктерге ел сыртында еркін айырбасталатын ұлттық валютаның жоқтығы, мемлекеттік және жекеменшік бағалы қағаздар нарықтары ликвидтілігінің төмен деңгейі мен нарықтар сәйкестігі мен ашықтығының жоқтығы жатады. Ел экономикасы минералды ресурстар, атап айтсақ мұнай мен газ бағаларына айрықша тәуелді. Құқықтық, салықтық және нормативтік жүйе одан әрі дамуда және жиі өзгерістерге ұшырайды.

Сондай-ақ, Қазақстан экономикасы Ресей Федерациясының экономикасына біршама тәуелді. Соңғы кезде Ресейде байқалған саяси және экономикалық тұрақсыздық, атап айтсақ Украинадағы жағдайлар, оның ішінде кейбір ресейлік компанияларға қатысты енгізілген және болашақ халықаралық санкциялар Қазақстан экономикасына кері әсер етуі мүмкін. Оның зардаптарын тіпті болжаудың өзі қиын. 2014 жылғы қарашадан бастап ресейлік рубль біршама құнсызданды.

Қазіргі белгісіздік, қаржы нарықтарының құбылмалылығы мен басқа да тәуекелдер экономиканың қаржылық және корпоративтік секторына кері әсер етуі мүмкін. Болашақ экономикалық жағдай және нормативтік-құқықтық орта басшылық болжамдарынан ерекшеленуі мүмкін. 2015-2016 жылдары Қазақстан Республикасы экономикалық тұрақтылығының аталмыш жоспарлары көбінесе Үкімет қабылдайтын шаралар тиімділігіне тәуелді. Сондай-ақ, Топтың операциялық қызметіне кері әсер етуі мүмкін қаржылық және экономикалық жағдайлардағы болжанбайтын өзгерістер мүмкіндігі аталып өтті.

Басшылық қаржылық сектор мен жалпы экономиканың дамуына ықпал ете алатын барлық беталыстарды және олардың (егер олар болса) болашақта Топтың қаржылық жағдайына қалай әсер ете алатынын болжай алмайды. Басшылық Топ қызметінің тұрақтылығы мен дамуын қолдау үшін барлық қажетті шараларды қабылдап жатырмыз деген ойда.

2014 жылғы 11 ақпанда Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі теңге бағамын қолдауды тоқтатып, валюталық басқыншылықтар деңгейін төмендетті. Осыдан, теңгенің айырбастау бағамы 1 доллар үшін 185 теңгеге дейін немесе шамамен 19%-ға құнсызданды. Осы уақыттан бері теңге бағамы ең аз күлтіндеуден өтті.

Сонымен қатар, Қазақстанның электр энергетика саласы саяси, заңнамалық, салықтық және реттеуші өзгерістердің ықпалына ұшырайды. Қазақстан Республикасы экономикалық тұрақтылығының келешегі көбінесе үкімет қабылдап жатқан экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ Топ бақылауы саласынан тыс міндеттемелер сияқты құқықтық, бақылау және саяси жүйелердің дамуына біршама тәуелді.

Басшылық есептік кезең соңындағы ағымдағы экономикалық жағдай мен болжамды ескере отырып құнсызданатын резервтерін анықтады. Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз бен басқа дебиторлық қарыз бойынша құнсызданатын резервтер қолданылатын қаржылық есептілік стандарттары бойынша «келтірілген шығын» моделін пайдалану арқылы анықталды. Аталмыш стандарттар өткен жаңалықтармен байланысты дебиторлық қарыздың құнсыздануына шығындарды растауда талап етеді және болашақтағы жаңалықтармен байланысты шығындарды растауға тыйым салады.

Топ Қазақстан Республикасы үшін стратегиялық мәнге ие, себебі ол халық пен өнеркәсіп кәсіпорындарын электр қуатымен қамтамасыз ететін электр энергетика кешенінің кәсіпорындарын біріктіреді. Қазақстан Республикасының Үкіметі жаңа және электр стансаларын салу мен қолданыстағыларды қайта құруды қарастыратын экономиканың энергетика секторы ұзақ мерзімді бағдарламасын қабылдады. Басшылық Топ Қазақстан Республикасы Үкіметінің қолдауына ие болады деген үмітте, себебі электр энергетика саласы ел экономикасының стратегиялық маңызды бөлігі болып табылады.

Басшылық қазақстандық экономикадағы барлық өзгерістердің деңгейін де, ұзақтығын да болжай алмайды, немесе болашақта олардың Топтың қаржылық жағдайына ықпалын бағалай алмайды. Басшылық ағымдағы жағдайларда Топ қызметінің тұрақтылығы мен өсімін қолдау үшін барлық қажетті шараларды қабылдап жатқанынан сенімді.

Салық заңнамасы

Қазақстанның салық заңнамасы және тәжірибесі тұрақты түрде өзгеріске ұшырайды, және сондықтан олар өткен шолатын ықпалға ие түрлі болжамдар мен жиі өзгерістерге тап болады. Сондай-ақ, салық органдарының Топ келісімдері мен қызметіне қатысты салық заңнамасын түсіндіруі басшылық түсіндіруімен сәйкес келмеуі мүмкін. Осыдан, кейбір келісімдерге салық органдары қарсы болуы мүмкін, және Топ компаниялары қосымша салық, үстемақы мен айыппұлдар салуы ықтимал. Салық тексерістері бес жыл ішінде салық органдары тарапынан құжаттамалық тексеру үшін ашық. Кейбір жағдайларда салық тексерістері бес жылдан астам кезеңді де қамтуы мүмкін.

31 Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер (жалғасы)

Топ басшылығы заңнама нормаларын дұрыс түсіндіретіне және Топтың салық, валюталық және кедендік заңнамасы мәселелерінде ұстанымдарының негізіне сенімді. Басшылық пікірінше, Топ аталмыш шоғырландырылған қаржылық есептілікке қалыптасқан резервтерден асатын ағымдағы және әлеуетті салық арыздары бойынша көп шығындарға батпайды.

Басқалар

Топ қарапайым қызметті жүзеге асыру барысында қалыптасқан кейбір басқа сот процестеріне қатысады. Басшылық пікірінше, қазіргі таңда Топтың болашақ қаржылық жағдайына біршама кері әсер етуі мүмкін қандай да бір ағымдағы басқа сот процестері немесе басқа аяқталмаған шағымдар нәтижесі жоқ.

Сақтандыру

Қазақстан Республикасының сақтандыру нарығы енді ғана дамуда және басқа елдерде кең тараған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда жоқ. Топ өзінің өндірістік ғимараттары, үшінші тұлғалар алдында қызметтің немесе міндеттемелердің тоқтауынан шығындарға батуы, Топ апаттар немесе операциялар салдарынан жылжымайтын мүлік немесе қоршаған ортаға келетін зардаптан толық сақтандырылмаған. Топтың толық сақтандыруы жоқ, тек жеке активтердің жоғалуы немесе бүлінуі Топ қызметі мен қаржылық жағдайына біршама кері әсерін тигізеді деген қауіп бар.

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері

Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау заңнамасы енді ғана қалыптасуда, және Қазақстан Республикасы мемлекеттік органдарының оны ұстауды қамтамасыз етуге қатысты ұстанымы әрдайым өзгеріп тұрады. Топ қоршаған ортаға әсер етумен байланысты өз міндеттемелерін кейде бағалап отырады. Міндеттеме анықталған кезде бірден есепте көрсетіледі.

Қолданыстағы нормативтік актілерде азаматтық талап арыз немесе заңнама аясындағы нәтиже бойынша өзгерістер енгізу арқылы пайда болуы мүмкін әлеуетті міндеттемелер бағаланбайды және маңызды болуы мүмкін. Дегенмен, басшылық қолданыстағы заңнаманы ағымдағы түсіндіру жұмыстарына сәйкес Топ аталмыш шоғырландырылған қаржылық есептілікке аударылған және көрсетілген сомаларға қосымша ретінде ешқандай маңызды міндеттемелерге ие емес деген пікірде.

Күл жинақтауыштарды қалпына келтіру резерві

Топ табиғатты қорғау заңнамасына сәйкес, Топтың операциялық қызметінің қалдықтарын орналастыру полигондарын білдіретін күл жинақтауыштар учаскесін қалпына келтіру бойынша заңдық міндеттемеге ие. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, күл жинақтауыштарды қалпына келтіру резервінің теңгерімдік бағасы 1,203,172 мың теңгені (31 желтоқсан 2013 ж: 508,248 мың теңге) құрады.

Күл жинақтауыштарды қалпына келтіру резервінің бағалауы Компанияның Қазақстан Республикасының қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасын түсіндіруіне негізделген. Және ол рекультивация бойынша жұмыстарды қалпына келтіру және өткізудің ағымдағы нормалары мен қалпына келтіру әдістеріне сәйкес, техникалық-экономикалық негіздемемен және инженерлік зерттеулермен қамтылған. Аталмыш бағалау келесі табиғатты қорғау саласын зерттеу жұмыстарын аяқтау және рекультивация мен қалпына келтіру бойынша бағдарламаларды қайта қарастыру кезінде өзгеруі мүмкін.

Капиталды сипаттағы міндеттемелер

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топтың жалпы 191,852,755 мың теңге (31 желтоқсан 2013 ж: 35,660,956 мың теңге) сомасындағы Негізгі құрал-жабдықтарны алу бойынша келісімшарт міндеттемелері болды. Топ жер қойнауын пайдалану келісімшартына сәйкес, 2,422,224 мың теңге жалпы сомасына газ кен орнындағы барлау жұмыстары бойынша жұмыс бағдарламасын орындау бойынша міндеттемелерге ие. Басшылық Топ капиталды сипаттағы өз міндеттемелерін орындау үшін жеткілікті қаржыға ие болады деген сенімде.

Бірлескен кәсіпорындар капиталды сипатының міндеттемелері

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топтың Forum Muider ЭГРЭС-2 капиталды міндеттемелеріндегі үлесі 14,930,977 мың теңгені құрады (31 желтоқсан 2013: 105,829,998 мың теңге). 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, ЖГРЭС-тің капиталды сипаттағы маңызды міндеттемелері жоқ.

31 Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер (жалғасы)***Инвестициялық міндеттемелер***

Қазақстан Республикасының Индустрия және жаңа технологиялар министрлігімен инвестициялық міндеттемелер туралы келісімдерге сәйкес, 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша электр қуаты өндірісін жүзеге асыратын Топ компанияларының инвестициялық міндеттемелері 70,918,949 мың теңгені (31 желтоқсан 2013 ж.: 15,257,240 мың теңге). 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топ 73,016,563 мың теңге (31 желтоқсан 2013 ж.: 15,549,150 мың теңге көлемінде аталмыш келісімдер бойынша инвестициялық міндеттемелерді орындады.

Бірлескен кәсіпорындардың инвестициялық міндеттемелері

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Екібастұз ГРЭС-1 және Екібастұз ГРЭС-2 инвестициялық міндеттемелеріндегі Топ үлесі 9,450,100 мың теңгені (31 желтоқсан 2013 ж.: 42,377,350 мың теңге) құрайды. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, ЖГРЭС-тің инвестициялық міндеттемелері жоқ.

Мердігерлермен келіспеушіліктер

Мойнақ ГЭС-інің құрылысы барысында Компания мен бас мердігер, Қытай Халықаралық су шаруашылығы және энергетика корпорациясы арасында (одан әрі «ҚХСШжЭ» немесе «Мердігер») құрылыс бағасын қымбаттату мәселесі туындады. Компанияға су, электрмен қамтамасыз етудегі ақаулар, кедендік шарттардағы өзгерістер, бағам айырмашылықтары және басқалармен байланысты шығындардан тұратын хаттар келіп түсті.

Басшылықтың алдын ала бағалауынша, 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген міндеттемелер сомасы 13 миллион АҚШ долларын құрады. Компания басшылығы аталмыш міндеттеме бойынша 1,959,620 мың теңге сомасындағы резерв аударды, осылайша 2012 жылғы 31 желтоқсанда Негізгі құрал-жабдықтар бағасын ұлғайтты.

Кейіннен Тапсырыс беруші рөліндегі Компания мен Мердігер және Орындаушы рөліндегі «ЖетісуӨнеркәсіп Қауіпсіздігі» ЖШС арасындағы келесі келіссөздер барысында Компания мен Мердігер арасында бар дауларға қатысты сарапшылық және тәуелсіз қорытынды ұсыну туралы келісімшарт бекітілді. Келісімшартқа сәйкес, сарапшылық келісім көптеген мәселелерді қамтуы тиіс.

Бекітілген келісімшарт аясында «ЖетісуӨнеркәсіп Қауіпсіздігі» ЖШС әртүрлі субмердігерлерді тартты. Олардың қатарында ҚР ИЖТМ Геофизикалық зерттеулер институты РМК мен «ЖОБАТЕХҚҰРЫЛЫС» ЖШС бар. «ЖОБАТЕХҚҰРЫЛЫС» ЖШС мамандары ҚХСШжЭ келтірген ҚҚС-пен қоса 14,430,866 АҚШ доллары көлеміндегі шығындар бағасын бағалады.

2014 жылғы 20 мамырда Компания мен ҚХСШжЭ арасында 2008 жылғы 09 сәуірдегі №08-06-09 Келісімшарттық келісімге № 12 қосымша келісім бекітілді. Онда Келісімшарттық келісім сомасын ҚҚС-пен қоса, 12,876,815 АҚШ доллары сомасына ұлғайту қарастырылған. Қосымша келісімге сәйкес, міндеттемелер 2016 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі мерзімде төленуі тиіс. Компания 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, 2,096,507 мың теңге сомасындағы ұзақ мерзімді міндеттемелерді растады (19 ескертпе).

Бірлескен кәсіпорындардың шартты міндеттемелері

2014 жылғы 31 желтоқсанда Топтың бірлескен кәсіпорындарының жоғарыда (2013ж: маңызды міндеттемелер жоқ) сипатталған капиталды сипаттағы міндеттемелерінен басқа қандай да бір маңызды міндеттемелері жоқ.

Қарыздар бойынша ковенанттар

Топтың негізінен қарыздар бойынша белгілі бір ковенанттары бар. Аталмыш ковенанттарды ұстамау Топ үшін кері әсерлерге әкелуі мүмкін. Олардың қатарында қарыздар бойынша шығындар өсімі мен дефолт жариялау бар. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топ өз ковенанттарын ұстанды.

32 Бақыламайтын үлес

Төмендегі кестеде Топ үшін маңызды бақыланбайтын үлес бар барлық еншілес кәсіпорындар туралы ақпарат ұсынылған.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Қызмет ететін жер (қызмет ететін жер тіркелгеннен жерден ерекшеленсе, тіркелген ел де көрсетіледі)	Бақыламайтын үлес пайызы	Бақыламайтын үлеске тиесілі дауыс құқығының пайызы	Бақыламайтын үлеске тиесілі пайда немесе шығын	Еншілес кәсіпорын дарда жинақталған бақыламайтын үлес	Бір жыл ішінде бақыламайтын үлеске төленген дивидендтер
2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл						
Бұқтырма ГЭС-і	ҚАЗАҚСТАН	9%	9%	135,086	147,679	121,094
МРЭК	ҚАЗАҚСТАН	21,36%	21,36%	306,424	1,766,263	58,071
ЭС	ҚАЗАҚСТАН	49%	49%	(40,245)	(72,745)	-
Барлығы				401,264	1,841,197	179,165
2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл						
Мойнақ ГЭС-і	ҚАЗАҚСТАН	49%	49%	571,656	1,581,776	-
Бұқтырма ГЭС-і	ҚАЗАҚСТАН	9%	9%	124,233	12,593	78,679
МРЭК	ҚАЗАҚСТАН	21,36%	21,36%	359,826	1,459,839	58,071
ЭС	ҚАЗАҚСТАН	49%	49%	32,327	(32,499)	-
Барлығы				1,023,388	3,021,709	136,750

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Қысқа мерзімді активтер	Ұзақ мерзімді активтер	Қысқа мерзімді міндетте мелер	Ұзақ мерзімді міндетте мелер	Пайда	Пайда/(ш жиынтық ығын)	Барлық пайда	Ақшалай қаржы ағымы
2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл								
Бұқтырма ГЭС-і	1,170,434	1,455,614	209,571	160,330	2,048,849	1,500,955	1,500,955	(7,172)
МРЭК	2,244,308	16,754,925	3,108,449	7,478,823	8,655,210	1,434,570	1,434,570	(635,673)
ЭС	7,144	59,894	215,247	2,590	-	(82,133)	(82,133)	(1,158)
Барлығы	3,421,886	18,270,433	3,533,267	7,641,743	10,704,059	2,853,392	2,853,392	(644,003)
2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл								
Мойнақ ГЭС-і	7,621,197	45,377,184	5,406,156	45,051,727	6,594,717	1,166,645	1,166,645	(1,775,952)
Бұқтырма ГЭС-і	1,879,974	1,327,383	185,611	169,505	1,882,627	1,380,370	1,380,370	(66,912)
МРЭК	2,753,782	13,693,564	4,120,637	5,012,407	7,831,097	1,684,580	1,684,580	497,867
ЭС	8,087	42,964	117,128	2,590	-	(65,974)	(65,974)	6,105
Барлығы	12,263,041	60,441,095	9,829,532	50,236,229	16,308,441	4,165,621	4,165,621	4,165,621

33 Негізгі еншілес, ассоциацияланған және бірлескен кәсіпорындар

Кәсіпорын атауы	Қызмет түрі	% дауыс құқығы	Қатысу үлесі	Тіркелген ел
Еншілес кәсіпорындар:				
«Алтау Жарық Компаниясы» АҚ («АЖК»)	Алматы қаласы мен Алматы облысы бойынша электр қуатын беру және бөлу	100%	100%	Қазақстан
«Алматинские электр стансалары» АҚ («АлЭС»)	Алматы қаласы мен Алматы облысында электр, жылу қуаты мен ыстық су өндірісі	100%	100%	Қазақстан
«Ақтөбе ЖЭО» АҚ («Ақтөбе ЖЭО»)	Ақтөбе қаласында электр, жылу қуаты мен ыстық су өндірісі	100%	100%	Қазақстан
«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС («АлматыЭнергоСбыт»)	Алматы қаласы мен Алматы облысы аумағында электр қуатын сату	100%	100%	Қазақстан
«ШардараГЭС-і» АҚ («Шардара ГЭС-і»)	Оңтүстік Қазақстандағы гидроэлектр стансасындағы электр қуатының өндірісі	100%	100%	Қазақстан
«Мойнақ ГЭС-і» АҚ («Мойнақ ГЭС-і»)		100%	100%	Қазақстан
«Маңғыстау бөлу электр желілік компаниясы» АҚ («МРЭК»)	Қазақстан Республикасы Маңғыстау облысының шалғайдағы аудандарына, мұнай және басқа компанияларға электр қуатын сату қызметтері мен басқа да қызметтерді атқарады	78.6%	78.6%	Қазақстан
«Тегіс Мұнай» ЖШС («Тегіс Мұнай»)	Газ кен орнын барлау және әзірлеу	100%	100%	Қазақстан
Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1 стансасы иемі («ЭГРЭС-1»)	Көмір негізіндегі электр және жылу қуатының өндірісі	100%	100%	Қазақстан
Bukhtarminskaya HPS JSC ("Bukhtarminskaya HPS")	Жалға берілген Бұқтырма гидроэлектр стансасының меншік иесі саналады	100%	100%	Қазақстан
Ust-Kamenogorskaya HPS JSC and Shulbinskaya HPS JSC (together referred to as "Hydropower companies")	Концессияға берілген Өскемен және Шүлбі гидроэлектр стансаларының меншік иелері саналады. Аталмыш компаниялар жалға беру салдарынан әрекет жұмыс істемейді.	90%	90%	Қазақстан
Samruk Green Energy ЖШС	Жаңартылатын электр қуатын дамыту	100%	100%	Қазақстан
«Бірінші жел электр стансасы» ЖШС	Бірінші жел электр стансасының құрылысы .	100%	100%	Қазақстан
«Жетісу қуаты» ЖШС (одан әрі «ЭС»)	Алматы маңындағы күн электр стансасының құрылысы	100%	100%	Қазақстан
«Шығыс Қазақстан бөлу электр желілік компаниясы» АҚ («ВКРЭК»)	Шығыс Қазақстан облысы желісінде электр қуатын тасымалдау және техникалық бөлу бойынша қызметтер көрсету	100%	100%	Қазақстан
«ШығысЭнергоТрейд» ЖШС («ШЭТ»)	Шығыс Қазақстан облысы аумағына электр қуатын сату	100%	100%	Қазақстан

33 Негізгі еншілес, ассоциацияланған және бірлескен кәсіпорындар (жалғасы)

Кәсіпорын атауы	Қызмет түрі	% дауыс құқығы	Қатысу үлесі	Тіркелген ел
Ассоциацияланған кәсіпорындар: «Балқаш ЖЭС-і»	Балқаш ЖЭС-інің құрылысы	25%	25%	Қазақстан
Бірлескен кәсіпорындар: «Екібастұз ГРЭС-2 стансасы» АҚ	Көмір негізіндегі электр және жылу қуатының өндірісі Компания Богатырь Көмір жарғылық капиталының 100% үлесіне ие (Компания энергетикалық көмір өндірісімен айналысады) және маңызды операцияларды жүзеге асырмаған Ресей Федерациясы мен Кипр Республикасында тіркелген бірқатар компания капиталының үлесін ие	50%	50%	Қазақстан
Forum Muider BV («Forum Muider») «Т.И.Батуров атындағы Жамбыл ГРЭС-і» АҚ («ЖГРЭС»)	Республикасында тіркелген бірқатар компания капиталының үлесін ие Оңтүстік Қазақстанда көмірсутегі мен оны сату негізінде электр және жылу қуатының өндірісі	50%	50%	Нидерланды Қазақстан

34 Бизнесі біріктіру

2014 жылғы 31 наурызда Топ ЭГРЭС -1 акционерлік капиталының қалған 50% сатып алды. ЭГРЭС -1 – бекітілген қуаты 4000 МВт құрайтын көмір электр стансасы. Жалпы сатып алу үшін төленген ақша 236,651,998 мың теңгені құрады.

Төменде сатып алынған күнде берілген өтемақы мен оның құрамдастарының жалпы сомасының әділ бағасы көрсетілген:

Мың қазақстандық теңгемен

Қаржылай ақша мен олардың эквиваленттері	236,652,005
Бұрын тиесілі болған үлестің әділ бағасы	231,952,794
Барлық сатып алынған кәсіпорындағы берілген өтемақы мен бұрын тиесілі болған үлес	468,604,799

Сатып алу келісімдеріне байланысты шығындар жалпы және әкімшілік шығындарға жатқызылып, 2013 жылы төленді. Топ берген өтемақы сыртқы бағалаушы жасаған жалпы сатып алынған кәсіпорын бизнесінің бағасын бағалау нәтижелелеріне негізделді.

34 Бизнесі біріктіру (жалғасы)

Төменде аталмыш сатылымдарға байланысты туындаған сатып алынған активтер мен міндеттемелер және гудвил туралы ақпарат ұсынылған:

<i>Мың ресейлік рубльмен</i>	Ескерт.	Сәйкес әділ баға
Негізгі құрал-жабдықтар		462,451,384
Басқа ұзақ мерзімді активтер		248,627
Инвестициялық мүлік		
Тауар-материалдық қорлар		5,891,733
Сауда және басқа несие қарызы		2,193,456
Басқа қысқа мерзімді активтер		3,980,939
Ақшалай қаржы мен олардың эквиваленттері		3,614,520
Қарыздар		10,070,430
Басқа ұзақ мерзімді міндеттемелер		743,765
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша міндеттемелер		64,407,670
Сауда несие қарызы		8,856,311
Басқа қысқа мерзімді міндеттемелер		1,572,818
Еншілес кәсіпорынның анықталған таза активтерінің әділ бағасы		392,729,665
Сатып алумен байланысты гудвил	Error! Reference source not found.	75,875,134
Барлық берілген өтемақы мен сатып алынған кәсіпорындағы бұрын тиесілі болған үлес		231,952,794
Шегеру: сатып алынған еншілес кәсіпорынның ақшалай қаржылары мен олардың эквиваленттері		3,614,520
Сатып алу кезінде ақшалай қаржы мен олардың эквиваленттерін шығымы		233,037,485

Сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ бағасы дисконтталған ақша ағымдары негізінде анықталды. Анықталған негізгі құрал-жабдықтарды бағалауды тәуелсіз кәсіби бағалаушы орындады.

75,875,134 мың теңге сомасындағы гудвил бірқатар фактормен байланысты қалыптасты. Оның қатарында АҚШ долларында бекітілген сатып алу бағасының Теңге құнсыздану әсері де бар. Топ сатып алу нәтижесінде электр қуаты өндірісі сегментінде өз үлесін ұлғайтып, Қазақстандағы ең ірі электр қуатының өндірушісі атанды.

2014 жылғы 1 сәуірден бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған пайда 73,792,288 мың теңгені құрайды. Сатып алынған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған ЭГРЭС-1 пайдаы 25,909,703 мың теңгені құрайды. Егер сатылым жыл басында жасалса, онда Топ пайдаы 4,032,959 мың теңгеге артық болар еді.

35 Санаттар бойынша қаржылық құралдар

Қаржылық құралдар бойынша есептік саясат тұжырымдары төменде аталған баптарға қолданылды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
<i>Қарыздар мен дебиторлық қарыз</i>		
Ақшалай қаржы мен олардың эквиваленттері	20,592,055	15,241,998
Пайдаланылуы шектелген ақшалай қаржы	4,781,638	5,235,732
Белгіленген мерзімі бар депозиттер	26,523,282	58,401,465
Қаржылық дебиторлық қарыз	11,701,907	10,728,727
Алынатын дивиденттер	2,252,360	281,239
Қысқа мерзімді қарыздар	12,613	3,702,847
<i>Өтеуге дейін ұсталады</i>		
Облигациялар	3,867,000	3,613,997
Барлық қаржылық активтер	69,730,855	97,206,004
<i>Амортизациялық баға бойынша есептелетін қаржылық міндеттемелер</i>		
Қарыздар	319,166,538	177,407,438
Қаржылық несиені қарызы	27,735,033	21,790,075
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	2,866,923	912,182
Басқа қаржылық міндеттемелер	309,014	44,000
Барлық қаржылық міндеттемелер	350,077,508	200,153,694

36 Қаржылық тәуекелдерді басқару**Қаржылық тәуекел факторлары**

Компания қызметі оны бірқатар қаржылық тәуекелдерге әкеледі: нарықтық тәуекел (оның ішінде валюталық тәуекел, пайыздық ставка өзгерісінің әсер ету тәуекелі), несиені тәуекелі және ликвидтілік тәуекелі. Топ деңгейіндегі тәуекелдерді басқару бағдарламасы қаржылық нарықтардың белгісіздігіне және Топтың қаржылық нәтижелеріне кері әсер етуді максималды түрде қысқартуға бағытталған. Топ тәуекелге ұшырауды хеджирлеу үшін қаржылық құралдарды пайдаланбайды.

Басшылық тәуекелдері Топтың бас компаниясы бекіткен саясатына сәйкес басқарады (1 ескертпе). Саясат несиені тәуекелі, ликвидтілік тәуекелі және нарық тәуекелі сияқты арнайы салаларды қамтиды және тәуекелдерді басқару тұрыжымдамаларын қарастырады.

(а) Несиені тәуекелі

Топ несиені тәуекеліне ұшырауы мүмкін, дәлірек айтсақ қаржылық құрал бойынша бір тарап басқа тарапқа қаржылық шығын әкелу тәуекеліне ұшырауы мүмкін, себебі ол өз міндетін орындай алмайды. Несиені тәуекелі негізінен пайдаланылуы шектелген ақшалай қаржы, қаржылық дебиторлық қарыз, басқа қысқа мерзімді қаржылық активтер мен ақшалай қаржы және олардың эквиваленттерінен туандайды. Пайдаланылуы шектелген ақшалай қаржы, қаржылық дебиторлық қарыз, басқа қысқа мерзімді қаржылық активтер және ақшалай қаржы мен олардың эквиваленттерінің төңгерімдік бағасы несиені тәуекеліне ұшырауы мүмкін максималды соманы білдіреді. Несиені тәуекеліне қатысты келесі ақпарат 14 және 16 ескертпелерде көрсетілген.

36 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Топтың кейбір компаниялары нарықта басымдыққа ие және/немесе сәйкес аймақтарда электр және жылу қуаты бойынша табиғи монополистер саналады. Сәйкесінше, бұндай компаниялардың тұтынушылары шектелген және олар өнімдерді тұтынушының несие төлеу қабілетін ескермей сатуға мәжбүр. Топтың тұтынушылардың несие төлеу қабілетін, ішкі рейтингілерді иелену саясатын бағалау және контрагенттерге несие лимиттерін белгілеу жүйесі жоқ.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2014	2013
BBB- (негативті)	4,407,052	4,445,740
BB (негативті)	10,718,700	6,245,586
B+ (тұрақты)	8,355,396	3,162,196
B (негативті)	17,959,586	28,231,267
B- (негативті)	7,812,434	13,627,200
CCC (негативті)	-	15,364,318
D (негативті)	2,640,767	6,696,917
Жоқ	-	1,105,971
Барлық пайдалануы шектелген ақшалай қаржы, депозиттер мен ақша	51,893,935	78,879,194

(б) Ликвидтілік тәуекелі

Ликвидтілік тәуекелі – бұл Топтың қаржылық міндеттемелерді орындау кезінде қиындықтармен кездесу тәуекелі. Топтың қолданыстағы Даму жоспарларын қалыптастыру және мониторингілеу ережелеріне сәйкес, ақша ағымдарының қозғалысын жоспарлау және мониторингілеу қысқа мерзімді ай сайынғы негізде және 5 жылға қызметті орта мерзімді жоспарлауды қалыптастыру аясында жүзеге асады. Сондай-ақ, Компанияда 10 жылға Топты дамыту стратегиясы әзірленіп, бекітілуде (қазіргі таңда 2022 жылға дейін). Және де ақша ағымдарын жоспарлау кезінде депозиттерге еркін ақшалай қаржыны орналастырудан түскен пайда есептеледі.

Төмендегі кестеде Топтың қаржылық міндеттемелерінің талдауы көрсетілген. Онда өтеу мерзімдері белгіленген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Қажет болғанға дейін және 1 айдан кем мерзімде	1-3 ай	3-12 ай	12 ай – 5 жыл	5 жылдан астам
<i>2014 жылғы 31 желтоқсан</i>					
Қарыздар	1,276,196	6,160,209	43,986,575	201,627,324	258,953,070
Басқа ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	-	2,866,923	-
Негізгі қызмет бойынша несие қарызы және басқа несие қарызы	15,304,593	9,710,120	2,720,319	-	-
Барлық қаржылық міндеттемелер	16,580,789	15,870,329	46,706,894	204,494,247	258,953,070
<i>2013 жылғы 31 желтоқсан</i>					
Қарыздар	409,688	9,611,461	6,106,821	132,827,646	89,504,029
Басқа ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	-	912,182	-
Негізгі қызмет бойынша несие қарызы және басқа несие қарызы	8,009,547	2,606,886	11,173,642	-	-
Барлық қаржылық міндеттемелер	8,419,235	12,218,347	17,280,463	133,739,828	89,504,029

36 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

(в) Нарықтық тәуекел

Валюталық тәуекел

Топтың кейбір қарыздары (21 ескертпе) және негізгі қызмет бойынша несие қарызы (24 ескертпе) шетелдік валютада (АҚШ доллары мен еуро) көрсетілген, сондықтан Топ валюталық тәуекелге ұшырауы мүмкін. Ақшалай қаржы мен олардың эквиваленттеріне қатысты валюталық тәуекелге ұшырау маңызды емес, себебі ақшалай қаржы мен олардың эквиваленттері негізінен теңгемен көрсетілген (16 ескертпе). Қазақстандық нарықта қаржылық құралдардың таңдауы шектеулі және бұндай құралдар қымбат болғандықтан басшылық Топтың валюталық тәуекелін хеджирлемеу туралы шешім қабылдады, себебі бұндай құралдардың табыстары сәйкес шығындарды жаппайды. Бұған қарамастан Топ болашақта және қажет болған кезде хеджирлеу құрылымын енгізу үшін қаржылық нарықтағы өзгерістерді одан әрі бақылауда.

Төмендегі кестеде валюталық тәуекелге ұшыратуы мүмкін шетелдік валюталарда белгіленген жалпы сомалар көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	АҚШ доллары	Еуро	Басқа валюталар	Барлығы
<i>2014 жылғы 31 желтоқсан</i>				
Активтер	43,734,199	27,883	30,735	43,792,817
Міндеттемелер	(132,085,066)	(28,684)	(2,749)	(132,116,498)
Таза ұстаным	(88,350,867)	(801)	27,986	(88,323,681)
<i>2013 жылғы 31 желтоқсан</i>				
Активтер	57,804,045	84,303	1	57,888,349
Міндеттемелер	(112,590,590)	(311,865)	(1,520)	(112,903,975)
Таза ұстаным	(54,786,545)	(227,562)	(1,519)	(55,015,626)

2014 жылғы 31 желтоқсанда егер теңге бағамы АҚШ доллары бағамына қарағанда 30%-ға құлдыраса/күшейсе, барлық басқа ауыспалылар өзгермесе, салық салынғаннан кейін бір жылдық пайда 26,505,260 мың теңгеге төмендеуші/ұлғаюшы еді (31 желтоқсан 2013ж.: 13,148,771 мың теңгеге төмендеуші/ұлғаюшы еді).

2014 жылғы 31 желтоқсанда егер теңге бағамы Еуро бағамына қарағанда 30%-ға құлдыраса/күшейсе, барлық басқа ауыспалылар өзгермесе, салық салынғаннан кейін бір жылдық пайда 8,605 мың теңгеге төмендеуші/ұлғаюшы еді (31 желтоқсан 2013ж.: 236,665 мың теңгеге төмендеуші/ұлғаюшы еді).

Пайыздық ставканы өзгерту тәуекелі

Пайыздық ставканы өзгерту тәуекелі ұзақ мерзімді және оқысқа мерзімді қарыздардан туындайды. Топ ауыспалы пайыздық ставкасы бар қарыздарға қатысты Лондон қор биржасындағы LIBOR квоталарының нарықтық тәуекеліне ұшырауы мүмкін. LIBOR-дің ұлғаюы Топтың ақшалай қаржысының қозғалысына кері әсер етуі мүмкін. Топ LIBOR өзгерістеріне мұқият мониторинг жасауда.

Компанияның пайыздық ставкалардың өзгеруімен байланысты тәуекелдерді талдау және жеңілдету бойынша ресми келісімдері жоқ.

Егер 2014 жылғы 31 желтоқсанда пайыздық ставкалар 100 базистік пунктке жоғары болса (2013 ж.: 100 базистік пункт) және барлық басқа ауыспалы сипаттамалар өзгеріссіз қалса, жылдық пайда 381,987 мың теңгеге (2013 ж.: 367,180 мың теңге) аз болушы еді.

36 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

2014 жылғы 31 желтоқсанда пайыздық ставкалар 100 базистік пунктке болса (2013ж.: 100 базистік пункт) төмен болса, барлық басқа ауыспалы сипаттамалар өзгеріссіз қалса, жылдық пайда 381,987 мың теңгеге (2013 ж.: 367,180 мың теңге) артық болуыш еді.

Капиталды басқару

Топтың капиталды басқарудағы міндеттері Топтың өз қызметін жалғастыру қабілетін қамтамасыз ету болып табылады. Топ капитал құрылымын ұстап немесе түзету үшін акционерлерге төленетін дивиденттер сомасын өзгерте алады, сондай-ақ акционерлерге капиталды қайтара алады немесе қарыз ақшаны азайту үшін активтерді сата алады. Топ саланың басқа да компаниялары сияқты өзінің және қарыз капиталының арақатынасы негізінде капитал мониторингін жүргізеді. Бұндай арақатынас капиталдың жалпы сомасына бөлінген таза қарыз ақша ретінде анықталады. Таз қарыз ақша қарыздардың жалпы сомасы ретінде анықталады, (оған қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген «қысқа мерзімді қарыздар» мен «ұзақ мерзімді қарыздар» да жатады). Капиталдың жалпы сомасы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген «Барлық капитал» ретінде анықталады, оған таза қарыз ақша да кіреді.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Ескерт.	31 желтоқсан 2014 ж.	31 желтоқсан 2013 ж.
Барлық қарыздар	20	319,166,538	177,407,437
<i>Минус:</i>			
Ақшалай қаржы мен олардың эквиваленттері	16	20,592,055	15,241,998
Таза қарыз ақша		298,574,483	162,165,439
Барлық өзіндік капитал		493,090,984	384,610,803
Барлық капитал		791,665,467	546,776,242
Қарыз және өзіндік капиталдың арақатынасы		38%	30%

37 Қаржылық құралдардың әділ бағасы**Әділ бағаны бағалау**

Әділ баға дегеніміз мүдделі тараптар арасындағы ағымдағы операция барысында қаржылық құралға ауыстырылуы мүмкін соманы білдіреді. Оған тек күштеп сату немесе жою жағдайлары жатпайды. Әділ бағаның ең үздік растауы белсенді нарықтағы қаржылық құралдың көрсеткіші болып табылады. Қаржылық құралдың бағалау әділ бағасын Топ қолдағы нарықтық ақпаратқа (олар болғанда) және бағалау әдістеріне байланысты есептеді. Дегенмен, әділ бағаны анықтау мақсатында нарықтық ақпаратты түсіндіру үшін кәсіби ой-пікірлерді қолдану қажет. Қазақстан Республикасының экономикасы дамыған нарықтарға тән кейбір сипаттағы ерекшеліктерді көрсетуді жалғастыруда, ал экономикалық шарттар қаржы нарықтарындағы белсенділік көлемдерін шектеуді жалғастыруда. Нарықтық көрсеткіштер ескіруі мүмкін немесе сатылымдар құнын төмен бағалармен көрсетуі мүмкін. Қаржылық құралдардың әділ бағасын анықтау кезінде басшылық қолда бар барлық нарықтық ақпаратты пайдаланады.

Амортизациялық баға бойынша көрсетілетін қаржылық активтер

Бекітілген пайыздық ставкасы бар құралдардың бағалау әділ бағасы осыған ұқсас несие тәуекелдері мен өтеуге дейінгі мерзіммен жаңа құралдар үшін қолданыстағы пайыздық ставкалар бойынша дисконтталған бағалау ақша ағымдарын алуға болжанатын сомалар негізінде анықталады. Дисконттау нормаларын қолдану контрагенттің несие тәуекеліне тәуелді. Ақшалай қаржы мен олардың эквиваленттерінің теңгерімдік бағасы, пайдаланылуы шектелген ақшалай қаржы, несие мекемелері мен қаржылық дебиторлық қарыздағы депозиттер мен басқа қаржылық қысқа мерзімді активтер шамамен оның әділ бағасына тең.

37 Қаржылық құралдардың әділ бағасы (жалғасы)

Амортизациялық баға бойынша көрсетілетін қаржылық міндеттемелер

1 деңгейдегі қарыздардың бағалау әділ бағасы нарықтық көрсеткіштерге негізделеді

Нарықтық көрсеткіштері жоқ бекітілген пайыздық ставка мен белгіленген өтеу мерзімі бар құралдарды бағалайтын әділ баға осыған ұқсас несие тәуекелдері мен өтеу мерзімі бар жаңа құралдар үшін қолданыстағы пайыздық ставкалар бойынша дисконтталған бағаланатын ақша ағымдарынан анықталады. Өтеу мерзімдерінің қысқа болуына байланысты қаржылық несие қарызының теңгерімдік бағасы шамамен оның әділ бағасына тең. Қарыздар мен басқа ұзақ мерзімді міндеттемелердің әділ бағасы сәйкес ескертпелерде ашылған.

Төменде әділ баға бойынша бағаланбайтын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік бағасы мен әділ баға иерархиясы деңгейлері бойынша әділ бағаның талдауы келтіріледі.

Мың қазақстандық теңгемен	31 желтоқсан 2014 ж.				31 желтоқсан 2013 ж.			
	3 деңгей Әділ баға	Теңгер імдік баға	3 деңгей Әділ баға	Теңгерімді к баға	3 деңгей Әділ баға	Теңгер імдік баға	3 деңгей Әділ баға	Теңгерімді к баға
АКТИВТЕР								
Ақшалай қаржы мен олардың эквиваленттері	-	-	20,592,055	20,592,055	-	-	15,241,998	15,241,998
Пайдаланылуы шектелген ақшалай қаржы	-	-	4,781,638	4,781,638	-	-	5,235,732	5,235,732
Белгіленген мерзімі бар депозиттер	-	-	26,523,282	26,523,282	-	-	58,401,465	58,401,465
Қаржылық дебиторлық қарыз	-	-	11,701,907	11,701,907	-	-	10,728,727	10,728,727
Алынатын дивидендтер	-	-	2,252,360	2,252,360	-	-	281,239	281,239
Әділ баға								
Дисконтталған ең төменгі жалдау төлемдерінің сомалары	-	-	6,799,268	882,542	-	-	7,451,007	824,943
Берілген қарыздар	-	-	12,613	12,613	-	-	3,702,847	3,702,847
Облигациялар	3,741,206	-	-	3,867,000	3,528,094	-	-	3,613,997
Барлық қаржылық активтер	3,741,206	-	72,663,123	70,613,397	3,528,094	-	101,043,015	98,030,948
Шығатын топтық қаржылық активтері	-	-	4,271,412	4,271,412	-	-	192,999	192,999
Міндеттемелер								
Қарыздар	91,045,657	-	223,647,479	319,166,538	77,250,033	-	94,899,063	177,407,438
Қаржылық несие қарызы	-	-	27,735,033	27,735,033	-	-	21,790,075	21,790,075
Ұзақ мерзімді несие қарызы	-	-	2,866,923	2,866,923	-	-	912,182	912,182
Басқа міндеттемелер	-	-	309,014	309,014	-	-	44,000	44,000
Барлық қаржылық міндеттемелер	91,045,657	-	254,558,449	350,077,508	77,250,033	-	117,645,320	200,153,694
Шығатын топтық қаржылық міндеттемелері	-	-	10,967,370	10,421,675	-	-	3,345,293	3,345,293

38 Есептік кезеңнен кейінгі жаңалықтар

Баланс күнінен кейін шоғырландырылған қаржы есептілігінде ашып көрсетуді талап ететін ешқандай елеулі оқиғалар болған жоқ.